

DOKUMENTY

Fáma o smrti Martina Šmída a její vyšetřování Rekonstrukce vyšetřovacího spisu Státní bezpečnosti

Společenskou a politickou situaci po studentské demonstraci 17. listopadu 1989 výrazně ovlivnila fáma o mrtvém studentovi Martinu Šmídoi, zformulovaná účastnicí zásahu na Národní třídě Drahomírou Dražskou.¹ Na základě několikerého vyšetřování je možno rekonstruovat některé podrobnosti vzniku dezinformace, publikované následně Petrem Uhlem coby představitelem Východoevropské informační agentury. A zároveň prezentovat edici jednotlivin ze stejnopisů a kopií dokumentů původně obsažených v dnes bohužel neznámém vyšetřovacím spisu Správy vyšetřování Státní bezpečnosti, vedeném v trestní věci Ing. Petra Uhla (ČVS: VS-18/4-89), které jsou zachované v přírůstcích Archivu bezpečnostních složek.

Vznik fámy

Podle vlastních slov se Drahomíra Dražská ke studentské manifestaci připojila až na nábřeží. *Na demonstraci jsem šla z toho důvodu, že jsem o ní věděla a chtěla jsem se podívat, jak bude probíhat. Myslela jsem si, že se to tam konečně vyřeší, že se vyčistí kalná voda. V průvodu šla sama, beze známých a na demonstraci zůstala až do konce. Na Národní třídě jsem byla někde ve třetí až páté řadě ve směru od obchodního domu Máj. Během zásahu byla Dražská několikrát udeřena příslušníkem odboru zvláštního určení v červeném baretu obuškem do zad, přes ledviny, a dokonce kopnuta do břicha. To kopnutí bylo bolestivé, po něm jsem se zkroutilá. Ani nebyla schopna popsat, jak se z podloubí na Národní třídě dostala do Mikulandské ulice. Krátce nato se zhroutilá bolestí a poté byla oslovena Miroslavou Litomiskou. Litomiská tam byla s nějakým svým kamarádem, kterého jsem rovněž neznala.*²

Miroslava Litomiská se zúčastnila celé demonstrace od Albertova až po Národní třídu. *Když se průvod zastavil, tak jsem byla někde uprostřed davu, ale postupně jak docházelo k promíchávání lidí, jsem se dostala až skoro na čelo, přičemž jsem viděla různé zákroky ze strany příslušníků SNB, kdy tloukli některé mladé lidi. Vzpomínám si, že jsme byli vtlačeni*

1 Srovnej např. ŽÁČEK, Pavel: „Vražda Martina Šmída.“ Příběh studentského prohlášení z 18. listopadu 1989. *Paměť a dějiny*, 2009, č. 3, s. 49–53.

2 *Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc*, fond (dále jen f.) Vyšší vojenský soud (dále jen VVS) Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. IX. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. l. 1722–1723. (Veškeré citace jsou uváděny v původním znění včetně chyb.)

do prostoru Mikulandské ulice, [...] přičemž já sama jsem se v té tlačenci dostala k jazykové škole a odtud jsem byla vtlačena do podloubí, kterým jsem byla protlačena na roh Mikulandské ulice.³ Spolu se svým známým Milošem Kulhánkem odcházela Voršilskou a Ostrovní ulicí. Při průchodu Černou ulicí si na rohu u Knižního velkoobchodu všimli tří dívek, z nichž jedna se držela za břicho. Nejprve jsme je předešli, ale pak jsme se vrátili k nim a dotazovali se, zda nepotřebují pomoc. Jedna z nich říkala, že jí bolí břicho, ale k doktorovi říkala, že nepůjde. Litomiská s Kulhánkem zastavili na okraji Myslíkovy ulice nákladní taxi, které celou skupinu odvezlo na chirurgické oddělení nemocnice na Karlově náměstí.⁴

Podle Dražské hovořila Litomiská během jízdy o tom, že zná lidi z Charty 77. [...] Bylo to něco v tom smyslu, že něco podniknou, že to tak nenechají. Stále se rozčílovala nad tím, co se dělo na Národní třídě. Napadlo ji přitom, že by mohla Chartistům pomoci tvrzením, že při zákroku příslušníků SNB na Národní třídě proti studentům došlo k usmrcení studenta. Předpokládala jsem, že se taková zpráva rychle rozšíří, studenti se vzbouří a že se to obrátí proti těm, kteří v té době byli u moci. Tak dle Dražské vznikla fáma o smrti studenta Martina Šmída.⁵ Jeho jméno zvolila zcela náhodně, mělo jít o momentální nápad. To, že je studentem matematicko-fyzikální fakulty UK, mě napadlo pod vlivem toho, že jsem měla vedlejší pracovní poměr na koleji této školy. V té době jsem nevěděla, že na této škole nějaký Martin Šmíd studuje. Bezprostředním podnětem, který ji dovedl až k tomuto nápadu, bylo předchozí napadení příslušníky SNB. Proto jsem také Litomiské řekla, že jsem byla s kamarádem Martinem, který studuje matfyz, matematicko-fyzikální fakultu UK, na demonstraci a že příslušníci při zákroku mého kamaráda surově zmlátili tak, že zůstal ležet na zemi, kde ho přikryli čs. vlajkou. To jsem si rovněž vymyslela.⁶ Vycházela přitom ze skutečného zážitku, kdy v podloubí u Mikulandské ulice viděla, jak příslušníci zakročujících jednotek kopali do mladíka, který nejprve upadl, pak se zvedl a někam se odpotácel. To s tou vlajkou jsem si sama vymyslela, nevím proč, snad proto, že mě to momentálně napadlo pod vlivem toho, že jsem na vozovce viděla pobožené vlajky. V každém případě, to, co jsem [v nemocnici] sdělila Litomiské, neodpovídalo skutečnosti.⁷

Litomiská odhadovala, že do fakultní nemocnice přišli po osmé hodině večer, na oddělení již čekali nějací lidé na ošetření. V té nemocnici se moc nemluvílo, bylo tam ticho. Tehdy odešla obě děvčata, podle vlastního vyjádření studentky zdravotní školy. V nemocnici jsem se dozvěděla, že se zraněná jmenuje Dana, přičemž byla vyšetřována poměrně dosti dlouho a nakonec mně zavolali dovnitř, kde mně sdělili, že Daně nabízí hospitalizaci z důvodů podezření na vnitřní zranění, což ona odmítla.⁸ Prohlásila, že má doma nemocnou

3 Tamtéž. Protokol o výslechu Miroslavy Litomiské z 21. 5. 1990, č. I. 1652

4 Tamtéž.

5 Srovnej aktuální reflexi D. Dražské v MÜLLEROVÁ, Alena: Náhlé objevení Drahomíry Dražské. In: MÜLLEROVÁ, Alena – HANZEL, Vladimír a kol.: *Albertov 16:00. Příběhy sametové revoluce*. Česká televize – Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2009, s. 52–57.

6 *Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc*, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. IX. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. I. 1722–1723.

7 Tamtéž.

8 Na dotaz, proč nezůstala v nemocnici, D. Dražská argumentovala svým strachem, že příslušníci StB budou sbírat lidi v nemocnicích, přičemž se jim nechtěla dostat do rukou. *K tomu uvádím, že jsem s nimi neměla nejlepší zkušenosti. V roce 1987 myslím, že to bylo v lednu jsem byla vyslychána ve Zbuskové ulici,*

matku, o kterou se musí starat, takže nakonec podepsala reverz a po půlnoci odešla ve směru náměstí I. P. Pavlova na noční autobus. *Cestou mi dala telefonní číslo do práce a říkala, že dělá na správě spojů v ulici Politických vězňů a telefonní číslo mi dala 2369861 a dále mi dala další číslo 7951482, které snad mělo být jejím domácím číslem. Jinak když jsme šli pěšky, tak mi Dražská říkala, že v podloubí ji kopnul nějaký příslušník do břicha a že tam strašně zmlátili jejího kamaráda, který ležel na zemi, měl krev na obličejí a dále mi říkala, že mu ještě v noci musí zavolat, zda uvedla tehdy jméno Martin Šmíd, nemohu přesně říct. Nočním autobusem se Litomiská s Kulhánkem dopravila na zastávku Pražského povstání, odkud odešla domů. Dražská říkala, že jede dál na Jižní Město.⁹*

V sobotu 18. listopadu 1989 se Dražská okolo desáté hodiny telefonicky ozvala Litomiské. Ptala se jí, zda jí ještě chce doprovodit k lékaři, a poté si domluvily schůzku na stanici metra Pražského povstání, odkud odjely do nemocnice na Karlově náměstí. *V průběhu cesty do nemocnice jsem se jí zeptala, zda mluvila s tím svým kamarádem, který měl být ztlučen na Národní třídě, resp. zeptala jsem se na jméno Martin. Musela mi tedy v noci to jméno Martin říct. Dražská odpověděla, že jí okolo druhé hodiny ranní volal Petr Šmíd, jeho bratr, který jí řekl, že ho odvezli havrani. Já jsem tomu zpočátku moc nerozuměla, načež mně Dražská vysvětlila, že je mrtev. Na mně to brozně zapůsobilo, že jsem se rozbřečela. Dražská jí tvrdila, že je zná z doby svých dětských let, pak že se dlouho neviděli. Říkala také, že rodině Šmídů to byli oznámit příslušníci VB, v podstatě v 11.15 hod. mně Dražská řekla jméno, že zemřel Martin Šmíd, student matfyzu. Říkala mi, že mu je 22 let a [...] že na manifestaci tam už šli spolu.¹⁰*

Když byla Dražská v ordinaci, pronesla jedna ze zdravotních sester chirurgického oddělení: *Jestli je to pravda s tím studentem, tak to není jen tak. Litomiská z toho získala pocit, že tam o smrti studenta hovořila. Jinak na mně působila verze o úmrtí Martina Šmída velmi přesvědčivě. To co jsem tam viděla, jenom podporovalo verzi o pravdivosti tvrzení Dražské.¹¹ Také*

nevím, jaké to byla oddělení SNB, vím pouze, že to bylo v posledním patře a že mě vyslyšel příslušník v civilním oděvu, jehož jméno neznám. Chtěl ode mě vědět, zda znám nějaké lidi, kteří užívají toxické látky a odkud jsem toxické látky sama získávala. Po skončení výsledku si mě tam vyfotografovali a potom mě propustili. Tímto skončili, žádné další výsledky či úkony se mnou již poté prováděny nebyly. V době, kdy probíhal výslech jsem byla měsíc po skončení protialkoholické a toxické léčby. To že mě vyslyšel příslušník StB usuzuji z toho, že byl v civilu. Kromě tohoto případu jsem až do 17. 11. 1989 do styku s příslušníky SNB nepřišla. Při výslechu se ještě jednou vrátila k lednu 1987: To jsem ještě bydlela u matky na Proseku, mi zavolal nějaký přísl. SNB do bytu, jehož jméno si nepamatuji a řekl mi, abych ještě téhož dne přijela na OO VB Palmovce. Tam jsem také skutečně přijela a oni mě odvezli na Zbuskovou ulici, kde mě vyslyšeli tak, jak jsem ve své dnešní výpovědi uvedla. Mimo samotný výslech mi taky nabízel, abych spolupracovala pro ně, že to bude lepší pro mě, a že bych z toho mohla mít výhody, aniž mi naznačovali, o jaké výhody mohlo jít. Do té doby jsem s Bezpečností nepřišla do styku. Já jsem jim na to odpověděla, že nemám o takovouto spolupráci zájem. Oni mi dále k ničemu nenutili. Tamtéž, č. l. 1723, 1730. Na dotaz vyšetřovatele M. Litomiská uvedla, že Dražská jí o svém fetování řekla již v pátek večer v nemocnici, když jsem ji přemlouvala, aby zde zůstala ležet. Sdětila mi, že v minulosti ji násilně odvezli z nemocnice na léčení, to bylo brozné, má tedy z nemocnice strach. V sobotu po poledni mě vykládala, že s fetováním to není tak brozné, že vydrží i půl roku bez preparátů. Navrhla jsem jí, aby s tím úplně skončila. Řekla, že skončí, ale napůl... S tímto rozhodnutím měla souviset její schůzka v neděli ráno nebo v neděli odpoledne. Vyjádřila jsem svůj nesouhlas s takovouto polovičatostí. V neděli dopoledne mi řekla, že už to vyřídila. Tamtéž. Pokračování ve výslechu Miroslavy Litomiské z 23. 5. 1990, č. l. 1655.

9 Tamtéž. Protokol o výslechu Miroslavy Litomiské z 21. 5. 1990, č. l. 1652–1653.

10 Tamtéž.

11 Tamtéž.

Dražská uvedla, že opětě potvrdila, jak příslušníci na Národní třídě ubili Martina Šmída. *Když jsem s tím jednou začala, musela jsem v tom pokračovat.*¹² Litomiská si posléze vybavila i přítomnost příslušníka Státní bezpečnosti, který zjišťoval, *kolik lidí je ošetřováno. Jinak si nic nepsal. Lidé, kteří vyšli z ordinace, říkali, že tam měl mít nějaké nevhodné poznámky, já jsem u toho však nebyla.*¹³

Během kontroly Dražská opět odmítla hospitalizaci. Před nemocnicí pak najednou Litomiské oznámila, že musí do práce. *Říkala, že má směnu od 14.00 hod. do 20.00 hod. Já jsem jí tedy doprovodila a přesto, že jsem nabízela možnost, že zajdu ke Šmídům, zda něco nepotřebují, odmítla mi dát adresu Šmídů, ale dohovořili jsme se, že si v průběhu odpoledne zavoláme a v neděli, že se sejdem.*¹⁴

Litomiská se poté odebrala na Žižkov, do místa svého bydliště. *Domnívám se, že jsem odtud telefonovala Dražské, zejména jsem se dotazovala, jak se jí daří.* Po čtvrté hodině odpolední ji navštívili dva kamarádi, Petr Hampl a Zdeněk Fencl, kterým řekla, že *Martin Šmíd je mrtvý a za jakých okolností zemřel.* Asi o hodinu později vylíčila své zjištění známým v bytě Jana Payna, *včetně informace o úmrtí Šmída*, a uvedla, že *se to dozvěděla od Dražské.*¹⁵ Vybavila si zároveň přítomnost Anny Šabatové.¹⁶ Pravděpodobně poté zatelefonovala Dražské na Oblastní správu telekomunikací s dotazem, zda ji může navštívit na pracovišti.¹⁷ *Já jsem se pak odebrala s Petrem Paynem na pracoviště Dražské, to bylo po osmnácté hodině. Mluvili jsme [spolu] na chodbě v prvním patře, přičemž Dražská uvedla mimo jiné, že telefonovala opět s bratrem Martina Šmída, který jí řekl, že matka odjela ke své matce někam k Berounu. Otec, že je údajně v zahraničí. Dále uvedla, že Petr jí telefonoval z nějakého místa mimo Prahu a dále uvedla, že pracuje v ČSAV. Zároveň se domluvili, že Dražskou vyzvednou na konci pracovní doby kolem osmé večer, neboť Dražská byla ochotná celou událost namluvit na magnetofonové pásek.*¹⁸

Dražská dále vzpomínala: *V bytě kromě Litomiské byli bratři Paynovi a manželka jednoho z nich, které jsem viděla poprvé. Starší z bratrů Paynů chtěl, abych znovu zopakovala, co jsem říkala Litomiské ohledně Martina Šmída, s tím, že si to nabrají na magnetofon. Těto žádosti vyhověla a znovu vše do walkmana zopakovala. Jeden z bratrů Paynů říkal, že to*

12 Tamtéž. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. I. 1724.

13 Tamtéž. Pokračování ve výslechu Miroslavy Litomiské z 23. 5. 1990, č. I. 1655.

14 Tamtéž. Protokol o výslechu Miroslavy Litomiské z 21. 5. 1990, č. I. 1652.

15 Tamtéž.

16 A. Šabatová potkala cestou z Václavského náměstí J. Payna, který se jí zeptal, zda ví něco o zabití studenta Martina Šmída na včerejší demonstraci. *Toto bylo asi v 16.45 hod., když jsem se to dověděla, přičemž mi řekl, že za chvíli se má sejít se skupinou lidí, kteří patří k evangelické církvi, mezi těmito lidmi bude i Mirka Litomiská. Zašla jsem tedy domů, přičemž mi volal někdo ze známých, dnes již nevím, kdo to byl a říkal mi, že na Václaváku se říká, že tam zabil studenta. Odešla jsem tedy k Paynům, kde bylo asi 10–15 lidí, mezi nimi byla i Litomiská a ta vykládala, za jakých okolností se seznámila v závěru demonstrace s Dražskou, že jí pomohla k lékaři na Karlovo náměstí, neboť byla zraněna při demonstraci a dále uvedla, že Dražská jí sdělila skutečnost, že při zásahu byl zabit její známý student Martin Šmíd z MATFYZU. Litomiská nám dále uvedla, že s Dražskou má schůzku dneska večer a přivede ji k Paynům. Odešla jsem tedy domů, přičemž u nás zvonily telefony různých agentur a dotazovaly se, zda něco nevíme o úmrtí studenta na Národní třídě. Sdělovali jsme, že tuto skutečnost nemáme potvrzenou. Tamtéž. Sv. VIII., protokol o výslechu Anny Šabatové, č. I. 1557–1558.*

17 Tamtéž. Sv. IX. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. I. 1724–1725.

18 Tamtéž. Protokol o výslechu Miroslavy Litomiské z 21. 5. 1990, č. I. 1654.

moje sdělení ověří a že pokud se to potvrdí, bude třeba, aby se lidé dověděli, k čemu na Národní třídě došlo. Jak s mým sdělením dále naložili, neřekli.¹⁹ Asi v devět hodin Litomiská s Dražskou odešly, přičemž se domluvily, že se sejdou následující dopoledne.²⁰

Krátce poté přišli Jan a Petr Paynové do bytu Petra Uhla a Anny Šabatové s magnetofonovou kazetou, na níž byla inkriminovaná nahrávka. *Kazetu jsme 2x přebrávali, přičemž to na nás působilo dost autenticky. Nikdo z nás v té době nepochyboval o věrohodnosti. Chvilku jsme o tom diskutovali a pak jsem s manželem vyhotovila zprávu pro zabraniční novináře. Okolo 22.00 hod. manžel předával zprávu agentuře Reuters.* Někdy o půlnoci Uhlovým telefonoval Václav Benda, který zprávu vysílanou již západními rozhlasovými stanicemi začal zpochybňovat tvrzením, že na matematicko-fyzikální fakultě UK jsou dva Šmídové a oba jsou naživu. *Vím, že jsme se snažili přesvědčit Václava Bendu o pravdivosti našeho tvrzení.*²¹

Prověrování fámy

Dne 19. listopadu 1989 se obě ženy před desátou hodinou opět setkaly na stanici metra Gottwaldova a pěšky odešly do baptistické modlitebny Na Topolce 10, kde hovořily s Annou Šabatovou, Janem Paynem a Davidem Duškem. Šabatová setkání popsala slovy: *Když jsme přijeli na Topolku, tak jsem poprvé viděla Dražskou, se kterou jsem hovořila a samozřejmě jsme chtěli vědět, kde bydlí rodiče Šmída.* Dražská zopakovala, že bratr zemřelého Petr Šmíd jí řekl o odjezdu svých rodičů k babičce do nějaké obce u Berouna. *Protože se mi stále ještě zdála celá událost pravdivá, nabídla jsem Dražské, zda bychom nemobly odjet do hotelu Forum, kde jsou kameramani z americké televize a že celá událost by se dala pro televizní společnost natočit.* Dražská reagovala pozitivně. *Odjeli jsme tedy do hotelu Forum, já jsem za pomoci Duška vzbudila americké kameramany, kteří pak s Dražskou natočili krátký rozhovor pro americkou televizi, ve kterém vystupovala suverénně a na závěr dokonce uváděla, že před televizní kameru jde z toho důvodu, aby o tom veřejnost věděla, protože takovýmto brutalitám se musí zabránit.*²² Litomiská její vyprávění překládala pro NBC do angličtiny.²³

Dražská poté uvedla: *Potom jsme jeli do bytu Bendů [na Karlově náměstí] s Litomiskou a paní Šabatovou, kterou mě představil před modlitebnou starší z bratrů Paynů. [...] K Bendům jsme přijeli někdy kolem poledního a v bytě po mě chtěli paní Šabatová, paní Litomiská a pan Benda, abych jim řekla adresu Martina Šmída. Já jsem jim říkala, že jim adresu Martina Šmída zatím sdělit nemůžu... Zdůvodňovala to stále tak, že bratrovi mrtvého slíbila, že ji zatím nikomu neposkytne.*²⁴ I podle Litomiské odmítla Dražská přes veškeré naléhání sdělit Šmídovu adresu, pouze na mapě Prahy ukázala přibližné místo údajného bydliště jeho rodičů.²⁵ Anna Šabatová začala mít silné pochybnosti

19 Tamtéž. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. 1. 1725.

20 Tamtéž. Protokol o výslechu Miroslavy Litomiské z 21. 5. 1990, č. 1. 1654.

21 Tamtéž. Sv. VIII. Protokol o výslechu Anny Šabatové z 16. 5. 1990, č. 1. 1558–1559.

22 Tamtéž.

23 Tamtéž. Sv. IX. Pokračování ve výslechu Miroslavy Litomiské z 23. 5. 1990, č. 1. 1655.

24 Tamtéž. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. 1. 1725.

25 Tamtéž. Pokračování ve výslechu Miroslavy Litomiské z 23. 5. 1990, č. 1. 1655.

o jejím tvrzení.²⁶ *Ptali se mi také na věk Martina Šmída, jak vypadá, nějaký popis jsem jim udala [...], kde jsem se s ním poznala a já jsem jim odpověděla, že ho znám od malička...*²⁷ Dražská po nějaké chvíli prohlásila, že jí není dobře, a okolo jedné hodiny s Litomiskou odcházela. *V domě nás legitimovali dva příslušníci VB v uniformě a dále tam byli dva příslušníci v civilu.*²⁸ Dražská vypověděla, že se příslušníkům Veřejné bezpečnosti snažily zapřít, že by byly u Bendů. *Protože jsem neměla občanský průkaz, řekli mi, že půjdu s nimi, aby si zjistili moji totožnost.* Obě ženy byly zadrženy s tím, že budou odvezeny na místní oddělení VB. V autě se žlutým označením Veřejné bezpečnosti je doprovázel jeden uniformovaný příslušník VB a příslušník Státní bezpečnosti v civilu.²⁹

Na místním oddělení VB na náměstí Míru nejprve Dražské tvrdili, že si potřebují ověřit její totožnost, a poté byla vyslechnuta postupně třemi příslušníky v civilním oděvu. *Ten první se mě pouze ptal, kde pracuji a na další údaje k mojí osobě. Potom mě další dva příslušníci odvedli do jiné místnosti a zde se mě ptali, proč jsem se zúčastnila demonstrace dne 17. listopadu 1989.* Dražská jim o tom sama neříkala, a proto došla k závěru, že o tom již museli vědět. *Dále se mě ptali, jestli znám paní Šabatovou, paní Němcovou, pana Bendu, paní Litomiskou a na důvod mé návštěvy v bytě Bendů.* Dotazovali se jí, zda patří k Chartě 77, a opakovaně se vraceli k její účasti na páteční demonstraci: *Chtěli vědět, proč jsem tam byla, jestli mě tam neposílali členové Charty 77, zda jsem se zúčastňovala již předchozích demonstrací a pod. Ptali se mě také zda znám studenta Martina Šmída a já jsem odpovídala, že nikoliv.*³⁰

Litomiská vzpomínala, že již v době jejich příjezdu se v čekárně místního oddělení VB nacházela Hana Marvanová. *Mne zavolali první k výsledku asi ve 14.30. Domnívám se, že ten v civilu, co mne vyslychal, se jmenoval Dvořák. Já jsem odmítla vypovídat, tak mne za chvíli propustili.* Čekárnu postupně zaplnilo asi pět osob zajištěných u Bendů. Někdy po druhé hodině kouřila Dražská v místnosti s uniformovanými příslušníky. *Když se vrátila, tak uvedla Šabatové, kde Šmídovi bydlí, ukazovala nám to na pláнку Prahy, ulici však neuvedla. Dražskou zavolali k výsledku a když se vracela, tak zůstala na chodbě a k ostatním se již nepřipojila. Naznačovala nám, že k nám už nesmí. Asi v 17. hod. jsem já jako první byla propuštěna, přičemž Dražská zůstala ještě na odd. VB.* Litomiská poté odešla za Petrem Mackem, pak odjela k rodičům, kde se od maminky dozvěděla, že ji Dražská po desáté hodině večerní telefonicky sháněla.³¹ Také Šabatová odmítla vypovídat. *Když jsem se vrátila domů, tak mne děti informovaly, že můj manžel Petr Uhl byl [po 16.00 hod. na ulici před domem] zadržen a odvezen.*³²

26 Tamtéž. Sv. VIII. Protokol o výslechu Anny Šabatové z 16. 5. 1990, č. I. 1559.

27 Tamtéž. Sv. IX. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. I. 1726.

28 Tamtéž. Pokračování ve výslechu Miroslavy Litomiské z 23. 5. 1990, č. I. 1655.

29 Tamtéž. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. I. 1726.

30 Tamtéž.

31 Tamtéž. Pokračování ve výslechu Miroslavy Litomiské z 23. 5. 1990, č. I. 1655.

32 Tamtéž. Sv. VIII. Protokol o výslechu Anny Šabatové z 16. 5. 1990, č. I. 1559.

Svědectví Petra Uhla o událostech 17. – 19. listopadu 1989

Pokud jsem dotazován k okolnostem kolem události dne 17. 11. 1989, tak k tomuto mohu uvést, že já sám jsem se toho dne o manifestaci a jejích následcích dozvěděl na recepci jednoho anglického diplomata, tam kolem 22.00 hod. přišel jeden nezávislý novinář z Velké Británie pan Lucas. Ten na recepci vyprávěl, tedy nejenom mně, ale všem ostatním, že se té demonstrace osobně zúčastnil, že sám utrpěl zranění od zasahujících příslušníků VB, což bylo ostatně na jeho obličejích vidět a říkal, že měl pocit, že celý zásah byl směřován proti zahraničním novinářům. Hovořil, že při zásahu došlo k několika zraněním, konkrétně líčil zranění jedné české studentky, ale i dalších lidí, převážně novinářů. Ještě v průběhu noci jsem dostával telefonické informace o průběhu zákroku i o dalších zraněních, nějaké informace jsem se dozvěděl zprostředkovaně také od své manželky Anny Šabatové po svém návratu domů. Druhý den dopoledne jsem s manželkou a Urbanem, opravuji s Janem Urbanem ne, s ním jsem byl jen v telefonickém spojení, a dále s Petrem Pospíchálem jsme pracovali na zprávách pro Východoevropskou informační agenturu o průběhu manifestace. Uváděli jsme také následky zákroku pořádkových sil, ty zprávy jsme postupně zpřesňovali.

Po obědě dne 18. 11. 1989 jsem odešel a vrátil jsem se domů až kolem 18.00 hod. V té době mne manželka informovala, že už je známo jméno člověka, který měl údajně zemřít, že se jedná o Martina Šmída. Měl to být student matematicko-fyzikální fakulty. Nevím to jistě, ale ona tuto informaci získala zřejmě od někoho z bratrů Paynů a ti ji získali od Mírky Litomiské. V té době jsem Mírku Litomiskou neznal, ale moje žena ji znala osobně. Já jsem věděl z jaké rodiny pochází a osobně jsem se s ní seznámil až počátkem prosince 1989. Večer k nám do bytu stále volala spousta lidí, kteří nám jednak předávali další informace o počtu zraněných a také se ptali na to, zda je někdo mrtev a zda je to pravda s tím, že měl zemřít nějaký student. Já jsem těm lidem i těm, které jsem neznal, dával pouze obecné nekonkrétní informace o tom, že zpráva o smrti Martina Šmída – studenta se objevila, ale že je zatím neověřená a že zřejmě není ani pravdivá. V té době jsem skutečně neměl žádné věrohodné údaje, které by svědčily o tom, že by při té demonstraci někdo zahynul. Informace, které jsem podával těm lidem byly velice opatrné, dával jsem si pozor na to, abych neřekl něco, co by nebyla pravda nebo co bych neměl ověřeno.

Již v té době se vyskytovalo jméno Drahomíry Dražské jako jedné z osob, která měla být zraněna a ošetřena ve Fakultní nemocnici na Karlově náměstí. Také se vědělo že Dražská měla poskytnout informaci o smrti Martina Šmída Mírcě Litomiské. Několik lidí Dražskou shánělo, chtěli tuto informaci prověřit, zda je pravdivá. Kolem 21.00 hod., přesněji si to již nepamatuji, přišli do našeho bytu bratři Paynové, kteří s sebou přinesli magnetofonovou kazetu, kde byla nahrána autentická výpověď Drahomíry Dražské, kterou učinila téhož dne kolem 20.00 hod. v bytě bratrů Paynů. Tuto kazetu jsme si několikrát přehrávali, byl jsem u toho přítomen já se svou manželkou, oba bratři Paynové a Petr Pospíchal. Nahrávku jsme si poslechlí několikrát za sebou, nejméně dvakrát, ale možná vícekrát.

Osoba jménem Drahomíra Dražská v této nahrávce vypovídala, že se zúčastnila manifestace na Albertově, upřesňuji, to nevím, že se účastnila závěru manifestace na Národní třídě. Byla při zákroku pořádkových jednotek sama zbita – zraněna. Příslušníky červených baretů měl být vytažen z davu a zbit její přítel z dětství Martin Šmíd, který studuje v prvním ročníku matematicko-fyzikální fakulty. Ti příslušníci jej měli bít, na zem do něj měli kopat a šlapat po obličeji a podle názoru Dražské zranění, která utrpěl, nemohl přežít.

Tato část výpovědi Dražské na nahrávce doplňovala a v podstatě korespondovala se zprávami, které jsem my měli a které pocházely od Dražské jednak z pátku večera, jednak ze soboty z poledne. Dále byla ta nahrávka doplněna i novými informacemi, které spočívaly v tom, že Dražská říkala, že jí měl volat bratr Martina Šmída Petr, že mu mělo být oznámeno nějakým lékařem, že Martin zemřel a že u něj byli příslušníci VB, kteří mu měli říct totéž. Celá ta nahrávka se nám i po opakovaném vyslechnutí jevila věrohodná, neboť nejenže plně korespondovala s tím, co Dražská řekla Litomiské už v pátek večer, ale že naopak ty informace byly stále přesnější a pouze se neopakovaly. Mám tím na mysli to, že v pátek večer Dražská před Litomiskou ještě nehovořila o konkrétním člověku jménem Martin Šmíd, mluvila jen o jakési osobě, také přímo nemluvila o jeho smrti, jen o tom, že byl těžce zraněn a možná mrtev. V souvislosti s tím, co pak uvedla s ohledem na další okolnosti z 18. 11. 1989, o tom, že mluvila s bratrem Martina Šmída, se to všechno jevílo jako pravděpodobné a to vzhledem k tomu, že jsem měli z mnoha jiných zdrojů informace o zraněných lidech, jejichž počty stále vzrůstaly. Také jsme měli informace o tom, že na Národní třídě měl ležet nějaký muž nebo člověk přikrytý vlajkou. Všechny tyto údaje do sebe navzájem zapadaly a i výpověď Dražské se vzájemně doplňovala a postrádala jakékoliv rozpory.

Po krátké poradě jsme dospěli ke kolektivnímu rozhodnutí, mám tím na mysli mne, manželku a Petra Pospíchala, že zprávu o smrti Martina Šmída zveřejníme. To jsem učinil já telefonicky kolem 22.15 hod. agentuře Reuters, upřesňuji, tu zprávu jsem poskytl telefonicky Svobodné Evropě po jejím napsání ve 22.15 hod., ale asi 10 minut předtím, ještě než jsem tu zprávu dopsal, telefonoval ke mně do bytu dopisovatel agentury Reuters a ptal se mne, zda zpráva o smrti Martina Šmída, kterou on se dověděl z jiných zdrojů, je pravdivá. Protože jsem sám chtěl tuto zprávu zveřejnit, neměl jsem důvod mu to zamlčovat a zprávu jsem mu potvrdil. V průběhu další hodiny jsem tuto zprávu telefonicky předal dalším zahraničním sdělovacím prostředkům a agenturám. Asi za hodinu, tedy po 23.00 hod. jsem zprávu doplnil ještě o nahrávku výpovědi Dražské, kterou jsem po telefonu přehrál paní Čerovské z rádia Svobodná Evropa. V těch zprávách jsem se pro jistotu odvolával na očitou svědkyni. Už v té nahrávce Dražská hovořila o tom, že rodina Martina Šmída, tedy matka a bratr odjeli do Berouna k babičce, aby jí pověděli o smrti Martina. Dále hovořila o tom, že rodina nechce být nikým obtěžována a že proto nemůže uvést jejich adresu. To jim měla také slíbit. Nám to připadalo celkem pochopitelné. Později, když jsem se dozvěděl o totožnosti dvou studentů matematicko-fyzikální fakulty, kteří se jmenovali shodně jako Martin Šmíd, mne zarazila kromě dalších podivných okolností i shoda v tom, se jeden Šmíd je z Berouna a právě do Berouna měla odjet i rodina Martina Šmída.

[...] Druhý den odešla manželka na mši baptistů, upřesňuji, šla do baptistického sboru, kde se měla konat bohoslužba, aby tam kontaktovala Dražskou a znovu prověřila její zprávu, případně aby dále kontaktovala rodinu Martina Šmída. Dražská se totiž u této modlitebny měla sejít s Mirkou Litomiskou, členkou sboru. Na této schůzce se měly dohodnout již předešlého dne. Manželka se s Dražskou skutečně sešla a odešla s ní do bytu Václava Bendy, kde v průběhu dopoledne o celé věci hovořili. Bylo to až v poledne. Po odchodu z bytu pana Bendy byly Dražská i moje manželka postupně zadrženy příslušníky StB. To jsem se dozvěděl telefonicky od Václava Bendy prakticky ihned po tom, co byly obě zadrženy.

Já jsem byl s Bendou v telefonickém spojení již od soboty večera a on mi sděloval další informace, které se týkaly pátrání po totožnosti Martinů Šmídů. Bylo totiž zjištěno, že studenti tohoto jména jsou na matematicko-fyzikální fakultě dva. Oba měli být údajně zdraví. Od toho okamžiku, kdy jsem se dověděl o totožnosti těchto studentů, jsem začínal mít pochybnosti o pravdivosti naší zprávy, nicméně nebyly ještě žádné důvody, abych zprávu dementoval. Kolem poledne jsem slyšel od čs. rozhlasu oficiální dementý[!] zprávy o smrti Martina Šmída s poukazem na to, že všichni studenti matematicko fyzikální fakulty byli prověřeni a dva jménem Martin Šmíd jsou v pořádku. S ohledem na toto oficiální dementý[!] jsem začal telefonicky u zahraničních agentur a rozhlasových stanic sám zpochybňovat zprávu o smrti Martina Šmída, nicméně jsem zdůrazňoval, že oficiální zpráva vydaná čs. úřady je přinejmenším v rozporu, alespoň co se týče počtu zraněných.

Václav Benda, který osobně v neděli hovořil s Dražskou mi sám telefonoval s tím, že výpověď Dražské se jeví samotná jako hodnověrná, ale vzhledem k oficiálním zprávám, opravuji, k těmto zprávám jsem nepřihlížel, měl na mysli vlastní zjištění na matematicko-fyzikální fakultě a v místě bydliště pražského Martina Šmída. Tato zjištění vedla k závěru, že tato zpráva je přinejmenším zpochybněna. Uvedl také, že je možné, že Dražská nemluví pravdu. Odpoledne byla v bytě paní Dany Němcové připravována tisková konference pro zahraniční i domácí novináře, kde jsem chtěl vystoupit a kam měla moje žena přivést i Drahomíru Dražskou. Ta konference se měla konat asi ve 14. nebo 15.00 hod, přesně to nevím, ale ještě než jsem tam vůbec šel, paní Němcová mi telefonicky sdělila, že byt je hlídán StB, nikoho nepouštějí dovnitř. Rozhodl jsem se proto, že na konferenci nepůjdu, že půjdu do práce a před domem jsem byl zadržen příslušníky StB, konkrétně tomu zadržení a ostatním příslušníkům velel muž jménem Dvořák, myslím, že to bylo jeho krycí jméno. Vlastním jménem se tuším jmenoval Málek myslím, že měl hodnost kapitána. Tito pracovníci operativy se mnou jednali korektně, ironicky mi naznačovali, že je to zřejmě naposled, co se setkáváme, že až budu ministrem vnitra, že na ně mám pamatovat a podobné věci, které samozřejmě mysleli žertem. Poté mne předali orgánům správy vyšetřování, kde vyšetřovatel proti mně zahájil trestní stíhání a vznesl obvinění pro trestné činy pomlvy a poškozování zájmů republiky v cizině.³³

33 Tamtéž. Sv. XII. Protokol o výslechu Petra Uhla z 28. 6. 1990, č. I. 2229–2232. Srovnej další Uhlovy verze, in: HVIŽDALA, Karel: *Výslech revolucionářů z roku '89*. Nakladatelství Primus, Praha 2000, s. 87–90; UHL, Petr: *Právo a nespravedlnost očima Petra Uhla*. C. H. Beck, Praha 1998, s. 75–83.

Dražská odhadovala, že její výslech byl ukončen kolem šesté hodiny. Poté jí vyšetřovatel sdělil, že ji odvezou do Bartolomějské ulice k dalšímu výslechu. Na Správě vyšetřování Státní bezpečnosti ji před výslechem informoval, že je svědkem *ve věci ing. Petra Uhla*. Protokolárně se dotazoval, jestli ho zná, zda se s ním někdy setkala či mu něco předávala. *Popravdě jsem mu odpověděla, že jsem s ing. Uhlem do osobního styku nepřišla a nic jsem mu nepředávala. Konkrétně se mě ptal, zda jsem ing. Uhlovi poskytla zprávu o smrti Martina Šmída. [...] Že jsem takovou informaci poskytla Litomiské a Paynovým jsem příslušníkovi neřekla.*³⁴

Po svém propuštění okolo osmé hodiny Dražská telefonovala k Paynovým a dotazovala se, zda byly z obvodního oddělení propuštěny také Šabatová a Litomiská. *Chtěla jsem také vědět, co se děje s ing. Uhlem, že jsem k němu byla vyslýchána.* Jan Payne ji požádal, aby za nimi přijela do jejich bydliště.³⁵ Zároveň po desáté večer informovali Annu Šabatovou, že k nim přišla Dražská. *Odešla jsem tedy k nim s tím, že opět jsme tvrdě vyžadovali adresu na rodiče Martina Šmída.*³⁶ Dražská se teprve u Paynových dozvěděla, že magnetofonový záznam o Martinu Šmídovi, který nahráli 18. listopadu, předali ing. Uhlovi, jenž zprávu dále poskytl zahraničním médiím. *Znovu ode mně chtěli vědět adresu Martina Šmída pro ověření zprávy o jeho smrti, avšak já jsem jim řekla, že jim adresu mohu sdělit až následující den.* Nakonec Šabatové slíbila, že ji tam následujícího dne zavede.³⁷ *Po dlouhém přemlouvání Dražská napsala adresu, zalepila ji do obálky s tím, že adresu můžeme otevřít až následujícího dne.*³⁸

Dne 20. listopadu 1989 po desáté hodině dopoledne Šabatová rozlepila obálku, kde byla uvedena adresa buď v Jabloňové, nebo Topolové ulici, včetně čísla popisného. *Vzala jsem si taxíka a s Petrem Paynem jsme jeli na Zabradní město ten dům hledat. Ulici jsme skutečně našli, ale to číslo tam nebylo. Začala jsem tedy Dražskou podezírat, že nemluví pravdu.* Poté, co se Dražská znovu objevila u Paynů, se jí už moc k rodičům zemřelého Šmída nechtělo. Pod tlakem však byla nucena je doprovodit. *Mohlo to být tak někdy okolo poledního, když jsme taxíkem dojeli na Zabradní město, Petr Payne zůstal v taxíku a přesto, že Dražská nechtěla zpočátku jít, tak nakonec přece jen se nechala přemluvit a šli jsme do ulice, kterou nám ukázala.* Nakonec označila jeden z menších panelových domů a pronesla, že dovnitř nepůjde. *Šla jsem teda sama a hledala jsem jméno Martina Šmída, které jsem však nenalezla, pouze mě v paměti utkvělo jméno Schwarz.*³⁹ *Já jsem se k ní vrátila dost rozžlobená a říkala jsem jí, aby skutečně neblbla a řekla pravdu.* Dražská až nyní prohlásila, že lhala.

34 Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. IX. protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. l. 1727.

35 Tamtéž.

36 Tamtéž. Sv. VIII. Protokol o výslechu Anny Šabatové z 16. 5. 1990, č. l. 1559.

37 Tamtéž. Sv. IX. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. l. 1727.

38 Tamtéž. Sv. VIII. Protokol o výslechu Anny Šabatové z 16. 5. 1990, č. l. 1559.

39 D. Dražská stejnou situaci popsala: *Tento den jsem jí zavedla k domu v Praze 10 Zabradní město, kde bydlí můj bratranec Boris Schwarz. Tam nás odvezl autem ml. Payne. Paní Šabatové jsem řekla, že Martin Šmíd se zdržuje na této adrese u Schwarze. Do bytu Schwarze jsme však nešly se Šabatovou, neboť mě bylo jasné, že tam Martin Šmíd není, protože jsem si to vymyslela. Proto jsme se rozhodla říci paní Šabatové pravdu a před domem nebo v domě jsem paní Šabatové sama řekla, že celou zprávu o smrti Martina Šmída jsem vymyslela. Důvod, proč jsem tak učinila, tedy co mě k tomu vedlo, jsem jí neřekla. Myslím si, že se mě na to ptala, ale mám za to, že jsem jí důvod neřekla.* Tamtéž. Sv. IX. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. l. 1727.

Smazala veškerou legendu o tom, že se jednalo o nějakého Šmída, kterého měla znát od dětství a pouze uvedla, že tam byl na Národní třídě zemřelý student, kterého však jménem neznala, ale podle vidění jej znala. I přes pochopitelnou naštvanost Šabatová nabídla Dražské návrat zpět taxíkem do centra Prahy, což ona odmítla a odešla. To bylo v podstatě moje poslední setkání s Dražskou a od té doby jsem jí již neviděla.⁴⁰

Litomiská téhož dne sháněla Dražskou na pracovišti, přičemž se dozvěděla, že má být nemocná. Počátkem prosince 1989 jí měla Šabatová sdělit, že autorka fámy je v nemocnici. Navštívila jsem ji, ona mi říkala, že za ní pořád někdo chodí, že ji dvakrát vyslyšeli v nemocnici a také říkala, že je naštvaná na Petra Uhla a bratry Paynovy, protože ji zatáhli do průšvihů. Dražská nadále trvala na úmrtí Šmída na Národní třídě, konkrétně ho popisovala jako vysokého blondáka, který na matematicko-fyzikální fakultě bezpečně studoval v roce 1987. Jinak měla pořád takový strach, aby ji někdo nezavřel nebo jinak neublížil.⁴¹

Rozpracování fámy

Za rozpracování opozičních politických seskupení, včetně Charty 77, Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných, IV. internacionály a dalších, neslo po reorganizaci centrály Státní bezpečnosti v roce 1988 zodpovědnost 3. oddělení 10. odboru Hlavní správy kontrarozvědky SNB (II. správa SNB), vedené vedoucím starším referentem specialistou pplk. Milanem Kopincem. Konkrétní agenturně-operativní postup v akcích „Skupina II“ a „Sojka“, administrativně podchycený v osobních svazcích proti Ing. Petru Uhlovi a jeho manželce Anně Šabatové, dlouhodobě řídili starší referenti specialisté kpt. Karel Záhoř a kpt. – od 1. 12. 1989 mjr. – Vladimír Novotný, za pomoci staršího referenta kpt. Vlastimila Pršala.⁴²

V rámci organizování různých zpravodajských opatření centrála Státní bezpečnosti využívala možnosti Správy zpravodajské techniky SNB (VI. správa SNB), která na její žádost zaváděla tzv. zvláštní technické úkony, zejména telefonní (PŘESTAVBA), a trvale nasazený dlouhodobý odposlech (DIAGRAM). Mjr. Novotný vzpomínal, že odposlech v Uhlově bytě fungoval již na podzim 1981, kdy nastoupil na tehdejší 1. oddělení 3. odboru Správy kontrarozvědky pro boj proti vnitřnímu nepříteli (X. správa SNB). *Já jsem se na této věci podílel pouze tak, že jsem nepravdělně přicházel do styku s materiály, které byly pořizovány z odposlechu, šlo konkrétně o písemně zpracovaný přepis tohoto odposlechu, mým úkolem bylo tento přepis vyhodnotit a vyhodnocení postoupit nadřízeným cestou služebního postupu.* Při plnění tohoto úkolu se střídal s kpt. Záhořem a kpt. Pršalem. *Dá se říci, že vyhodnocování přepisu odposlechu prováděl ten z nás, kdo byl momentálně k dispozici a neplnil zrovna jiné úkoly. Konkrétního přímého odposlechu z bytu ing. Uhla jsem se já nikdy neúčastnil, vždy jsem přišel pouze do styku už s vyhotoveným písemným přepisem.*⁴³

40 Tamtéž. Sv. VIII. Protokol o výslechu Anny Šabatové z 16. 5. 1990, č. I. 1560.

41 Tamtéž. Sv. IX. Pokračování ve výslechu Miroslavy Litomiské dne 23. 5. 1990, č. I. 1655.

42 BENDA, Patrik (ed.): *Přehled svazků a spisů vnitřního zpravodajství Státní bezpečnosti v roce 1989*. Sešity 7. ÚDV ZK, Praha 2003, s. XLIII, 126, 360-361.

43 *Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc*, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. X. Protokol o výslechu Vladimíra Novotného z 6. 6. 1990, č. I. 1918.

Kpt. Pršal přiznal, že se od prosince 1988 podílel i na vyhodnocování telefonních odposlechů z bytu manželů Uhlových. *Já jsem byl v podstatě zařazen do jejich skupiny a jak jsem již uvedl, převážně jsem vyhodnocoval telefonické odposlechy a dále jsem dělal všechny potřebné dílčí úkoly, které třeba ani nesouvisely s věcí pana Uhla. [...] Záznamy o odposlechu k nám chodily ze 6. správy, buď poštou nebo jsme si pro ně jezdili. [...] Ty záznamy jsem vyhodnocoval a předával pplk. Kopincovi. Záhoře s Novotným jsem se záznamy seznamoval v případě, pokud tam bylo něco důležitého.*⁴⁴

Záznamy odposlechů na Správě zpravodajské techniky SNB často přebíral starší referent pprap. Jan Lacina. *Já jsem jednotlivé analýzy [telefonních odposlechů] prováděl zřídka, zpravidla jen když na oddělení nikdo nebyl. Někdy se stávalo, že jednotlivé záchyty nevytěžovali operativní pracovníci, ale předávaly se přímo vedení odboru, to v případě, že v nich bylo něco důležitého a zajímavého a předem to bylo signalizováno 6. správou. [...] Já jsem se občas také podílel na analýzách odposlechu telefonních hovorů z bytu Uhla, [...] ale pokud jsem dotazován na období kolem 17. listopadu, na přípravu nebo zákrok na Národní třídě nebo na rozšíření fámy o studentu Martinu Šmídovi, pak k tomu nic nevím, nejsem si ani vědom, že bych v té době analýzy prováděl.*⁴⁵

Partnerem operativních součástí Hlavní správy kontrarozvědky SNB v rámci VI. správy SNB byl 5. odbor pplk. Zdeňka Wagnera a jeho 1. oddělení v čele s vedoucím starším referentem specialistou kpt. Ing. Jiřím Macákem. Náplní práce vedoucího směny na úseku telefonního odposlechu staršího referenta specialisty kpt. JUDr. Václava Kachlíka bylo organizovat činnost asi patnácti podřízených, zejména jim přidělovat konkrétní úkoly v rámci jednotlivých akcí. *Na mém úseku byl jedním z dílčích úkolů i odposlech telefonních hovorů z bytu pana Uhla. Telefonní odposlech v akci „Skupina II“ realizovala Správa zpravodajské techniky SNB dlouhodobě několik let, pouze v roce 1987 byl asi na půl roku přerušen. Odposlech telefonních hovorů se v roce 1989 prováděl na základě signálu automatickým spuštěním magnetofonu. Pracovníci na našem úseku pak tyto záznamy přepisovali zpravidla doslovně a ty přepsané záznamy se soustřeďovaly u mně, nebo u jiného vedoucího směny. [...] Chronologicky řazené záznamy se pak předávaly poště a byly odesílány na příslušnou správu, která si odposlech vyžádala, v tomto případě na 10. odbor II. správy SNB. V případě dlouhodobých odposlechů, jako tomu bylo u pana Uhla, měl schvalovací pravomoc buď první náměstek FMV nebo náměstek pověřený řízením té které správy [...] Jak jsem již výše uvedl, seřazené záznamy se odesílaly poštou jednotlivým správám, ale často se také stávalo, že si pro ty záznamy přijeli jednotliví referenti, kteří je pak brali pro celý odbor. K mým povinnostem nepatřilo, abych záznamy o odposlechu analyzoval, ale mohl jsem je samozřejmě číst, což jsem někdy dělal, někdy ne, to záviselo na závažnosti věci, nebo na konkrétním požadavku mých nadřízených.*⁴⁶

Starší referentka specialistka mjr. Marta Svobodová byla služebně zařazena na druhém úseku – odposlechu bytů 1. oddělení 5. odboru VI. správy SNB, kde byl jako jeden z dílčích úkolů pro 10. odbor II. správy SNB dlouhodobě odposloucháván i byt

44 Tamtéž. Sv. X. Protokol o výsledku Vlastimila Pršala z 6. 6. 1990, č. l. 1921.

45 Tamtéž. Sv. XII. Protokol o výsledku Jana Laciny z 11. 7. 1990, č. l. 2271.

46 Tamtéž. Sv. X. Protokol o výsledku Václava Kachlíka z 7. 6. 1990, č. l. 1994–1995.

Petra Uhla. Na pracoviště ji telefonicky přivolali během odpolední směny 18. listopadu 1989. *Co se týká jména Dražská, pak s tímto jménem jsem se setkala při odposlechu bytu pana Uhla, už nevím, v jakých časových souvislostech to jméno poprvé padlo, ale ze záznamu, který jsem v těch dnech vypracovávala, si pamatuji [...], že po tom zákroku na Národní tř. vysílaly všechny západní stanice, že došlo k brutálnímu zákroku pořádkových sil, k masakru, Francouzi vysílali, že tam byli 4 mrtví a Západní Němci informovali o 3 mrtvých. Tyto informace jsem získala z odposlechu různých bytů na našem pracovišti. Ne tedy jen z bytu pana Uhla. Také si pamatuji, že do bytu pana Uhla někdo telefonoval, už si nepamatuji kdo, že na Národní tř. byl jeden mrtvý, a to student Martin Šmíd, že mají svědkyni Dražskou, která to může potvrdit. Panu Uhlovi se to nezdálo, měl silné pochybnosti, vím také, že zřejmě v bytě pana Bendy došlo k výsledku Dražské [...]. Víím, že o věrohodnosti svědkyně tam padlo mnoho pochybností, ten lékař si dokonce nebyl jist, jestli ta Dražská je pod vlivem drog nebo v šoku. To co vyprávěla, se mu vůbec nezdálo. Pan Uhl v žádném případě tu informaci nechtěl rozšiřovat, dokud se to ještě více neproverí, ale nakonec došli k závěru, že i v souvislosti s tím, co vysílaly západní stanice, je nutno předat informaci o smrti Martina Šmída západním sdělovacím prostředkům. [...] Všechny tyto informace jsem se dozvěděla, jak z odposlechu bytu, tak i z odposlechu telefonu, který byl možný i na našem úseku. Záznam o tomto odposlechu jsem zřejmě psala hned do stroje, přesto, že se to také nahrávalo. Myslím si to, protože u zkušených pracovníků, za jakého se považují, taková praxe byla běžná. Kdy a komu se tento záznam předával, si už nepamatuji.⁴⁷*

Starší referent 1. oddělení 5. odboru VI. správy SNB por. Petr Polák působil na pracovišti úkonu přestavba, kde bylo rozpracováno velké množství akcí a to od hospodářské kriminality přes závažnou trestnou činnost až po úkony na úseku vnitřního nepřítel, včetně telefonického odposlechu Uhlova bytu. *Mým úkolem v této souvislosti bylo zabezpečit písemný přepis odposlechu nahráného na kazetu a toto postoupit služebním postupem nadřízeným. Nikdy jsem nezabezpečoval samotnou nahrávku odposlechu, to bylo prováděno automaticky, k tomu byl pouze určen pracovník, který zabezpečoval po technické stránce chod odposl. a nahrávacího zařízení.⁴⁸*

Dne 18. listopadu 1989 byl v rámci tzv. dosažitelnosti po sedmé hodině večerní přivezen na pracoviště, kde se zdržel přibližně do půlnoci. *V této době jsem přišel do styku s mat. z odposlechu Ing. Uhla. V té době se totiž Ing. Uhla shromažďovaly inf. ze zásahu na Národní tř., pokud se pamatuji, jednalo se o ověření zprávy, zda Šmíd je mrtev, či nikoliv. Ing. Uhl totiž obdržel informaci, mám dojem, že byla z Nezávislého mírového sdružení, ale nevím to přesně, že na Národní třídě byl jeden mrtvý, že tato inf. pochází od snoubenky nebo dívky toho Šmída, přičemž ona to měla na vlastní oči vidět. Při té příležitosti padlo i její jméno, šlo o Drahomíru Dražskou. [...] Dá se říci, všechny tel. rozhovory ing. Uhla se točily kolem záležitosti s údajně mrtvým studentem, ing. Uhl na mnoha různých místech ověřoval, zda je to pravda, nebo není. Víím, že mu také někdo pouštěl záznam výpovědi Dražské, víím, že jí také sháněli všude možně, ale nebyla k dosažení. Stejně tak pátrali i po Šmídech, všechny ale které sehnali, tak ti byli na živu. [...] Mám dojem, že někdy v tom týdnu po 20. 11. 1989 byla tato akce vypnuta.⁴⁹*

47 Tamtéž. Sv. XI. Protokol o výslechu Marty Svobodové z 8. 6. 1990, č. I. 2012–2013.

48 Tamtéž. Sv. X. Protokol o výslechu Petra Poláka z 7. 6. 1990, č. I. 1985–1987.

49 Tamtéž.

Vedoucí směny kpt. Kachlík byl 18. listopadu 1989 na pracovišti od jedné do půl čtvrté a poté od pěti do sedmi večer. *V té době jsem ještě vůbec nevěděl, co se vlastně semlelo na Národní třídě, ale když jsem v sobotu kolem 13.00 hod. přišel do práce, viděl jsem, že se něco děje, protože byl zvýšený provoz telefonních hovorů a to nejenom u pana Uhla, ale všeobecně. Následně přivezl por. Poláka a zorganizoval výjimečnou noční směnu. Pokud si vzpomínám, ani v sobotu ani v neděli jsem já sám nepřepisoval žádný magnetofonový záznam, vím určitě, že jsem si některé záznamy pročítal [...] Pokud jsem dotazován konkrétně na záznamy odposlechu pana Uhla, je možné, že jsem je také viděl a to jak odposlech telefonu tak bytu, ale už si nevzpomínám, že by tam bylo něco důležitého, co bych si pamatoval. Potvrdil však, že v záznamech figurovalo jméno Martina Šmída. V té souvislosti se mi vybavilo, že jsem v těch záznamech viděl, že Uhl si chtěl tu informaci o smrti Šmída za každou cenu ověřit. Ani k tomu již si na nic bližšího nepamatuji. Nemohu také odpovědně říci, co jsem se o Dražské a o smrti Martina Šmída dozvěděl z těch záznamů o odposlechu a co jsem se případně dozvěděl od kolegů nebo později ze sdělovacích prostředků.⁵⁰*

Kpt. Kachlík potvrdil, že záznamy o telefonních i prostorových odposleších kolem šesté a deváté hodiny večerní 18. listopadu 1989 převzal pověřený referent II. správy SNB. *V neděli tomu bylo obdobně.⁵¹*

Vedoucí starší referent specialista 3. oddělení 10. odboru II. správy SNB pplk. Kopinec popsal úsilí svých podřízených, zejména kpt. Miroslava Málka, během víkendu 18. a 19. listopadu 1989, těmito slovy: *...dělali šetření ve věci Martina Šmída a ohledně dezinformace, kterou spolkl Uhl...⁵² Obdobně pplk. Ing. Miroslav Chovanec, zástupce náčelníka II. správy SNB pro vnitřní zpravodajství, který se vrátil ze Slovenska, potvrdil: V neděli jsme se začali opět scházet na pracovišti, ani tehdy jsme nijak konkrétně nezasahovali, pouze se dělaly určité úkony v souvislosti se smrtí Martina Šmída, tedy ohledně Dražské a Ing. Uhla.⁵³ Správa sledování SNB (IV. správa SNB) dostala pokyn zahájit sledování Petra Uhla. Se záchytem objektu bylo [v 11.30 hod.] započato u jeho zaměstnání. Ve 12.00 hodin bylo zachytávání přemístěno k jeho bydlišti.⁵⁴ Stručné poznámky z dokladu podřízených, zřejmě náčelníka 10. odboru mjr. JUDr. Petra Žáka, nadepsané „Mrtvola“ pplk. Chovanec komentoval: ... obeznamovali mě s tím, co se kolem toho děje o Dražské, o Uhlovi, co se zjistilo, co se má udělat a hlavně kde by se ta mrtvola měla hledat. Vše mělo být realizováno ve spolupráci se Správou vyšetřování Státní bezpečnosti. Pomocí techniky se z disident-ských kruhů zjistilo, že mrtvola měla pro ně doslova cenu zlata. Na poradě bylo řečeno: ... ak sa nič nepotvrdí, dojde v 17.00 hod. k Uhlově realizaci.⁵⁵ Podle záznamu IV. správy SNB byl tento scénář naplněn: *V 16.10 hodin opustil objekt své bydliště, nic nenesl a odešel do ul. Bělehradské, kde byl realizován OP a odvezen jejich služebním vozem.⁵⁶**

50 Tamtéž. Protokol o výslechu Václava Kachlíka z 7. 6. 1990, č. I. 1996–1997.

51 Tamtéž.

52 ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB. Pád režimu v záznamech důstojníka tajnej policie*. ÚPN, Bratislava 2006, s. 67.

53 Tamtéž, s. 63.

54 Denní situační zprávy StB z listopadu a prosince 1989. In: *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/I, s. 71.

55 ŽÁČEK, Pavel: *V čele ŠtB*, s. 65.

56 *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/I, s. 71.

Odpoledne 19. listopadu 1989 vypravil analytický úsek Správy Státní bezpečnosti Praha jako podklad ke zpracování denní situační zprávy federálního ministerstva vnitra periodickou svodku, ve které svými slovy komentoval vývoj situace: *Ještě týž den (18. 11. 1989) byla vydána četná „prohlášení“ (v některých případech i legálních struktur, konkrétně divadelních a studentských institucí), která pak byla citována zabraničnickými sdělovacími prostředky, vylepována na různých prostranstvích v Praze (nejvíce na Národní třídě) a čtena při různých mítincích a narychlo svolaných tryznách za studenta MFF UK Martina ŠMÍDA. Ten byl předtím prohlášen za mrtvého „následkem brutálního masakru SNB“. Rozhlasová stanice HA např. odvysílala hlasový záznam Petra UHLA, který v něm tlumočil prohlášení tzv. Východoevropské agentury (VIA) o tomto „masakru“, o rozhovoru s očitou svědkyní uvedeného „zabití“, o svědectví rodičů ŠMÍDA atd.⁵⁷ V denní situační zprávě FMV č. 178/89 z následujícího dne, určené resortním i nomenklaturním politickým špičkám, bylo dále uvedeno: *Signatář „charty-77“ ing. Petr UHL (1941) předal rozhlasové stanici Svobodná Evropa sdělení, které odvysílal 19. 11. 1989, že při „brutálním zákroku pořádkových jednotek SNB proti studentům v Praze 17. 11. 1989 byl ubit student Matematicko-fyzikální fakulty University Karlovy (MFF UK) Martin ŠMÍD“. Informaci odvysílala i agentura BBC. Následně byly pak 19. 11. 1989 v Praze rozšiřovány letáky s textem o tomto údajném úmrtí a letáky vyzývající ke generální stávce 27. 11. 1989 (celkem 47 kusů). [...] V Praze bylo 19. 11. 1989 zaznamenáno 14 nepřátelských nápisů hanobících KSC, SNB, vyzývajících ke generální stávce a k údajnému úmrtí ŠMÍDA. Po pisatelích a rozšiřovateli se pátrá. Vyšetřovatel SNB 19. 11. 1989 zahájil trestní stíhání ing. Petra UHLA pro trestné činy poškozování zájmů republiky v cizině a šíření poplašné zprávy podle § 112 a § 199 trestního zákona. Byl zadržen a 20. 11. 1989 bude podán prokurátorovi návrh na vzetí do vazby.⁵⁸**

Kpt. Novotný se na 10. odbor II. správy SNB vrátil ráno 20. listopadu 1989. *V té době se na našem oddělení prověřovaly okolnosti šíření poplašné zprávy o smrti studenta Martina Šmída, já jsem nebyl pověřen prověřováním těchto okolností a ani jsem se prověřování nijak nezúčastnil. Podle vlastních slov již nepřišel ani do styku s písemným přepisem Uhlových odposlechů; další informace se dozvěděl hlavně od svých kolegů na pracovišti. Šlo o víceméně nezávazné povídání mezi námi, průběh a výsledek oficiálního šetření této okolnosti mi není a nebyl znám. Totéž mohu říci i o osobě Drahomíry Dražské, toto jméno jsem se dozvěděl stejným způsobem jako jméno studenta Šmída. Nikdy před tím dnem 17. 11. 1989 jsem ani s jedním z těchto jmen nepřišel do styku, v písemných přepisech odposlechu ing. Uhla, které jsem já viděl, se tato jména neobjevila.⁵⁹*

Kpt. Pršal nastoupil na 3. oddělení o dva dny později a měl možnost si záznamy o odposleších přečíst, ale nijak zvláště je neanalyzoval. *Když jsem 22. 11. 1989 nastoupil do zaměstnání, převzal si poštu a roztřídil ji a pak jsem byl v podstatě zařazen k třídění a skartaci písemných materiálů. Příkaz k tomu údajně obdržel od svého nadřízeného, vedoucího oddělení pplk. Kopince. V té době jsem už přirozeně věděl o Dražské, a to jak z tisku tak i od*

57 Tamtéž, č. 6/II, s. 396; KOUTSKÁ, Ivana – RIPKA, Vojtěch – ŽÁČEK, Pavel (eds.): *Občanské fórum, den první. Vznik OF v dokumentech a fotografiích*. ÚSTR, Praha 2009, s. 100.

58 *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/1, s. 35.

59 *Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc*, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. X. Protokol o výslechu Vladimíra Novotného z 6. 6. 1990, č. I. 1918-1919.

spolupracovníků, už nevím, kdo mi to říkal, ale bavili jsme se o tom, že Dražská měla navštívit Uhla. Víím, že ta věc již byla vyšetřována vyšetřovatelem StB, k operativnímu šetření byli určeni mjr. Vajda, kpt. Málek, případně možná i npor. Još. Jak mjr. JUDr. Zdeněk Vajda, tak kpt. Ing. Miroslav Málek ho informovali, že pořád jenom jezdí a shánějí Dražskou. Od toho 22. 11. 1989 jsem pak dále vyhodnocoval záznamy o odposlechu v bytě Ing. Uhla, upřesňuji: jednalo se o odposlechy telefonu, což jsem prováděl až do doby, než se s odposlechem přestalo, to znamená asi do konce listopadu.⁶⁰

Vyšetřování fámy

V dopoledních hodinách 19. listopadu 1989 vyznamenal starší vyšetřovatel specialista 2. odboru Správy vyšetřování Státní bezpečnosti mjr. JUDr. Jiří Sejkora svého kolegu kpt. Michala Pčolara a vyzvedl ho v bydlíšti, aby mohl být přítomen na mimořádné polední poradě zástupce náčelníka správy pplk. JUDr. Vladimíra Dlouhého. *Při této poradě nás pplk. Dlouhý seznámil s tím, že ing. Uhl vydal zprávu zahraničním agenturám o údajném úmrtí studenta MFF UK Martina Šmída, která se podle dosavadních prověření jeví jako zcela nepravdivá. Kpt. Pčolar již o této skutečnosti věděl z dementi Čs. rozhlasu, které bylo mezitím vysíláno. Poté co podal tuto informaci, vybral si užší tým, vzpomínám si, že to byl mjr. Sejkora a mjr. Resl, s těmi se pak odebral do své kanceláře a já jsem potom odjel domů, když jsem se předtím pplk. Dlouhého ptal, zda mě bude ještě potřebovat, on řekl, že ten den již ne.⁶¹*

V odpoledních hodinách zástupce náčelníka správy informoval o situaci náčelníka 2. odboru Správy vyšetřování StB mjr. JUDr. Jána Zusku. *V době, kdy jsem jednal s pplk. Dlouhým, již bylo v této věci učiněno několik prvotních úkonů, bylo též zpracováváno zahařovací usnesení, na kterém pracovali z pověření pplk. Dlouhého mjr. Resl a mjr. Sejkora. Další průběh vyšetřování jsem již řídil já. Mezi stabilní členy týmu, který na věci pracoval, patřili pplk. Smolík a kpt. Pčolar. Některé úkony vykonávali i další příslušníci odboru. Každý další den se konala operativní porada, aktuálně byl doplňován plán úkonů, o celé věci mjr. Zuska průběžně informoval pplk. Dlouhého a náčelníka správy plk. JUDr. Ondreje Tomka.⁶² Plán vyšetřování, který mjr. Zuska schválil, obsahoval vyšetřovací verze a přehled jednotlivých dílčích vyšetřovacích úkonů. Tento plán se operativně doplňoval, aby vyjadřoval aktuálnost vyšetřované věci.⁶³*

Prostřednictvím místního oddělení Veřejné bezpečnosti v Řevnicích byl na Správu vyšetřování StB v Bartolomějské ulici povolán starší vyšetřovatel specialista pplk. JUDr. Jiří Smolík. *Na základě tohoto pokynu jsem tedy z chaty odjel do Prahy, na pracovišti jsem mohl být tak asi kolem 16.00 hod. Pplk. Dlouhý mu oznámil, že se povede trestní řízení proti ing. Petru Uhlovi. V kanceláři u staršího vyšetřovatele specialisty mjr. JUDr. Františka Resla si všiml, že měl k dispozici nějaké xerokopie zahraničního vysílání cizího rozhlasu. Přítomen byl též mjr. Sejkora a společně jsme dali dobromady nástin*

60 Tamtéž. Protokol o výslechu Vlastimila Pršala z 6. 6. 1990, č. l. 1921–1922.

61 Tamtéž. Protokol o výslechu Michala Pčolara z 26. 7. 1990, č. l. 2371.

62 Tamtéž. Sv. XII. Protokol o výslechu Jána Zusky z 26. 7. 1990, č. l. 2384.

63 Tamtéž. Protokol o výslechu Jiřího Smolíka z 27. 6. 1990, č. l. 2211–2212, 2213.

usnesení na zahájení vznesení obvinění Ing. Petra Uhla pro trestné činy podle §§ 112 a 199 tr. zák. [...] Mým úkolem bylo dostavit se na MO VB Vinohrady a zde vyslechnout Drahomíru Dražskou k tomu, co dělala právě toho 19. 11. 1989 odpoledne. Na místní oddělení Veřejné bezpečnosti dorazil navečer asi v pět hodin, Dražskou oslovil a „pozval“ na úřadovnu do Bartolomějské, s čímž vyjádřila souhlas. Ve své kanceláři jsem ji potom vyslechl jako svědka. Viděl jsem ji poprvé, do protokolu jsem napsal to, co vypověděla. Protokol obsahoval asi čtyři stránky [a] o pravdivosti její výpovědi jsem měl pochybnosti. Tvrdila, že žádného Martina Šmída nezná, odpoledne byla údajně v bytě pana Bendy a při odchodu ji zadrželi. V úterý či ve středu převzal pplk. Smolík celou trestní věc od mjr. Zusky k došetření.⁶⁴

Svědectví npor. JUDr. Vladimíra Jůse o pomoci vyšetřovatelům StB

V týdnu následujícím po 17. 11. 1989, alespoň se domnívám, že to bylo v tomto týdnu, se stalo to, že jsem přišel ráno do práce (nedokážu už určit, který den to byl [19. listopadu 1989, pozn. aut.]) stavil jsem se v sekretariátu pozdravit a tam už byli Vajda a Málek a ve dveřích se objevil Žák, ukázal na ty dva a pak k nim přidal i mne a že jde o to, že ing. Petr Uhl je podezřelý z tr. činu, poněvadž pustil do světa nepodloženou zprávu o smrti Martina Šmída a my tři že si máme vzít auto a zajistit přítomnost Uhla pro potřeby vyšetřování. Pro Uhla jsme dojeli, myslím, že tehdy se Uhlem zabýval Vajda a ten věděl, kde ho najít, já už si to nepamatuji. Uhla jsme naložili do auta na ulici, kde jsme ho náhodně potkali, poblíž jeho bydliště a odvezli jsme ho do Čkalovky na OS SNB Praha 6, kde už čekal vyšetřovatel StB, jehož jméno si nepamatuji, znal jsem ho od vidění. Ten si Uhla převzal k výslechu. Pamatuji si, že tam na OS SNB Praha 6 přijela také televize, vedl je takový iniciativní blondáček, který se snažil s Uhlem udělat interview, což Uhl odmítl.

Po předestření výpovědi PhDr. Jiřího Vaníčka o tom, že se pokoušel natočit rozhovor v neděli 19. 11. 1989, kolem 18. hod. večer, uvádím, pokud jde o zmíněnou dobu, že nevyklučuji, že to v tuto dobu bylo, že jsem tedy v práci byl už v neděli 19. 11. 1989. Skutečně si to, vzhledem k dlouhému časovému odstupu už nepamatuji.

Nepamatuji si, že by se ve Čkalovce pak ještě něco dělo, prostě jsme nechali Uhla vyšetřovateli a druhý den nám třem pak Žák řekl, že Uhl vypovídal, že uvedl cosi na svou obhajobu, jako že mělo jít o provokaci a že uvedl konkrétní osoby, které by ho měly vyvinít a že to vše je třeba ověřit a když už jsme my tři v tom určité kroky udělali, tak že máme jet do Bartolomějské na vyšetřovačku StB, kde dostaneme další úkoly. Ty spočívaly v tom, aby se potvrdilo nebo vyvrátilo obvinění na Uhla.

Každé ráno jsme se měli hlásit na vyšetřovače a byli jsme úkolováni k tomu, abychom sehnali a obes[il]ali nebo i dopravili k výslechu osoby, které měly být vyslechnuty, zejména, že si to přál Uhl. Protože ze strany vyšetřovatelů byl zájem na tom, věc vyšetřit řádně a rychle, obsílky se neposílaly poštou, ale doručovali jsme je my a to ještě tak, že jsme je dá se říci prosili, aby přišli svědčit, že je to v zájmu pana Uhla.

Dotyčné osoby jsme neustanovovali, při krátkém sezení ráno na vyšetřovačce nám bylo řečeno, resp. to bylo napsáno už na obsilkách, kdo má být vyslechnut, kde bydlí, případně kde pracuje, kde ho prostě shánět. Dovedete si představit, co to bylo v tom blázinci, který tehdy panoval. Pamatuji si, že já sám (po čase jsme se my tři Málek, Vajda a já rozdělili, abychom toho více stihli) jsem byl nejméně dvakrát u Paynů, poprvé jsem jednal s jeho manželkou, podruhé jsem pak Payna vezl k výslechu, když on přijal tuto nabídku. Nejpodstatnější osobou vyšetřování byla Dražská, kterou bylo nutno vyslechnout, na tom jsme strávili několik dnů a hledali všude možné a opakovaně i v Řepích na kolejích i u její matky na Šeberově, Dražská nebyla k nalezení a nám se jí nepodařilo sehnat. Pak nám telefonovala její matka, že dcera je nemocná, že je v pracovní neschopnosti a když nám její matka uvedla diagnózu (nervy) bylo jasné, že je to špatné, poněvadž zřejmě nebude schopna plnohodnotného výslechu. Co se nás tří týče, měli jsme jakési podezření, které je těžko konkrétně popisovat, prostě se nám to celé přestávalo líbit a měli jsme jakýsi pocit, jestli si s námi někdo nehraje s cílem zkompromitovat pana Uhla, jestli třeba Dražská nemá nějaký vztah ke krajské správě [Státní bezpečnosti Praha]. Sami vyšetřovatelé se nás ptali, zda-li Dražskou u nás na II. správě nemáme nějak podchycenou. Dražskou jsme si tedy vylustrovali a byla čistá. Následně jsme se dozvěděli, že nezávisle na nás i vyšetřovatelé si jí vylustrovali se stejným výsledkem. Takže jsme se shodli, že hrajeme v nějaké hře, jejíž pravidla neznáme a že s námi někdo tahá, jak s pěšáky na šachovnici. K dotazu, zda-li jsme si nějak ověřovali na krajské správě, resp. na Správě StB Praha, zda-li tam mají s Dražskou něco společného, tak to jsme neudělali, protože jsme věděli předem, že by to nemělo smysl, že pokud by tam něco pozitivního bylo, pokud by Dražskou někdo k něčemu zaukoloval, tak by nám to stejně neřekli a že tedy jediná šance jak objektivně zjistit její případný vztah k SNB, je evidence SEO. Podle této evidence, jak výše uvedeno, však žádný vztah nebyl prokázán. Já sám jsem z toho všeho byl velmi přepracovaný a při službě pomocníka dozorcího důstojníka se mi udělalo špatně, na zdravotním [oddělení] mi změřili vysoký tlak a tak jsem pak šel na Mičánky do nemocnice, kde si mě nechali a hospitalizovali mě. Toto se stalo, pokud si dobře vzpomínám, v době, kdy byly ty velké demonstrace na Letné, tedy v sobotu nebo v neděli.

Chtěl bych k tomu, jak jsem se podílel na vyšetřování ve věci Petra Uhla, dodat, že to, že trestní stíhání proti němu bylo pak pro nedostatek důkazů zastaveno, svědčí o tom, že jak já, tak ostatní jsme přistupovali k tomuto vyšetřování korektním způsobem, a opatřili jsme mu ty svědky, kteří ho z obvinění vyvinili.⁶⁵

65 *Archiv Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, f. Federální shromáždění VI. (1990-1992), materiály vyšetřovací komise „K-17“.* Protokol o výslechu Vladimíra Jóše z 31. 5. 1991. V. Jós byl dotazován i ke zvláštním technickým úkonům: *Mohu dále uvést jen to, že pokud jde o vytěžování záznamů z telefonických hovorů, tak to někdo (na našem pracovišti v Sadové ulici) přinesl tzv. sdělovací lístky, to je zápisy telefonických hovorů přepsané na papír, abychom to prošli (tzn. Málek, Vajda a já) a zjišťovali, zda-li kdo a kdy telefonoval Uhlovi, obledně Martina Šmída. Mám tedy ten dojem, že šlo o záchyty z hovorů do bytu Uhla a že šlo o to, že Uhl se hájil, že mu zprávu o mrtvém Martinu Šmídovi někdo zatelefonoval, tedy konkrétně Dražská. Mám také dojem, že se to skutečně našlo a že se záznam telefonátu Dražské pak doručil vyšetřovatelům.*

Zpočátku kpt. Pčolara úkoloval mjr. Zuska. *Vím, že jsem dostal za úkol vyslechnout ně které svědky v této věci, nevzpomínám si, v jakém pořadí jsem tyto svědky vyslýchal. Výslechy svědků měly sloužit k dokumentování a objasnění celé věci, tedy vzniku informace, jejímu předání ing. Uhlovi, prověřování této informace a pod.* Jako svědky vyslechl jednoho z M. Šmídu, J. Šmídovou, M. Litomiskou, V. Bendu, P. Payna, P. Pospíchala, M. Dvorskou, M. Láznovského, A. Šabatovou-Uhlovou, Danielu Habancovou a absolvoval druhý výslech s D. Dražskou.⁶⁶ *Již z těchto výslechů se v podstatě podařilo objasnit vznik informace o údajném úmrtí Martina Šmída, ale i tok této informace k ing. Uhlovi. Bylo tedy zjištěno, že pramenem informace byla Drahomíra Dražská, která tuto informaci opakovaně poskytla některým z výše jmenovaných osob a to i po prověřování této informace těmito osobami. Právě ke zjištění těchto skutečností byly zaměřeny výslechy Drahomíry Dražské. Jak při prvním výslechu, který prováděl dr. Smolík, tak při opakovaném výslechu, který jsem prováděl já, Dražská jednoznačně popřela, že by tuto informaci někomu poskytla, popřípadě odkazovala na to, že si události 17. 11. 1989 a následných dnů nepamatuje. Její tvrzení však bylo v rozporu s dalšími důkazy, které vyšetřovatelé Státní bezpečnosti získali, zejména pak magnetofonovým záznamem Dražské pořízeným bratry Paynovými v jejich bytě a dále svědectvím od samotného Uhla. V obou materiálech Dražská zcela jasně uvádí, jakým způsobem informace o úmrtí Martina Šmída vznikla, popisuje podrobně události z Národní třídy dne 17. 11. 1989, okolnosti kolem osoby Martina Šmída, dokonce uvádí, že se s ním zná z mládí.⁶⁷*

Již z prvních materiálů, včetně svědeckých výpovědí, nabyt mjr. Zuska přesvědčení, že Uhl jednal *v dobré víře*, z přesvědčení o pravdivosti informace.⁶⁸ *Podle mého názoru udělal chybu v tom, že si získanou informaci rádně neproověřil. Při prvním výslechu ing. Uhl*

66 Pplk. J. Smolík ke druhému výslechu D. Dražské uvedl: *Na základě výsledků výslechu Ing. Petra Uhla, ale i dalších osob bylo zapotřebí paní Dražskou opětovně vyslechnout a to ke skutečnostem, které byly získány v průběhu vyšetřování. Vzpomínám si, že paní Dražskou nebylo možné dostihnout v zaměstnání, v místě trvalého a přechodného bydliště, ani v bydlišti její matky na Praze 4. Vzpomínám si, že s její matkou jsem telefonicky hovořil a žádal jsem ji, aby v případě, že dcera se u ní ukáže, aby k nám zatelefonovala anebo se dostavila. Později jsem věděl, myslím, že též od její matky, že je hospitalizovaná ve fakultní nemocnici na Karlově náměstí na chirurgickém oddělení. V té době jako vedoucí skupiny jsem vyslal kpt. Pčolara, aby prověřil u ošetřujících lékařů její zdravotní stav a její schopnost výslechu jako svědka. Po kladném vyřízení tento výslech provedl pan Pčolar společně se zapisovatelkou. K výslechu jsme též pozvali obhájce Ing. P. Uhla JUDr. Hulíka. Toho jsem ještě před úkonem požádal, aby při prvním výslechu iniciativní a využil svých oprávnění a aby nám tak pomohl případnými otázkami ke svědkyni vnést do případu jasno. Správný archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. XII., č. l. 2213.*

67 Tamtéž. Protokol o výslechu Michala Pčolara z 26. 7. 1990, č. l. 2372.

68 Podle záznamu v deníku vyšetřovacích spisů si mjr. J. Zuska 21. 11. 1989 vyžádal *zapůjčení* záznamů ze zpravodajsko-technických úkonů (ZTÚ). *Předpokládal jsem, [...] že v bydlišti Uhla či jeho důvěrníka Bendy mohou být zavedeny zpravodajsko-technické prostředky, z nichž by se dalo vyvodit, jak se vyvíjela celá záležitost s rozšířením výše uvedené nepravdivé zprávy. Tyto záznamy z těchto technických úkonů jsem skutečně obdržel ze 2. odboru S StB Praha. Jednalo se o ZTU diagram z bytu pana Bendy a o ZTU přestavba z telefonu ing. Uhla. Ale spoň se domnívám, že se jednalo o tyto prostředky. Tyto záznamy jsem pečlivě prostudoval, vyšetřovatelům jsem je neukazoval, jelikož podle směrnic to bylo zakázáno, a zjistil jsem, resp. můj dojem po jejich přečtení byl takový, že ing. Uhl informaci od Dražské obdržel skutečně způsobem, jak o něm později vypovídal a jak vypovídali také svědci. Studiem těchto materiálů jsem současně také nabyt přesvědčení, že pokud Dražskou někdo použil k dezinformaci, pak to určitě nebyli ing. Uhl a Dr. Benda. Vyšetřovatelé StB zároveň prověřovali, zda D. Dražská nebyla vedena jako tajný spolupracovník či důvěrník. Tím jsme sledovali prověřování dalších verzí, totiž zda dezinformace o údajné smrti Martina Šmída nepochází ze strany StB. I s touto eventualitou jsme bohužel museli počítat. Tamtéž. Protokol o výslechu Jána Zusky z 26. 7. 1990, č. l. 2384.*

odepřel výpověď, později dne 23. 11. 1989, když byl mezi tím ze mně neznámých důvodů přemístěn do věznice v Litoměřicích, jej vyslyšel pplk. Smolík, ing. Uhl ve výpovědi sdělil jména řady svědků, které jsme poté neprodleně vyslechli, a dne 25. 11. 1989 nám jeden z bratří Paynů předal magnetofonový záznam, na kterém je natočen rozhovor Drabomíry Dražské. Jeho obsah byl v příkrém rozporu s první výpovědí Dražské, v níž uvedla, že si na nic nepamatuje, že na Národní třídě v uvedenou dobu vůbec nebyla. Až později při opětovném výslechu připustila, že byla na Národní tř. dne 17. 11. 1989, ale zároveň uvedla, že si nepamatuje, že by někomu poskytovala informaci o údajné smrti Martina Šmída.⁶⁹

Pplk. Smolík neúspěšně vyslechl Uhla 23. listopadu 1989 a poté úspěšněji ještě o dva dny později. *Po výslechu v Litoměřicích dne 25. 11. 1989, když jsem se vrátil do Prahy, mně volali z Městské prokuratury Praha, abych se tam dostavil a paní Turková mně tam předala [asi ve 22. hod.] příkaz o propuštění z vazby s tím, abych rozhodnutí o propuštění z vazby Petru Uhlovi doručil, resp. zabezpečil jeho doručení.* Obratem telefonoval do Litoměřic a požadoval, aby Uhla připravili k propuštění. *Sám jsem pro něj do Litoměřic jel a z Litoměřic jsem ho dovezl až před jeho bydliště, kde bydlí.*⁷⁰

Kpt. Pčolar zpracoval 25. listopadu 1989 návrh na propuštění Uhla z vazby. *Z dalších úkonů [...] jsem určité vyhotovil usnesení o [...] zastavení trestního stíhání v souvislosti s prohibujícími amnestijními opatřeními presidenta republiky a případně na základě žádosti ing. Uhla jsem vydával i usnesení o pokračování v trestním řízení...*⁷¹ Pplk. Smolík z těchto důvodů vyslyšel Uhla ještě 12. prosince 1989. *Předtím jsem se s ním setkal ještě 28. 11. 1989, kdy mi vydal originál písemné zprávy, která byla v zabraníci odvyšilána a prohlášení Drabomíry Dražské.* Dražská tehdy navíc prohlásila, že na ní pplk. Smolík během výslechu vykonával psychický nátlak. *To se mně dotklo, požádal jsem náčelníka, aby [to] přesměřil, případně, aby byla Dražská stíhána za pomluvu a zároveň jsem náčelníka požádal o uvolnění z této věci.* Vedení správy mu vyhovělo a výslech z 12. prosince 1989 byl jeho posledním úkonem v trestní věci Petra Uhla.⁷² Jakým způsobem byl trestní spis ukončen, není úplně zřejmé; je pravděpodobné, že byl 6. března 1990 pod ČVS-6/90 předán vyšetřovatelům krajské prokuratury v Praze.

Doprovodná edice je sestavena z dokumentů vzniklých činností skupiny vyšetřovatelů Správy vyšetřování Státní bezpečnosti v období od 19. do 28. listopadu 1989 (dokumenty č. 1, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 a 19), úředních záznamů operativních pracovníků 10. odboru Hlavní správy kontrarozvědky SNB (dokumenty č. 8 a 9) a záznamů Čs. rozhlasu o rozhlasových relacích západních rozhlasových stanic (dokumenty č. 2 a 3), které jsou uloženy buď mezi přírůstky archivního fondu Správy vyšetřování Státní bezpečnosti v Archivu bezpečnostních složek (bez označení), anebo v dokumentaci vyjmuté z vyšetřovacího spisu VS-ČVS-18/4-89 a nacházející se v příloze III. trestního spisu sp. zn. T 11/91 (dokumenty č. 6–9, 18, 19).

69 Tamtéž. Protokol o výslechu Jána Zusky z 26. 7. 1990, č. l. 2384–2385.

70 Tamtéž. Protokol o výslechu Jiřího Smolíka z 27. 6. 1990, č. l. 2211.

71 Tamtéž. Protokol o výslechu Michala Pčolara z 26. 7. 1990, č. l. 2373.

72 Tamtéž. Protokol o výslechu Jiřího Smolíka z 27. 6. 1990, č. l. 2211.

Dokument č. 1

1989, 19. listopadu – Praha. Usnesení staršího vyšetřovatele specialisty II. odboru Správy vyšetřování Státní bezpečnosti mjr. JUDr. Jiřího Sejkory.

Podle ust. § 160 odst. 1 tr. řádu zahajuji trestní stíhání a současně podle ust. § 163 odst. 1 tr. řádu s t í h á m

ing. Petra UHLA, nar. [...] 1941 v Praze, ČSSR st. příslušnosti, české národnosti, žena-tého, topiče s.p. METROSTAV Praha, trv. bytem Praha 2, [...],

jako obviněného z trestných činů šíření poplašné zprávy a poškozování zájmů republiky v cizině podle ust. §§ 199 a 112 tr. zákona, neboť na podkladě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že dne 18. 11. 1989 v rozporu se skutečností informoval zahraniční agenturu REUTER a radio BBC o průběhu demonstrací studentů v Praze s tím, že v důsledku zásahu pořádkových jednotek dne 17. 11. 1989 došlo ke zranění a následné smrti studenta matematicko-fyzikální fakulty UK Praha Martina ŠMÍDA, nar. 7. 11. 1969, přičemž si byl vědom, že zpráva bude zpětně vysílána do ČSSR, kde rovněž vyvolá odsuzující reakce a nálady mezi občany, tedy úmyslně způsobil nebezpečí vážného znepokojení obyvatelstva tím, že rozšířil poplašnou zprávu, která je nepravdivá a jako československý občan rozšířil v cizině nepravdivou zprávu o poměrech v republice.

O d ů v o d n ě n í :

Na základě šetření orgánů SNB bylo zjištěno, že rozhlasová stanice BBC a Svobodná Evropa ve dnech 18.–19. 11. 1989 ve svých relacích pro Československo vedly informaci představitelů tzv. Východoevropské informační agentury Petra UHLA z Prahy o průběhu demonstrace v Praze dne 17. 11. 1989, při které byl údajně zraněn zakročujícími pořádkovými jednotkami VB student matematicko-fyzikální fakulty UK v Praze Martin ŠMÍD, nar. 7. 11. 1969, který na následky zranění zemřel.

Odvysílané zprávy vyvolaly vážné znepokojení mezi obyvatelstvem ČSSR a vzniklá situace si vyžádala přijetí naléhavých opatření k zachování rozvahy a klidu.

Z oficiálních informací MV ČSSR, MV ČSR, MŠMT ČSR vyplývá, že informace Petra UHLA je nepravdivá, neboť v souvislosti s demonstrací dne 17. 11. 1989 nezemřel žádný její účastník, tedy ani jím udávaný Martin ŠMÍD.

Výše uvedené skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112 tr. zákona a trestný čin šíření poplašné zprávy podle § 199 tr. zákona, přičemž ze spáchání uvedených trestných činů je důvodně podezřelý Petr UHL, a proto jsem rozhodl, jak je ve výroku tohoto usnesení uvedeno.

Poučení : Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou je možno podat u vyšetřovatele StB do tří dnů od jeho oznámení, stížnost nemá odkladný účinek.⁷³

73 Usnesení podepsal a razítkem opatřil vyšetřovatel StB mjr. JUDr. Jiří Sejkora; pod jeho podpisem je rukou psaná poznámka: *Převzal osobně dne 19. 11. 1989 Petr Uhl.*

Dokument č. 2

1989, 18. listopadu, po 16.00 hod. – Praha. Záznam Čs. rozhlasu o českém vysílání BBC „P. Uhl k sobotní demonstraci v Praze“.

[...] ⁷⁴

BBC – česky (18. listopadu – 20.00 [hod.])

V Praze proběhly včera i dnes demonstrace. O dnešní menší demonstraci na Václavském náměstí nám referoval z Prahy Petr Uhl:

Ono to vlastně bylo domluveno už včera při tom shromáždění na Národní třídě, kde lidé, kteří byli mlánceni policií ⁷⁵, měli ještě tolik odvahy, že se smluvili, že zítra ve čtyři hodiny se sejdou u sochy sv. Václava. Tedy dnes. K tomu setkání skutečně došlo. Bylo tam asi 1000 studentů a dalších mladých lidí a zde bylo vyhlášeno, že počínaje pondělkem začíná na pražských vysokých školách stávká. Zatím studenti nejsou jednotni, zda to má být stávká okupační nebo pouze bojkot přednášek a cvičení. Tato iniciativa je z okruhu pražské DAMU, tedy divadelní fakulty, a byla vlastně domlouvána spolu s herci, kteří se spolu se studenty sešli dnes v Realistickém divadle ⁷⁶ před tím setkáním na Václavském náměstí. Václavským náměstím pochodoval průvod na Národní třídu, kde Na Perštýně, kde došlo včera k té nejbrutálnější reakci policie, se zastavil, zapálil svíčky, umístil je na místo, kde včera tekla krev, a setrval zde v pietní vzpomínce. Policie, která shromáždění, průvod a onu pietní vzpomínku na Národní třídě pozorovala, nezasáhla brutálně, omezila se pouze na občasnou kontrolu občanských průkazů a v jednom případě chtěla zadržet jednoho účastníka manifestace, ale když ostatní jí v tom zabránili, od tohoto záměru upustila. To je tedy situace dnes. ⁷⁷

Ještě bych k tomu snad chtěl dodat, že Praha je plná, střed Prahy je plný policejních jednotek. Situace v Praze je napjatá a radikalizace studentského prostředí je značná. Dalo by se ještě poznamenat, že v Děčíně v severních Čechách došlo včera k ekologické manifestaci, kde 300 mladých lidí, byli to středoškoláci a učni, pochodovalo asi hodinu městem a skandovalo hesla s ekologickými požadavky. Policie nezasáhla. Studenti a učni se smluvili, že za týden, to jest v pátek, v 16.00 hodin budou tuto ekologickou manifestaci s ekologickými požadavky opakovat. ⁷⁸

74 V záhlaví záznamu je strojopisně uvedeno: *Čs. rozhlas a Pro informaci!*, 18.-19. listopadu 1989.

75 K průběhu zásahu Pohotovostního pluku VB ČSR a Školního pohotovostního oddílu srovnéj HANZLÍK, Jan: Lidé z Národní třídy. *Paměť a dějiny*, 2009, č. 4, s. 64–74.

76 Srovnéj ŽÁČEK, Pavel: „Vražda Martina Šmída“. Příběh studentského prohlášení z 18. listopadu 1989. *Paměť a dějiny*, 2009, č. 3, s. 49–50.

77 K situaci v Praze srovnéj stručně příslušnou pasáž Podkladů S-StB Praha pro denní situační zprávu FMV č. 232/1989, in: *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/II, s. 396; KOUTSKÁ, Ivana – RIPKA, Vojtěch – ŽÁČEK, Pavel (eds.): *Občanské fórum*, s. 99–102.

78 K severočeským demonstracím srovnéj VANĚK, Miroslav: *Nedalo se tady dýchat. Ekologie v českých zemích v letech 1968 až 1989*. ÚSD AV ČR – Maxdorf, Praha 1996, s. 131–132; k demonstraci v Děčíně pak dodatek č. 2 k Denní situační zprávě S-StB Ústí n/Labem ze 17. 11. 1989, in: *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/III, s. 595.

Dokument č. 3

1989, 19. listopadu, 00.10 hod. – Praha. Záznam Čs. rozhlasu o českém vysílání Radia Svobodná Evropa „Telefonát P. Uhla“.

[...]⁷⁹

Svobodná Evropa – česky (19. listopadu – 00.10 [hod.] – Události a názory)

V sobotu večer se potvrdily ty nejčernější obavy. Na následky zranění, které utrpěl při páteční demonstraci zemřel Martin Šmíd, 20 letý posluchač matematicko-fyzikální fakulty. Ke jménu Jana Opletala přibyla další oběť totality. Zprávu přinesla agentura Reuter a odvolává se na Východoevropskou informační agenturu. Zde je její informace.

Tady je Petr Uhl, Praha, Východoevropská informační agentura. Dnes bylo ve večerních hodinách potvrzeno, že 17. listopadu 1989 mezi 21.00 a 22.00 hodinou byl při manifestaci na Národní třídě ubit student matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy Martin Šmíd. Očitá svědkyně, která zná Martina Šmída od dětství a která s ním na manifestaci přišla, vypověděla, že po 21. hodině obklíčili parašutisté v červených baretech⁸⁰ skupinu manifestujících před jazykovou školou a bili je pendreký. Jeden z nich vybíral z obklíčené skupiny zřejmě náhodně jednotlivé studenty, které parašutisté vždy odvěkli do podloubí rohového domu na křižovatce Národní třídy a Mikulandské ulice. Zde v přítmí a částečně ve skrytu za silnými sloupy tohoto podloubí své oběti bili. V podloubí nebyli žádní manifestující, pouze parašutisté, vždy několik na jednoho, vybrané jednotlivce.

Svědkyně vypověděla, že viděla, jak několik parašutistů bije Martina Šmída pendreký, až upadl na zem. Poté do něj kopali těžkými botami a dupali po něm, takže jeho obličej byl k nepoznání. Svědkyně se mu snažila přispěchat na pomoc, avšak sama byla napadena, bita pendrekem a kopnuta do břicha. Stav M. Šmída vzbuzoval nejhorší podezření, které bylo u svědkyně posíleno výrokem jednoho z parašutistů: Už je hotovej. Svědkyně sama vyhledala lékařské ošetření v jedné pražské nemocnici, kde lékař nařídil hospitalizaci. Přesto však nemocnici opustila a spojila se s rodiči Martina Šmída. Dnes ráno se od nich dozvěděla, že v ranních hodinách je v bytě navštívili dva příslušníci Veřejné bezpečnosti, kteří jim oznámili, že jejich syn, bohužel, zemřel při zásahu během nepovolené demonstrace, které se zúčastnil. M. Šmídovi bylo 7. listopadu 20 let.

79 V záhlaví záznamu je strojopisně uvedeno: *Čs. rozhlas a Pro informaci!, 18.-19. listopadu 1989.*

80 V červených baretech na Národní třídě dne 17. 11. 1989 působili příslušníci odboru zvláštního určení (OZÚ), podřízeného Správě vojsk ministerstva vnitra.

Dokument č. 4**1989, 19. listopadu, 15.30 hod. – Beroun. Protokol o výsledku svědka Martina Šmída.⁸¹**

Vyšetřovatelem jsem byl obeznámen se situací, že moje jméno a příjmení bylo zneužito při vysílání vysílače Svobodná Evropa dne 19. 11. [1989 v] 00.10 hod. v pořadu Události a názory.⁸² V této souvislosti mi byl strojopis této relace předložen k přečtení a současně jsem byl informován, že v obdobném duchu je v současné době vedena kampaň proti čs. úřadům, kde je tvrzeno, že Martin ŠMÍD, posluchač Matematicko-fyzikální fakulty v Praze zemřel v důsledku zásahu bezpečnostních jednotek dne 17. listopadu 1989.

Já mohu uvést, že se jmenuji Martin ŠMÍD, nar. [...] 1970 a jsem studentem Matematicko-fyzikální fakulty v Praze, obor teoretická kybernetika[,] matematická informatika a teorie systému, který studuji opakovaně 1. rokem.

Dne 17. listopadu 1989 jsem odjel z Prahy v 16.10 hodin autobusem do Berouna do bydliště svých rodičů. Kolem 17.00 hod. mne v bydlišti rodičů vyzvedl můj kamarád Antonín Jungmann, nar. 1970, bytem Beroun a v jeho společnosti jsem se pohyboval až do půlnoci v Berouně, kdy jsme společně navštívili restaurační zařízení a některé společně známé. V noci ze 17. 11. na 18. 11. 1989 jsem přespal doma. Rovněž celý den 18. listopadu a dnešek 19. listopadu do současné doby jsem trávil v Berouně. Z uvedeného je zřejmé, že v žádném případě já nejsem oním Martinem ŠMÍDEM kolem kterého se rozpoutala kampaň v zahraničních masmédiích.

Faktem je, že dnešní den celý jsem trávil v bytě svých rodičů a od rána společně vyřizujeme telefonáty různých známých, kteří mne a rodiče informovali o běžící fámě o mojí resp. Martina ŠMÍDA – jmenovci smrti. My vše pochopitelně demontujeme a osobně jsem sdělil, že jsem v naprostém pořádku i děkanovi fakulty profesoru LUKÁČOVI, který telefonoval kolem poledne.⁸³

Pokud jsem dotazován zda znám nějakého Martina ŠMÍDA – jmenovce z mat. fyz., tak uvádím, že znám pouze jednoho Martina ŠMÍDA, který navštěvuje 2. ročník a bydlí v Praze. Není mi známo kde se nachází a co s ním je. Další jmenovce na fakultě neznám.

Po přečtení strojopisu relace Svobodné Evropy z 00.10 hod. 19. 11. 1989 sděluji, že mi není o uváděných skutečnostech nic známo a rozhodně prohlašuji, že s mojí osobou to nemá nic společného.⁸⁴

Osobu Petra UHLA neznám a nikdy jsem s ní nepřišel do žádného kontaktu. Pouze si vybavuji, že jsem toto jméno z doslechu zaslechl v souvislosti se spojením na chartisty.⁸⁵ Já se však o tyto věci nezajímám, takže nic bližšího mi o tom není známo.

81 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *Svědék se dostavil k výsledku na osobní pozvání orgánů SNB z dnešního dne a proti způsobu předvolání nemá námitek. Výslech byl uskutečněn v úřední místnosti OS SNB Beroun. Poučení [...] Svědek si přečetl zákonná ustanovení a v jejich intencích byl poučen o svých právech a povinnostech svědka. Prohlašuje, že poučení porozuměl a že nemá žádný důvod k odeprání výpovědi. Svědecké nezádá.*

82 Srovnej dokument č. 2.

83 Srovnej dokument č. 5.

84 Srovnej dokument č. 3.

85 Srovnej např. CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – DRÁPALA, Milan – PREČAN, Vilém – VANČURA, Jiří (eds.): *Charta 77 očima současníků. Po dvaceti letech.* ÚSD AV ČR – Doplněk, Brno 1997, s. 264–269.

Nedovedu rovněž vysvětlit z jakého důvodu bylo ve výše uvedené relaci použito jméno Martina ŠMÍDA.

Po přečtení protokolu prohlašuje svědek, že jeho obsah souhlasí s jeho výpovědí a proto nepožaduje změnu nebo doplnění.

Výslech ukončen v 16.40 hodin dne 19. 11. 1989.⁸⁶

Dokument č. 5

1989, 19. listopadu, 16.25 hod. – Praha. Protokol o výslechu svědka Pavla Lukáče.⁸⁷

Zastávám funkci děkana matematicko fyzikální fakulty UK v Praze.

Dne 18. 11. 1989, v sobotu, kolem 22.30 hodin mi do bytu volal tajemník fakulty dr. Aleš ŠTALMACH s tím, že se na něho obrátil jeden novinář, a dotazoval se jej, zda ví něco o tom, že v souvislosti s páteční demonstrací, ke které došlo v Praze v podvečerních a večerních hodinách, byl zabit student naší fakulty jménem Martin ŠMÍD. Pokud jde o jméno toho novináře, tak si to nepamatuji přesně, ale myslím, že byl z týdeníku MLADÝ SVĚT, a jeho jméno znělo jako HLAVICA nebo HNILICA.⁸⁸ Tajemníkovi jsem sdělil, že o ničem takovém nevím, a že ani nevím, zda na fakultě máme studenta jménem Martin ŠMÍD.

Na tutéž věc jsem pak byl dnes zrána dotazován dr. BÍLKEM, předsedou 1. ZO KSČ na naší fakultě, který mi sdělil, že mu telefonovali někteří členové základní organizace z naší fakulty a dotazovali se jej na uvedenou věc s tím, že slyšeli relaci HLASU AMERIKY nebo SVOBODNÉ EVROPY, kde mělo být uvedeno, že student MFF UK Martin ŠMÍD měl podlehnout zraněním, které utrpěl v pátek 18. 11. 1989 při zákroku VB v Praze proti nepovolené demonstraci studentů.⁸⁹

Dnešního dne jsem byl na koleji naší fakulty v Praze 7, v Troji, v objektu A – jde o kolej „17. listopadu“. Se mnou byl i dr. BÍLEK a dr. Milan NEUBERT, také zaměstnanec naší fakulty. Zde jsme mluvili s absolventem naší fakulty TELEKIM ABA, který je zároveň ve výboru organizace SSM, myslím, že je místopředsedou TELEKI, který věděl o fámě s Martinem ŠMÍDEM, mi sdělil, že někteří z posluchačů mluvili s rodiči studenta fakulty Martina ŠMÍDA, a že jim bylo sděleno, že je zdrav. Požádal jsem TELEKIHO, aby to u těchto posluchačů ověřil, což udělal a potvrdil. Protože jsem si všiml, že u vrátnice koleje je plakát, který se zmiňuje o smrti Martina ŠMÍDA, žádal jsem TELEKIHO, aby zde studenti zveřejnili to, co si sami ověřili, že je tedy Martin ŠMÍD z Prahy zdrav. Jestli k tomu došlo, to nevím.

86 Protokol podepsal starší vyšetřovatel specialista II. odboru SV StB kpt. JUDr. Milan Suchánek, přítomný řidič-mechanik organizačního a operačního odboru SV StB pprap. Miroslav Hrubeš a svědek Martin Šmíd.

87 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *Termín výslechu byl se svědkem dohodnut telefonicky. Před započatím výslechu byl svědek poučen o právech a povinnostech svědka v trestním řízení [...] Uvedenému poučení jsem porozuměl a nežádám bližšího vysvětlení. Nemám žádného důvodu k odepření výpovědi, a po seznámení s předmětem výpovědi uvádím, že vypovídat budu. Svědecké nenárokuji.*

88 Správně: Marek Hlavica.

89 Srovnej dokument č. 3.

Později jsem na fakultě zjistil, že na MFF UK studují dva Martinové ŠMÍDOVÉ – jeden je z Prahy a jeden z Berouna.

S Martinem ŠMÍDEM z Prahy jsem mluvil dnešního dne kolem 09.00 hodin. Volal mi on sám a sehnal mne telefonicky na fakultě, kde jsem právě byl. Sám mi sdělil, že se doslechl o tom, že se šíří pověst, že je po smrti. Sdělil mi, že je zdrav. Dotazoval jsem se ho, zda se zúčastnil páteční demonstrace, na to mi řekl, že ano, nevím ovšem, na kterém místě byl, na to jsem se ho ani neptal. Dále jsem se ho ptal, zda byl zraněn, zda bylo proti němu zakročováno. Řekl mi, že zraněn nebyl, a že proti němu nebylo Bezpečnosti při té manifestaci či demonstraci nikterak zasahováno. Myslím, že o té fámě se dozvěděl od Bezpečnosti, ale to nevím přesně.

Před polednem dnešního dne jsem mluvil s tím druhým Martinem ŠMÍDEM z Berouna.⁹⁰ I ten již o té fámě věděl, neboť byl navštíven příslušníky VB. Na můj dotaz mi sdělil, že on v Praze na té demonstraci vůbec nebyl. Takže ani on není nikterak zraněn. Při rozhovoru s ním jsem si ověřil jeho data, takže jsem mluvil telefonicky s Martinem ŠMÍDEM, který studuje naší fakultu.

Martin ŠMÍD z Prahy je posluchačem 2. ročníku fakulty. Martin ŠMÍD z Berouna je posluchačem 1. ročníku naší fakulty.

Mohu tedy potvrdit, že oba Martinové ŠMÍDOVÉ, kteří jsou studenty matematicko-fyzikální fakulty, jsou zdraví, a že tedy fáma o smrti Martina ŠMÍDA je pochopitelně nepravdivá. Jsem děkanem fakulty a ze svého osobního hlediska se domnívám, že šíření takové a podobných fám je schopno vyvolat u studentů nepodložené akce. O tom již svědčí to, že např. ten leták o smrti Martina ŠMÍDA, který jsem viděl na koleji, byl xeroxovou kopií, takže jich bylo vyrobeno více. Slyšel jsem, že byl umístěn i na druhé budově. O vzniku určité davové psychózy již hovoří i to, že jsem měl dnešního dne více telefonátů od rodičů studentů a studentů samotných, kteří se dotazovali na pravdivost té šířené zprávy. Někteří ze studentů přišli i na fakultu. Také vím, že se dnes sešla městská vysokoškolská rada,⁹¹ která mne také sháněla v této souvislosti. Z porady u rektora University Karlovy z dnešního dne vím, že některé fakulty již začínají vyhlašovat generální stávkou.

Kromě těchto dvou Martinů ŠMÍDŮ jsem zjistil, že na naší fakultě studuje ještě Jiří ŠMÍD z Rokycan, ale ten je rovněž zdrav a v pořádku – mluvil s ním osobně TELEKI.

To je vše, co mohu k dané věci uvést. Protokol jsem si přečetl, jeho obsah souhlasí s mou výpovědí, a nežádám v něm změn, úprav ani doplnění.

Ukončeno dne 19. 11. 1989 v 17.40 [?] hodin.⁹²

90 Srovnej dokument č. 4.

91 Dne 19. 11. 1989 proběhlo mimořádné společné zasedání předsednictev Městského výboru SSM a Městské vysokoškolské rady SSM Praha. Srovnej OTÁHAL, Milan – SLÁDEK, Zdeněk (eds.): *Deset pražských dnů. (17.–27. listopad 1989). Dokumentace.* Academia, Praha 1990, s. 45, 624.

92 Protokol podepsal starší vyšetřovatel specialista II. odboru SV StB mjr. JUDr. Jiří Jaroš, jeho neidentifikovaný kolega a svědek prof. MUDr. Pavel Lukáč, DrSc.

Dokument č. 6

1989, 22. listopadu – Praha. Úřední záznam vyšetřovatelů Správy vyšetřování StB mjr. Murdycha a kpt. Michala Pčolara, čj. VS-ČVS-18/4-89.

Dnešního dne byla v tr. věci obv. ing. Petra UHLA stíhaného pod shora uvedeným čj. pro tr. činy dle §§ 112, 199 tr. zákona, předvolána k podání svědecké výpovědi Jana ŠMÍDOVÁ, nar. [...] 1949, bytem Praha 3, [...], redaktorka deníku Svobodné slovo – Melantrich. Jmenovaná s odvoláním na ustanovení § 11 odst. 2 tr. řádu odmítla podat svědeckou výpověď s odůvodněním, že by svou výpovědí mohla přivodit nebezpečí tr. stíhání svému synovi Martinu ŠMÍDOVI – studentu MFF UK Praha.

V průběhu rozhovoru s vyšetřovateli SV StB, když bylo její rozhodnutí o odmítnutí výpovědi respektováno[,] sama vyšetřovatelům uvedla, že dne 18. 11. 1989 ve večerních hodinách byla v Realistickém divadle v Praze, kde bylo tehdy čteno prohlášení, které mj. informovalo přítomné o tom, že při zákroku pořádkových sil dne 17. 11. 1989 měl být ubit student 2. ročníku MFF UK. Jana ŠMÍDOVÁ dále uvedla, že se ihned telefonicky spojila domů se svým manželem, který jí sdělil, že tímto ubitým studentem má být jejich syn Martin. Manžel jí řekl, že ho doma navštívili dva neznámí studenti, kteří mu řekli, že jsou z MFF UK, že prověřují údajnou smrt studenta jménem Martin ŠMÍD. Když je manžel ujistil, že syn je v pořádku, sdělili mu, že obdobně tuto skutečnost ověřovali v Berouně u dalšího studenta MFF téhož příjmení a jména. Rovněž tento[,] jak mu řekli[,] je v pořádku. Jana ŠMÍDOVÁ pak s touto skutečností seznámila shromáždění v Realistickém divadle.

Dále J. ŠMÍDOVÁ vyšetřovatelům sdělila, že dne 15. 11. 1989 byl v Praze 1 při zákroku příslušníků SNB napaden a surově zbit její syn Michal, kdy ze strany příslušníků mu byl dále roztržen OP. Uvedla, že syn [...] proto musel být v důsledku tohoto lékařsky vyšetřen. Jmenovaná dále uvedla, že v této věci požádala o interpelaci v parlamentu poslance za ČSS ŠKODU a KUČERU. Dále pak učinila oznámení na MOVB Praha 1, Bartolomějská 9. [...] ⁹³

Správní archiv Ministerstva obrany ČR, f. Vysší vojenský soud Tábor, sp. zn. T 11/91, příloha III. Dokumentace SNB, sl. Materiály ke spisu ing. Petra Uhla.

93 Vlastnoruční podpisy starších vyšetřovatelů specialistů I. odboru mjr. JUDr. Jaroslava Murdycha a II. odboru SV StB kpt. Michala Pčolara.

Dokument č. 7

1989, 22. listopadu – Praha. Žádost náčelníka II. odboru Správy vyšetřování StB mjr. JUDr. Jana Zusky určená organizačnímu a analytickému odboru Správy Státní bezpečnosti Praha ve věci postoupení poznatků k osobě Martina Šmída, čj. VS:ČVS-0018/4-89.

Vyšetřovatel SV StB vede tr. řízení proti obv. ing. Petru UHLOVI, který je stíhán pro tr. činy poškozování zájmu republiky v cizině a šíření poplašné zprávy podle §§ 112 a 199 tr. zákona.

V této tr. věci byl též slyšen jako svědek Martin ŠMÍD, nar. [...] 1969, bytem Praha 3, [...]. Jeho výsledkem se podařilo zadokumentovat jen věci nepodstatné pro prováděné vyšetřování.

Pro potřebu vyšetřovatele StB žádám o postoupení poznatků k osobě Martina ŠMÍDA, zejména k jeho účasti na různých akcích organizovaných nezávislými iniciativami. Uveďte, které poznatky byly získané legálními prostředky a mohly by být využité pro potřebu tr. řízení.

Vzhledem k tomu, že jde o vazební věc, žádám o přednostní vyřízení tohoto dožádání.

[...] ⁹⁴

Správní archiv Ministerstva obrany ČR, f. Vyšší vojenský soud Tábor, sp. zn. T 11/91, příloha III. Dokumentace SNB, sl. Materiály ke spisu ing. Petra Uhla.

Dokument č. 8

1989, 23. listopadu – Praha. Úřední záznam staršího referenta 3. oddělení 10. odboru II. správy SNB mjr. JUDr. Zdeňka Vajdy.

Dne 23. listopadu v cca 19.30 hod. jsem opakovaně navštívil studentskou kolej v Troji, kde jsou ubytováni studenti Mat.-fyz. fakulty.

Po vstupu na kolej jsem se na vrátnici ptal, zda je přítomna paní DRAŽSKÁ, která by měla mít dneska noční službu. Student, který byl přítomen na vrátnici mi sdělil, že p. DRAŽSKÁ nenastoupila do práce a slouží za ní jiná vrátná. Dále mi sdělil, že podobně i včera nenastoupila do práce na noční směnu.

Po mém vysvětlení, že jsem její přítel a marně jí hledám již druhý den, přistoupil ke mně druhý student, který mi sdělil, zda vím, že moje přítelkyně je ona DRAŽSKÁ, která je podezřívána z rozšiřování zprávy o údajné smrti studenta. Dále uvedl, že DRAŽSKOU hledá bezpečnost a tudíž je logické, že přešla do hluboké ilegality. Nad tímto jsem se podívil a opět jsem požádal přítomné[,] zda by mi nemohli pomoci

94 Žádost vlastnoručně podepsal náčelník II. odboru SV StB mjr. JUDr. Jan Zuska. Ve spodní části dokumentu je rukou psaná poznámka: *Lustrací v MIPO OAO S StB Praha neprochází* a nečitelný podpis.

při hledání své přítelkyně[,] se kterou potřebuji nutně mluvit. Přítomní studenti mi odpověděli, že mi nemůžou pomoci.
[...]⁹⁵

Správní archiv Ministerstva obrany ČR, f. Vyšší vojenský soud Tábor, sp. zn. T 11/91, příloha III. Dokumentace SNB, sl. Materiály ke spisu ing. Petra Uhla.

Dokument č. 9

1989, 23. listopadu – Praha. Záznam staršího referenta 1. oddělení 10. odboru II. správy SNB npor. JUDr. Vladimíra Jůše.

Dne 23. 11. 1989 mi mjr. JUDr. VAJDA sdělil, že Drahomíra DRAŽSKÁ se nenachází v zaměstnání a je předpoklad, že se schovává s úmyslem vyhnout se výsledku ze strany orgánů SNB.⁹⁶

S cílem zajistit přítomnost DRAŽSKÉ na plánovaném výsledku jsem dne 23. 11. 1989 ve 20.00 hod. telefonicky nakontaktoval její matku (tlf. 795 1482). Jmenované jsem uvedl, že jsem příslušníkem SNB, který již včera (22. 11. 1989) u ní hledal její dceru. Matka DRAŽSKÉ – HABANCOVÁ se opětovně ptala na důvod předvolání. Uvedl jsem, že jde o případ ŠMÍD a její dcera byla nařknuta, že rozšiřovala nepravdivé informace o úmrtí ŠMÍDA. Je tedy v jejím zájmu, aby se vyvinila a uvedl jsem, že veškeré osoby, kterých se uvedená záležitost týká[,] se již k ní vyjádřily. DRAŽSKÁ je tedy jedinou osobou, která se výsledku vyhýbá a proto je pravděpodobné, že když k uvedeně věci nezaujme stanovisko, ponese sama negativní důsledky.

HABANCOVÁ uvedla, že její dcera je psychopat a uvěří věcem, které uslyší ve svém okolí. Dále se informovala, zda je potřebné vzít si k výsledku advokáta. Uvedl jsem, že ne, ale když to uzná za vhodné, samozřejmě si ho s sebou může vzít. Ujistil jsem jí, že její dceru nikdo nemíní vzít do vazby, ale jde pouze o uvedení věci na pravou míru. Poté HABANCOVÁ přislíbila, že sama dceru dovede k výsledku a vyžádala si tlf. linku na mně. Byla jí dána linka na sekret 10. odboru II. S-SNB (3353 8835) a jméno kpt. SIKORSKI.⁹⁷ V závěru rozhovoru HABANCOVÁ opětovně přislíbila, že mně o přítomnosti dcery u ní vyrozumí a sama jí přivede k výsledku.
[...]⁹⁸

Správní archiv Ministerstva obrany ČR, f. Vyšší vojenský soud Tábor, sp. zn. T 11/91, příloha III. Dokumentace SNB, sl. Materiály ke spisu ing. Petra Uhla.

95 Vlastnoruční podpis mjr. Zdeňka Vajdy.

96 Srovnej dokument č. 8.

97 Mezi příslušníky 10. odboru Hlavní správy kontrarozvědky SNB (II. správa SNB), který realizoval tzv. kontrarozvědné rozpracování nepřátelských seskupení vnitřního protivníka, se pochopitelně žádný „kpt. Sikorski“ nenacházel. K zaměření 10. odboru srovnej ŽÁČEK, Pavel: Hlavní správa kontrarozvědky v dokumentech (1988–89). In: *Securitas Imperii*, 1994, č. 2, s. 199.

98 Vlastnoruční podpis npor. JUDr. Jůše.

Dokument č. 10

1989, 24. listopadu, 11.30 hod. – Praha. Protokol o výsledku svědkyně Mileny Dvorské.⁹⁹

K věci uvádím :

Nejprve bych chtěla uvést, že osobu obv. Petra UHLA znám velmi povrchně, popravdě jsem se s ním setkala pouze v jednom jediném případě, pokud se pamatuji dobře[,] bylo to na Silvestra přelomu roku 1988/89, kdy mi byl pouze představen. Musím však uvést, že s manželkou pana UHLA jsem se viděla asi 3x, ale také jde o povrchní známost. Pokud se mám vyjádřit k situaci, která v Praze vznikla po 17. 11. 1989[,] chtěla bych uvést, že dne 18. 11. 1989 jsem byla v dopoledních hodinách doma, kam mi nezávisle na sobě volali asi tři kolegové herci s tím, že se svolává na 14.00 hod. aktiv kulturních pracovníků do Realistického divadla Zd. Nejedlého.

Se svým manželem Josefem KRAUSEM jsem na 14.00 hod. odejela do Realistického divadla, kde již byla řada kolegů Realistického divadla[,] v podstatě bych řekla, že hlediště již bylo zaplněné, převážnou většinou kolegy herci a jak jsem si všimla, byli tam i studenti DAMU. Na improvizovaném jevišti seděli prof. LUKES¹⁰⁰ a ředitel divadla RDZN Jiří FREHÁR. Student DAMU jehož jméno neznám, přečetl z hlediště prohlášení, resp. stanovisko DAMU, tedy studentů, jehož podstatou bylo asi mými slovy, že nebude premiéra jejich představení v DISCU [Disku] právě toho dne 18. 11. 1989 na protest proti pátečnímu zásahu pořádkových sil.¹⁰¹ Chtěla bych uvést, že zde v RDZD se vedla poté diskuse, každý měl možnost s [z] přítomných kulturních pracovníků vyslovit svůj názor ke stanovisku studentů DAMU a v podstatě se debatovalo na téma, jak my starší kolegové bychom mohli podpořit jejich stanovisko, tedy stanovisko studentů DAMU. Právě proto, že každý mohl říci otevřeně svůj názor[,] debata se značně protáhla asi do 8.00 [20.00] hodin a podle mého názoru, já jsem odcházela asi v 18.30 hod. se svým manželem. Při mém odchodu byl názor, tedy závěr kolegů herců, že podpoříme aktivitu studentů DAMU a nebudeme tedy 18. 11. 1989 hrát na svých scénách a své stanovisko jsme vyjádřili podpisem, což jsem učinila i já.

Ještě bych chtěla doplnit, že mimo tříbení našich názorů, jak podpořit studenty DAMU, jsme v této době v RDZN vyslechli krátké vystoupení režiséra [divadla] E. F. Buriana Jana NEBESKÉHO, v podstatě to bylo očité svědectví, neboť on podle svého vyjádření se 17. 11. 1989 zúčastnil studentské demonstrace, opravuji já zásadně trvám na výrazu pochod.

99 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *Svědkyně se dostavila na základě písemného předvolání z dnešního dne do úřední místnosti SV StB. Po seznámení s předmětem výsledku byla svědkyně poučena o svých zák. právech a povinnostech, která jí byla vysvětlena. [...] Po poučení podle shora uvedených ustanovení tr. řádu prolašuje, že jsem poučení, které mi bylo vysvětleno podrobně porozuměla a vzala jsem ho na vědomí. Dalšího vysvětlení nepožádají. K poučení podle § 100/2 tr. ř. svědkyně výslovně prolašuje, že jí nejsou známy skutečnosti, které by jí opravňovaly k odepření výpovědi podle tohoto ustanovení. K poučení podle § 104 tr. ř. svědkyně prolašuje, že nárok na svědecké nepožaduje.*

100 K činnosti prof. Milana Lukeše 19. 11. 1989 srovnej Denní situační zprávu II. správy SNB č. 256/1989, in: *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/I, s. 62.

101 K prohlášením prezentovaným na půdě Realistického divadla Zdeňka Nejedlého viz *Deset pražských dnů*, s. 33, 38–39.

Vzpomínám si, že Honza NEBESKÝ nám velice krátce vylíčil, že situace u jazykové školy [na Národní třídě] byla hrozná, že se v podstatě dostali do presu ze dvou stran a doslova, jak se vyjádřil[,] měl panickou hrůzu, že se odtamtud živí nedostanou, že byli sevřeni. Chtěla bych ale zdůraznit, že hovořil naprosto bez emocí a naprosto věcně. Čili, jak už jsem uvedla, já jsem odejela kolem 18.30 hod. s manželem domů, protože jsem se chtěla připravit na odjezd do divadla E. F. Buriana, tedy mou mateřskou scénu.¹⁰² V Realistickém divadle ještě v té době, když jsem odcházela[,] byla řada kolegů herců, mnozí se rozházeli, mnozí zůstali diskutovat v krátkých, opravují malých skupinkách, ale jsem přesvědčena, že v divadle zůstávali ti, kteří měli hrát v plánovaném představení Respublica II.

Asi kolem 21.00 hod. jsem přijela do E. F. Buriana, kde již nebyli diváci, ale byli tam kolegové a bylo mi vysvětleno, že část kolegů sedí již v kavárně ARCO s tím, že tedy za nimi půjdeme. Poté co jsem přišla do ARCA[,] mluvilo se tam mezi námi herci o celé té situaci kolem 17. 11. 1989, hlavně tedy o zásahu pořádkových sil a zde poprvé jsem slyšela, ale popravdě skutečně nevím, kdo to říkal, že to tam bylo hrozná a že tam byl tak těžce raněný student MFF UK, který zřejmě zemřel. Situace tam pokračovala asi tak, že další se se svými dohady, tedy kolegové přidávali, že rovněž slyšeli o údajném úmrtí studenta MFF UK. Pamatuji si, že za nějakou dobu jsem viděla kolegyni Jarku, opravuji seděla jsem v ARCU s Jarkou OBERMAYEROVOU,¹⁰³ která se tam seznámila s nějakými třemi studenty, jak jsem od Jarky pochopila také očitými svědky oné události ze 17. 11. 1989. Shrnula bych, že v Arcu se omílaly dokola informace o údajném úmrtí, dokonce snad několika osob, snad se mluvilo i o nějaké studentce a diskutovalo se tam o podpoře a event. o dalším pokračování podpory studentů.

Mohli jsme se rozetí [rozejít] tak kolem 24.00 hodiny, upřesnila bych to závěrečnou dobou v Arcu a doplnila bych, že tam byla tehdy večer přítomna většina stálého sboru E. F. Buriana. Já jsem potom s manželem odjela domů. Více nemám, co bych dodala k tomu, jak já osobně jsem se setkala poprvé se zprávou o údajném úmrtí tohoto studenta MFF UK.

Po přečtení protokolu, který byl před tím hlasitě diktován a jehož diktát jsem sledovala[,] prohlašuji, že nemám námitky proti jeho obsahu, nežádám změny ani opravy v jeho znění. Skončeno a podepsáno téhož dne ve 12.50 hod.

Ještě bych chtěla dodat, že pokud by bylo potřeba kolem této vzniklé fámy ode mne něco upřesnit, jsem ochotna na požádání vyšetřovatele StB se dostavit, pokud bych k tomu ještě měla co říci.

Dále nemám, co bych dodala.¹⁰⁴

102 Podle informačních zdrojů II. správy SNB měla M. Dvorská vystoupit s výzvou divadelních umělců na Václavském náměstí. Srovnej *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/I, s. 61.

103 Správně: Jaroslava Obermajerová.

104 Protokol je podepsán starším vyšetřovatelem specialistou II. odboru SV StB kpt. Michalem Pčolarem, zapisovatelkou nstržm. Svatavou Faltusovou a svědkyní Milenou Dvorskou.

Dokument č. 11

1989, 24. listopadu, 13.10 hod. – Praha. Protokol o výsledku svědka Václava Bendy.¹⁰⁵

K předmětu výsledku svědek dle vlastního diktátu uvádí:

Dne 19. 11. 1989 v dopoledních hodinách se ke mně dostavily Anna ŠABATOVÁ, bytem Praha 2, [...], Mirka LITOMISKÁ a Drahomíra DRAŽSKÁ, doposud mně neznámá. Přišly všechny společně a všechny byly pak po odchodu z mého bytu zadrženy orgány SNB,¹⁰⁶ takže jejich osobní údaje jsou vyšetřovatelům známy. Údajně měly s sebou též magnetofonový záznam výpovědi Drahomíry DRAŽSKÉ o událostech na Národní třídě dne 17. 11. 1989, nemohl jsem si ho však přehrát pro poruchu přístroje. V průběhu následujícího rozhovoru, jemuž byla přítomna také moje manželka RNDr. Kamila BENDOVIČOVÁ, Drahomíra DRAŽSKÁ postupně vypověděla nebo potvrdila následující:

V pátek ve večerních hodinách byla na Národní třídě přítomna závěru manifestace spolu se svým přítelem s [z] dětství Martinem ŠMÍDEM studentem II. ročníku MFF UK Praha. Martin ŠMÍD byl příslušníky VB nebo pohotovostního pluku a červenými barety vytažen z davu, byl mlácen obušky, sražen na zem a několik příslušníků ho kopal do obličeje a šlapalo po něm. Jeho obličej měl být silně zdeformovaný. D. DRAŽSKÁ se mu vrhla na pomoc, byla však sama bita obušky a nakopnuta nebo udeřena do břicha, to uváděla přesně, ale sám si to již přesně nepamatuji, poté odhozena stranou. Byla ještě svědkem výroku příslušníka „ten je hotovej“ nebo „to je hotový“, nejsem si zcela jist. Poté jí uvedená Mirka LITOMISKÁ pomohla do nemocnice, do Vinohradské nemocnice, kde údajně měla být hospitalizována, avšak po ošetření odešla domů. Dále Drahomíra DRAŽSKÁ uvedla, že hovořila se ŠMÍDOVÝM bratrem Petrem a s jeho rodiči, patrně spíše jen matkou, kteří byli údajně informováni lékaři (bratr Petr již v noci) a příslušníky VB (kteří se do bytu rodiny dostavili v sobotu v ranních hodinách), že Martin ŠMÍD při zásahu zemřel.

Při rozhovoru s Drahomírou DRAŽSKOU šlo v podstatě o ověřování její výpovědi, jejíž obsah mi již byl zhruba znám, kromě jiného ze zahraničního rozhlasu, jsme se především snažili si udávané skutečnosti znovu ověřit a vysvětlit některé nejasnosti. V té době jsem již měl ověřeno, že žádný student ŠMÍD z MFF UK Praha v pátek nezahynul. Tyto informace jsem získal v průběhu noci z 18. na 19. 11. 1989 prostřednictvím děkanátu MFF UK Praha a prostřednictvím různých studentů. Tito studenti se dozvěděli, že měl Martin ŠMÍD údajně zahynout a snažili se sami zjistit, zda nešlo o jejich spolužáka. Podotýkám, že výpověď Drahomíry DRAŽSKÉ zprvu působila

105 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *Svědék se k výsledku dostavil na základě písemného předvolání vyšetřovatele dnešního dne. Výslech je prováděn v úřední místnosti SV StB, Bartolomějská č. 9. Po seznámení s předmětem výsledku byl svědek poučen o svých právech a povinnostech, která mu byla vysvětlena. [...] Po poučení podle shora uvedených ustanovení tr. ř. prohlašuji, že dané poučení jsem vzal na vědomí a bližšího vysvětlení nepožaduji. Pokud se týká poučení podle § 100/2 tr. ř. prohlašuji, že pokud je předmětem výsledku mé osobní setkání s údajnou svědkyní událostí dne 17. 11. 1989 Drahomírou DRAŽSKOU, nemám důvod k odepření výpovědi podle tohoto ustanovení. Svědecké nepožaduji.*

106 K tzv. preventivně bezpečnostnímu opatření před bytem Václava Bendy srovnej *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/II, s. 397–398.

velmi věrohodně a přesvědčivě. Ani fakt, že zřejmě nemohlo jít o studenta MFF UK Praha, jí příliš nezpochybňoval, neboť Martin[a] ŠMÍDA znala Drahomíra DRAŽSKÁ údajně již z dětství a o jeho studii byla informována jen velmi nepřesně.

Klíčovým bodem našeho rozhovoru byla adresa rodiny Martina ŠMÍDA, kterou D. DRAŽSKÁ vytrvale odmítala sdělit s tím, že v neděli ráno, tj. 19. 11. 1989, telefonicky přislíbila jeho bratru Petru ŠMÍDOVI, který prý i s rodiči (a matkou?) odjel z Prahy, že nám tuto adresu neposkytne. Jinak však byla ochotna svou výpověď znova a v plném rozsahu potvrdit a přednést ji i na tiskové konferenci, která se měla konat téhož dne odpoledne. Protože slib údajnému bratru Petrovi ŠMÍDOVI byl prý termínován do úterý a vyjasnění věci nesnel odkladu, žádali jsme D. DRAŽSKOU, aby adresu ŠMÍDOVY rodiny alespoň uložila do zapečetěné obálky nebo ji svěřila nějakému důvěrníkovi. I to však odmítla. V průběhu v podstatě křížového výslechu, který jsme s ní více než hodinu prováděli, všichni výše uvedení přítomní, postupně vycházely najevo i další nejasnosti, zvláště pokud jde o předchozí styky D. DRAŽSKÉ s rodinou ŠMÍDOVÝCH. Slečna DRAŽSKÁ¹⁰⁷ také uváděla popis osoby údajného Martina ŠMÍDA, který si již blíže nepamatuji, nebyl ničím výrazný, zajímavým faktem se jevílo jen to, že její známý Martin ŠMÍD neměl nosit brýle. Další pochybnosti vznikly i okolo identity Drahomíry DRAŽSKÉ,¹⁰⁸ která se nám na požádání neprokázala občanským průkazem, ale pouze jakousi průkazkou ze Správy telekomunikací,¹⁰⁹ kde bylo na místo jména uvedeno jen číslo. Nicméně pokud si vzpomínám, adresu i telefon nám sdělila a je zde skutečně k zastížení. Znovu opakuji, že po odchodu z mého bytu byla Drahomíra DRAŽSKÁ předvedena na OO VB Nám. Míru,¹¹⁰ takže její osobní údaje musí být známy. V průběhu roz-

107 Drahomíra Dražská, roz. Habancová (nar. 1966), byla sice od ledna 1986 vdaná za Václava Dražského, nicméně podle jejích slov žili odděleně.

108 Ke své minulosti, včetně zaměstnání, D. Dražská vypověděla, že od narození žila v Praze. *První tři roky jsme bydleli někde v Libni, ale nevím adresu. Jinak jsme bydleli v Praze na Proseku na Teplické ulici a do školy jsem chodila rovněž na Proseku ul. Litvinovská 500. Matka se asi před třemi lety přestěhovala do Jižního města. V roce 1981 byla hospitalizována v Praze-Bohnicích na dětském pavilonu kvůli záškoláctví. V roce 1986 rovněž v Bohnicích, rovněž na psych. z důvodů drogové závislosti, přičemž hosp. v tomto případě byla na mou žádost a trvala 3 měsíce. [...] Mám-li se vyjádřit ke svým dosavadním zaměstnáním, tak v roce 1985 jsem byla zaměstnána jako dělnice na Státním statku Praha, v roce 1987 v Kovoslužbě Praha, pracoviště Rek. středisko Pec pod Sněžkou jako pokojská, a v roce 1988 spoj. manipul. řed. Tel. komunikace Praha... Z finančních důvodů reagovala na inzerát v novinách nabízející místo vrátného a prostřednictvím kolejí v Praze na Vinohradech se obrátila na Vysokoškolskou kolej v Praze-Troji. Zavolala jsem tam a bylo mi řečeno, že mají místo volné. Toto zaměstnání jsem si zvolila proto, že služby byly v noci a nekřížilo se to se službami na ústředně. Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. IX. Protokol o výslechu Drahomíry Dražské z 24. 5. 1990, č. l. 1728–1730.*

109 Na Ředitelství telekomunikací, informatiky a spojů vyšetřovatelům VOP potvrdili, že zde byla D. Dražská zaměstnána od 25. 5. 1988 do 30. 4. 1990 jako telefonistka. K 1. 11. 1989 přešla z turnusové služby na tzv. střední službu, tj. pracovala od pondělí do pátku v době od 7.30 do 15.00 hod., v sobotu a v neděli měla volno. Dne 17. 11. 1989 absolvovala tuto směnu, v sobotu měla nastoupit ve 13.00 hod. a skončit v 19.00 hod., nicméně se opozdila a na směnu přišla až ve 14.30 hod. V neděli nepracovala a v pondělí 20. 11. 1989 o ní na pracovišti nevěděli; neschopenku k tomuto dni přinesla s asi třídním zpožděním. Tamtéž. Sv. XXI. Záznam mjr. Jána Binka, 7. 6. 1990.

110 Podle záznamů zpracovaných zástupcem náčelníka MO VB Vinohrady kpt. Rudolfem Breptou byl 19. 11. 1989 kpt. Pavlem Beníškem z 11. odboru II. správy SNB a npor. Jiřím Firytem z II. odboru správy

hovorů jsem postupně ztrácel důvěru v původně velmi věrohodně znějící výpověď D. DRAŽSKÉ, neboť sice vypovídala velmi ochotně, kdykoliv jsme se však dostali k faktu, ověřitelným nezávisle na její výpovědi, zdráhala se mluvit dál nebo věci všelijak zamlžovala a pozměňovala. Chci však podtrhnout, že takovýto dojem bylo možno získat až po dlouhém a úporném rozhovoru s ní, nikterak neplynul z první verze její výpovědi nebo z jejího případného magnetofonového záznamu.

Pokud jde o časové rozmezí[,] náš rozhovor se odehrával zhruba mezi 10.00 – 12.00 dopolední, před 12.00 hod. odešla a byla zadržena nejprve Drahomíra DRAŽSKÁ s Mirkou LITOMISKOU, krátce po nich pak Anna ŠABATOVÁ, tím mám na mysli po jejím odchodu.

Na dotaz vyšetřovatele, zda jsem po odchodu Anny ŠABATOVÉ, Mirky LITOMISKÉ a Drahomíry DRAŽSKÉ hovořil s Ing. Petrem UHLEM uvádím, že osobně určitě nikoliv, ale do bytu UHLOVÝCH jsem telefonoval, zprávu o zadržení Anny ŠABATOVÉ. Zda jsem hovořil přímo s Petrem UHLEM a zda jsem se mu zmiňoval o dopoledním rozhovoru se nepamatuji.

K dotazu vyšetřovatele proč jsem s DRAŽSKOU hovořil odpovídám[,] že na toto jsem již odpověděl a k ostatním podrobnostem týkající[m] se práce výboru [Výboru] na obranu nespravedlivě stíhaných¹¹¹ odmítám vypovídat, protože mám důvodnou obavu, že bych si mohl způsobit nebezpečí tr. stíhání – viz také skutečnost, že Rudé právo a Čs. rozhlas uváděly v pondělí dne 20. 11. 1989 mé jméno v souvislosti s tímto případem.¹¹²

Otázka : Vypovězte, kdy, odkud a jakým způsobem jste se dozvěděl, že dotyčný Martin ŠMÍD je živ?

Odpověď : Okolnosti, za nichž jsem se dozvěděl, že nezahynul žádný ze ŠMÍDŮ, resp. Martinů ŠMÍDŮ, studujících MFF UK Praha jsem již osvětlil výše. Pokud jde o „dotyčného“ Martina ŠMÍDA [] nabyl jsem naopak dojmu, že je to osoba smyšlená a proto jsem si také nemohl ověřit, zda je živ.

Na dotaz vyšetřovatele, zda zpráva o smrti studenta Martina ŠMÍDA byla nějakým způsobem dementována[,] odmítám vypovídat.

Otázka : Předkládám Vám dvě ev. karty k OP s fotografiemi dvou žen. Vyjádřete se, zda některou z těchto žen poznáváte.

Odpověď : Mohu bezpečně prohlásit, že fotografie na ev. kartě, kde je uveden den vydání OP 5. 2. 1981[,] se jedná o osobu, která se u mne vydávala za Drahomíru

StB Praha předvedeni Marek Benda (10.32–21.15 hod.), Emanuel Mandler (10.36–19.11 hod.), Martin Košut (12.50–16.59 hod.), Hana Marvanová (13.10–21.23 hod.), Drahomíra Dražská (13.30–17.57 hod.), Miroslava Litomiská (13.43–16.55 hod.), Anna Šabatová (13.43–21.35 hod.), Jiří Dienstbier jr. (13.43–21.35 hod.), Roman Pohanka (14.07–21.40 hod.), Přemysl Rut (14.30–21.45 hod.), RNDr. Vladimír Albrecht (15.30–21.45 hod.), Petr Klírka (15.30–21.50 hod.), Břetislav Verner (18.00–21.50 hod.), Jaromír Pohanka (18.00–19.00 hod.) a Petr Burian (18.00–21.40 hod.). Tamtéž. Sv. XXI. Záznam npor. Kučery z VOP Praha, 25. 4. 1990.

111 K VONS srovnaj BLAŽEK, Petr – PAŽOUT, Jaroslav (eds.): *Nejcitlivější místo režimu. Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných pohledem svých členů*. Pulchra, Praha 2008.

112 Kromě jména Petra Uhla se 20. 11. 1989 v Rudém právu žádné jiné nevyškly. Srovnaj články Pokus vyvolat společenský neklid, Rozhodně proti provokacím, Telefonovali do redakce – *Rudé právo*, č. 273, 20. 11. 1989, s. 1. V. Benda je zmíněn v článku Lživá informace – *Mladá fronta*, č. 273, 20. 11. 1989, s. 2.

DRAŽSKOU. Pokud jde o ev. kartu s dnem vydání 13. 6. 1988[,] jde s velkou pravděpodobností o osobu, která mi byla představena jako Mirka LITOMISKÁ.

Více nemám, co bych k předmětné události uvedl.

Výslech ukončen v 15,35 hod. Po přečtení protokolu, který [byl] svědkem hlasitě diktován[,] prohlašuje svědek, že obsah souhlasí s jeho výpovědí a nežádá proto žádných změn, oprav ani doplnění.

Přečteno, skončeno a podepsáno v 15,50 hod.¹¹³

Dokument č. 12

1989, 24. listopadu, 15.00 hod. – Praha. Protokol o výslechu svědka Michala Lázňovského.¹¹⁴

K předmětu výslechu uvádím:

Chtěl bych uvést na počátku svého výslechu, že osobu obviněného ing. Petra UHLA neznám a myslím, že jsem ho ani nikdy neviděl. Pokud se mám vyjádřit k výskytu zprávy o údajné smrti studenta MFF UK v našem divadle, pak bych chtěl uvést následující:

Dne 18. 11. 1989 jsem byl na své chatě a když jsem se vrátil po, opravuji, kolem 14.00 hodiny domů, měl jsem tam vzkaz, že od 14.00 hodin probíhá aktiv pražských divadelních umělců na naší scéně, t.j. v Realistickém divadle a že se mám dostavit. Do divadla jsem přišel krátce před 15.00 hodinou a v podstatě jsem již vstoupil do zaplněného hlediště, a to řadou pražských herců a divadelních pracovníků, kdy, pokud se pamatuji, na jevišti seděli prof. LUKEŠ a ředitel našeho divadla Jiří FRÉHAR. Jak jsem po příchodu vyrozuměl, byla již v proudu debata jak podpořit stávkou studentů DAMU, kteří, jak jsem vyrozuměl, se na základě zákroku pořádkových sil dne 17. 11. 1989 rozhodli odvolat své představy [představení] v DISKU právě na den 18. 11. 1989. Diskuse se značně protáhla, každý měl možnost se k tomu vyslovit. Výsledek byl, že podpoříme jako aktiv divadelních umělců rozhodnutí studentů stejným rozhodnutím. Myslím, že naše prohlášení bylo ukončeno kolem 18.00 hodiny, kdy se herci a další divadelní pracovníci rozcházelí na své domovské scény. Já jsem pochopitelně zůstal v našem divadle.

My jsme měli na programu hru „RESPUBLICA II“, takže na tomto představení se podílí asi 20 herců a z těch, kteří byli přítomni po zahájení představení si pamatuji L. SUCHAŘÍPA, K. POSPÍŠILA, J. POKORNOU, R. STÁRZE, M. ŠPLECHTOVOU,

113 Protokol podepsal starší vyšetřovatel specialista I. odboru SV StB mjr. JUDr. Jaroslav Murdych, zapsatelka nstržm. Svatava Faltusová a svědek PhDr. Václav Benda.

114 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *Svědék se dostavil na základě osobního předvolání vyšetřovatele z dnešního dne do úřední místnosti SV StB. Po seznámení s předmětem výslechu byl svědek poučen o svých zákonných právech a povinnostech, které mu byly vysvětleny. [...] Po poučení podle shora uvedených ustanovení tr. řádu prohlašuji, že tomuto poučení, které mi bylo vysvětleno, jsem porozuměl, vzal jej na vědomí a dalšího vysvětlení nepožaduji. K poučení o právu odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř. svědek prohlašuje, že mi nejsou známy skutečnosti, které by ho opravňovaly k odepření výpovědi podle tohoto ustanovení. K poučení podle § 104 tr. řádu svědek prohlašuje, že nárok na svědecké nepožaduje.*

I. SVOBODOVOU, J. HRUŠÍNSKÉHO a další. Dnes již nevím[,] kdo z nich byl i na aktivu.

Po zahájení představení bylo vlastně přečteno prohlášení našich umělců, které vzešlo z odpoledního aktivu a ředitel oznámil, že dnešní představení se nekoná. V ten den nebylo divadlo poskytnuto pro diskuse. Jeviště i hlediště se vyprázdnilo někdy kolem 20.30 hodin a většina nás pracovníků divadla se shromáždila v klubu našeho divadla. Byla tam velká spousta lidí, takže kromě našich herců tam byla i řada neznámých osob. Různě po skupinkách se zde v klubu diskutovalo o různých problémech, převážně i o událostech ze dne 17. 11. 1989.

Zde bych chtěl uvést, že čas od 20.30 hodiny, kdy jsem se i já podílel na uzavření prostoru hlediště, mi dále splývá. Přesunul jsem se, jak už jsem uvedl, do klubu a ne jsem si jist přesně kdy, ale podle mého odhadu mohlo být mezi 22.00 a 23.00 hodin, se v jednu chvíli v klubu ozval mužský hlas. Podle mne tento mužský hlas nepatřil nikomu ze souboru v Realistickém divadle. Tento muž požádal o klid a dále říkal, že přišla zpráva, že je oběť na životě, jako následek 17. 11. 1989. Nevím jestli tento muž, přesněji, nevím jaké tehdy řekl tento muž jméno a příjmení, ale určitě ho řekl, protože poté co požádal o minutu ticha a klub našeho divadla skutečně zachoval ticho, jsem zaslechl rozhovor ženy, která stála, dá se říci, vedle mne, s její společnicí. Ta žena byla štíhlé, spíš vyšší postavy a myslím, že měla dlouhé tmavé vlasy. Zaslechl jsem jak své sousedce říká: „je to hrozná věc, bála jsem se, že by to mohl být můj syn, ale můj syn to není, mluvila jsem s ním dnes večer.“ Z toho jsem pochopil, protože bych ještě doplnil, že tato žena své kamarádce říkala, že na té škole je ještě jeden chlapec téhož jména i příjmení, že tu zprávu o úmrtí studenta již slyšela tato žena dříve. Doplnuji ještě, že tato žena říkala své sousedce, že je ráda, že to není její syn, ačkoliv jak se vyjádřila, i on se demonstrace účastnil. To jméno Martin ŠMÍD jsem se dozvěděl až později a když jsem si to dal do souvislosti, mohl jsem si zpětně uvědomit, že ta žena v našem klubu hovořila, že je matka Martina ŠMÍDA a že u něho na fakultě jsou Martinové téhož příjmení dva. Chtěl bych ale uvést, že ta paní ŠMÍDOVÁ, to co jsem právě nyní uvedl, v našem klubu uváděla pouze své sousedce, v žádném případě to nijak nepronášela pro osazenstvo klubu, já jsem to zaslechl jen proto, že jsem stál hned vedle těchto dvou žen. Zda tato žena ještě nějak vystupovala v klubu[,] to nevím. Já jsem mohl tak kolem 10.30, opravuji, kolem 23.00 hodin z klubu odejít, kdy se debata v klubu točila kolem prohlášení divadelních umělců s tím, že nálada přítomných byla poznamenána tou zprávou o smrti jednoho ze studentů. Více nemám[,] co bych mohl k předmětu výsledku uvést.

Po přečtení protokolu, který byl přede mnou hlasitě diktován[,] prohlašuji, že jeho obsah souhlasí s mojí výpovědí a proto v něm nežádám žádné opravy, změny či doplnění.

Skončeno a podepsáno téhož dne v 16.07 hodin.¹¹⁵

115 Protokol podepsal starší vyšetřovatel specialista II. odboru SV StB kpt. Michal Pčolar, zapisovatelka prap. Anna Řečková a svědek Michal Láznovský.

Dokument č. 13**1989, 25. listopadu, 12.20 hod. – Praha. Protokol o výslechu svědka Petra Payna.¹¹⁶**

K předmětu výslechu uvádím:

Pokud se týká osoby obviněného ing. Petra UHLA, tak tohoto já osobně znám již řadu let, podle mne od nepaměti, protože bydlíme nedaleko od sebe, já sám si s ním tykám a vůbec s celou rodinou udržuji nejen já, ale i můj bratr MUDr. Jan PAYNE přátelské styky. Víím, že Petr UHL je pracovníkem VIA a příležitostně jsem mu při jeho novinářské práci pomohl.

Dne 18. 11. 1989 skončil synod Čs. bratrské církve evangelické na Vinohradech,¹¹⁷ kde jsem byl přítomen. Po skončení synodu jsme v hloučcích debatovali o naléhavých otázkách, zvláště o zásahu[,] upřesňuji masakru bílých helem a červených baretů na Národní třídě, v Praze. Na synod, přesněji po skončení při debatách tam Petr MACEK přinesl zprávu o zabití mladého člověka při tomto zásahu.¹¹⁸ Zpráva přítomnými otřásla a asi s deseti mladými lidmi jsme se dohodli, že se asi po 14.00 hodině sejdem u mne v bytě v Mikovcově ulici. Byla to většina, kteří vědí[,] kde bydlím. Chtěl bych doplnit, že zmíněný MACEK zprávu o smrti získal, jak nám sám řekl, od Mirky LITOMISKÉ. Měla mu to telefonovat do jeho bytu na Prahu asi 4, [...].

Zhruba v určenou hodinu, asi až do 15.00 hodin jsme se tak, jak jsme byli domluvení sešli v bytě mého bratra Jana, je to jen o patro níž ve stejném domě. Čekali jsme dokud nepřijde Mirka LITOMISKÁ, kterou někdo z této skupiny kontaktoval telefonem. M. LITOMISKÁ se do bytu mého bratra dostavila asi kolem 16.00 hodiny. Po svém příchodu Mirka napřed vylíčila přítomným své dojmy z události ze 17. 11. 1989 a po té plynule pokračovalo její vyprávění o tom, jak toho 17. 11. 1989 narazila někde v blízkosti Mikulanské ulice na jistou Drahomíru DRAŽSKOU. V té době ale Mirka hovořila jen o holce a nejmenovala jí.

K setkání s touto dívkou nám Mirka LITOMISKÁ vylíčila asi toto.

Tato dívka se měla podle Mirky svíjet v bolestech, Mirka se jí ujala a sehnala taxi, kterým obě odejely do nemocnice buď na Karlově náměstí nebo na Karlov. Tam byla lékařka ošetřena, lékař jí chtěl hospitalizovat, ale tato dívka měla hospitalizaci odmítnout. Po odchodu z nemocnice se obě rozešly s tím, že nám Mirka říkala, že se druhý den tedy 18. 11. 1989 dopoledne opět sešly. Mirka místo setkání s tou holkou neuváděla, možná, že to říkala, ale já osobně si to již nepamatuji. Během toho dopoledne se Mirka od této holky dověděla její jméno, takže nám řekla, že se jmenuje, opravuji,

116 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *Svědék se k výslechu dostavil na základě písemného předvolání vyšetřovatele StB ze dne 24. 11. 1989 do úřední místnosti SV StB. Po seznámení s předmětem výslechu byl svědek poučen o svých zákonných právech a povinnostech.*

117 K XXVI. synodu Českobratrské církve evangelické srovnaj *Securitas Imperii*, 2000, č. 6/I, s. 23-24.

118 M. Litomiská do protokolu k událostem 18. 11. 1989 uvedla, že z nemocnice, kde byla s D. Dražskou, po 12.00 hod. telefonovala *jedněm známým, jejichž jméno nechci uvést a těm jsem řekla o smrti Martina Šmída, tak jak jsem to slyšela od Dražské. Víím, že tito moji přátelé šli ve 13.00 hod. na synod církve česko-bratrské, kde sdělili tuto moji informaci. Uvádím, že tuto moji informaci tam řekl Petr Macek. Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. IX. Protokol o výslechu Miroslavy Litomiské z 21. 5. 1990, č. I. 1654.*

dověděla jméno toho kluka a řekla nám, že tím zemřelým je Martin ŠMÍD, student. Domnívám se, že Mirka LITOMISKÁ již u bratra uváděla, že se má jednat o studenta MATFYZu a že mu bylo dvacet let.

M. LITOMISKÁ nám dále řekla, že k tomu zabití došlo v podloubí na rohu Národní tř. a Mikulanské, že ta holka byla očitým svědkem[,] že byl ubit Martin ŠMÍD policajty a že se jí, tedy tý holce telefonátem s bratrem ubitého Martina – Petrem, který jí řekl, že ještě v noci mu volal lékař, údajně z motolské nemocnice, který mu měl sdělit, že Martin ŠMÍD je mrtev. Dalším potvrzením tohoto líčení události je údajná návštěva dvou příslušníků SNB v ranních hodinách dne 18. 11. 1989 v bytě u ŠMÍDŮ, což měl té holce opět potvrdit bratr Petr ŠMÍD. Dále podle vyprávění LITOMISKÉ ti příslušníci v bytě na místě měli tomu Petrovi a snad i matce Martina sdělit, že Martin měl zemřít.

Toto vyprávění Mirky LITOMISKÉ, které jsem nyní popsal[,] jsem přímo na místě, když to [v] bytě mého bratra Jana vyprávěla[,] souběžně nahrával na mgt. kazetu za použití valkmana[,] s čímž byla Mirka srozuměna. Zde bych chtěl uvést, že podstatné části tohoto vyprávění Mirky LITOMISKÉ byla v bytě bratra přítomna i Anna ŠABATOVÁ, jejíž hlas je rovněž na této nahrávce zachycen.

Po skončení vyprávění Mirky jsme cítili potřebu mluvit přímo s tou holkou, ale i Petrem ŠMÍDEM. Většina lidí se rozešla a já s Mirkou LITOMISKOU jsme šli do zaměstnání za tou holkou. Mirka věděla, kde pracuje. Kde jsme se na základě dohovoru mezi Mirkou a tou holkou kolem, opravuji přesně v 18.00 hodin sešli.

Při domluveném setkání na tř. Politických vězňů 8, na Správě spojů, kde pracuje, se mi ta holka představila jako DANA. Sdělila nám, že hovořila s Petrem ŠMÍDEM a že nejen matka Martina ŠMÍDA, ale i Petr ŠMÍD odejeli mimo Prahu k babičce, někam k Berounu. Ještě nám řekla, že ten doktor, se kterým měl Petr ŠMÍD v noci hovořit[,] má být z motolské nemocnice. Jak DANA říkal[a], tak tento doktor měl Petru ŠMÍDOVI vysvětlit, že byl k ohledání mrtvolky zavolán jako výpomoc záchrance. Na místě jsme se dohodli, že se pro ni ve 20.00 hodin, kdy končí směnu[,] stavíme a vlastně jsem jí dal adresu a nakreslil pláněk s tím, aby přišla sama, když se pro ni v uvedený čas nestavíme.

S Mirkou jsem se vrátil do bytu k bratrovi. Ve 20.00 jsem s Mirkou byl pro DANU a s ní jsme odešli do bytu bratra. Zde ona podala svoje svědectví o smrti Martina ŠMÍDA a toto její líčení jsem s jejím souhlasem hned napoprvé nahrál stejně jako LITOMISKOU na stejnou mgt. kazetu.

Tomuto natáčení svědectví zmíněné Dany byli kromě mně přítomni: můj bratr Jan s manželkou, Mirka LITOMISKÁ. Víím, že tam byly i další osoby, ale nejsem si již jist, kdo to konkrétně byl. Před natáčením její výpovědi byla mnou dotázána[,] jestli s tím natáčením souhlasí, jestli souhlasí se zveřejněním a jestli souhlasí s tím, aby bylo uvedeno její plné jméno. Této DANĚ jsem ale nespécifikoval, jakým způsobem dojde ke zveřejnění jejího svědectví. Souhlasila se všemi podmínkami, tak jsem provedl nahrávku její výpovědi, s tím, že otázky jsem převážně klad[!] já. Mohu uvést, že tato nahrávka v podstatě souhlasí s tím, co jsem zde již popisoval v souvislosti s Mirkou LITOMISKOU, s tím, že je zde spousta upřesňujících detailů a protože jsem tuto originál nahrávku přinesl s sebou a chci ji poskytnout pro potřeby tr. řízení[,] plně

se na její obsah odvolávám. Doplnuji, že tato kazeta obsahuje i rozhovor s LITOMISKOU. Ještě chci říci, že DANA se nás nikoho neptala[.] jakým způsobem tu nahrávku zveřejníme.

DANA nám také při pořizování té nahrávky řekla, že se jmenuje Drahomíra DRAŽSKÁ. Víím, že doma máme údaje o jejím bydlišti i zaměstnání. Drahomíra DRAŽSKÁ nám dále v bytě sdělila, že ten Martin ŠMÍD spolu s bratrem a matkou bydlí v Zahradním Městě, že však nezná nebo si nepamatuje přesnou adresu, že však si pamatuje, o který dům se jedná. Odmítla nám ale dát jejich telefonní číslo, přičemž znova opakovala, jak jsem už uvedl, že jsou mimo Prahu. DRAŽSKÁ dále řekla, že mají přijet do Prahy v neděli tj. 19. 11. 1989 mezi 19.00 a 20.00 hodinou.

V průběhu přítomnosti DRAŽSKÉ v bytě bratra s ní bratr jako lékař se věnoval jejímu zdravotnímu stavu. DRAŽSKÁ byla v bytě dále přítomna, když my jsme hovořili o tom, jak bychom měli navštívit rodinu zemřelého a vyjádřit této rodině soustrast. Víím, že M. LITOMISKÁ si s DRAŽSKOU dohodla schůzku na další den tj. na 19. 11. 1989 na 09.30 [ho]din u stanice metra Gottwaldova¹¹⁹ s tím, že DRAŽSKOU vezme s sebou na bohoslužby do bratrské jednoty baptistů na ulici Na topolce 14. Asi kolem 21.00 hodin všichni návštěvníci, t.j. i DRAŽSKÁ a LITOMISKÁ z bytu bratra odešli.

Po odchodu všech návštěvníků jsem se s bratrem dohadoval[.] jak s nahrávkou DRAŽSKÉ a LITOMISKÉ naložíme. Nakonec jsme se dohodli, že se zajedeme poradit za naším známým ing. Petrem UHLEM do jeho bytu, kam jsme se společně s bratrem odebrali asi v 21.30 hodin.

Když jsme přišli do bytu UHLOVÝCH, byl zde přítomen ing. UHL, jeho manželka Anna ŠABATOVÁ a Petr POSPÍCHAL, kterého znám již delší dobu. Ing. UHL nám řekl, respektive vyrozuměli jsme to z jeho hovoru, že zvěsti o zabití mladého člověka při demonstraci dne 17. 11. 1989 již kolují po Praze. Já jsem skočil domů pro magnetofon a všichni přítomní jsme si nahráli, opravují přehráli již zmíněnou výpověď Drahomíry DRAŽSKÉ. Po přehrání nahrávky mezi námi přítomnými vznikla vzrušená debata, zda lze tomu, co bylo v nahrávce uvedeno[.] věřit a vraceli jsme se k jednotlivým pasážím. Já jsem svědectví DRAŽSKÉ dokládal svým očitým svědectvím zákroku policie dne 17. 11. 1989 na Národní třídě, přičemž jsem řekl, že jsem viděl bití celé řady lidí. Také jsem dosvědčil, že na místě byly „červené baretý“. Rovněž můj bratr Jan uvedl, že výpovědi DRAŽSKÉ, tak jak nám ji sdělila[.] on osobně věří.

Chtěl bych ještě dodat, že jsem poznamenal, že bych se vůbec nedivil, kdyby tam někdo zahynul. Došlo zde k všeobecnému konsenzu, že výpovědi DRAŽSKÉ je možno věřit. V průběhu mé návštěvy v bytě UHLOVÝCH došlo k několika telefonickým rozhovorům, z nichž některé byly v cizích jazycích. Víím, že v průběhu večera byla na psacím stroji psána zpráva VIA, která se opírala o svědectví DRAŽSKÉ. Mohu uvést, že jsem si tuto zprávu přečetl a že v ní nebylo uvedeno nic jiného[.] než co nám sdělila DRAŽSKÁ. Pokud je mně osobně známo, byla zpráva určena agenturám, které o ni projeví zájem. K tomu bych dále uvedl, že při telefonických rozhovorech v bytě ing. UHLA on osobně telefonicky o této záležitosti hovořil. S kým mně známo není. Nahrávku s vý-

povědí DRAŽSKÉ jsme se pokoušeli přehrát přes telefon, kam nevím, to se nám však nepodařilo. Z toho důvodu jsme sestavili písemnou zprávu VIA. Chtěl bych dodat, že magnetofon, který jsem k ing. UHLOVI přinesl, jsem přinesl z toho důvodu, abychom, respektive, abych já mohl výpověď DRAŽSKÉ přehrát prostřednictvím telefonu, protože přes magnetofon ing. UHLA to nebylo možné. Nevzpomínám si, že by se do bytu ing. UHLA, kromě mne a bratra dostavil v průběhu večera i někdo jiný. Bratr Jan odešel z bytu UHLOVÝCH asi po hodině a já po dvou hodinách od našeho příchodu.

Já jsem odešel rovnou domů. Ráno druhého dne t.j. 19. 11. 1989 jsem pak odejel z autobusového nádraží Praha-Florenc v 6.40 hodin do Kadaně, kde jsem měl bohoslužby ve své farnosti. Do Prahy jsem se vrátil rovněž autobusem, ještě téhož dne kolem 20.00 hodin. Krátce po příjezdu do Prahy jsem se dozvěděl od svých kamarádů, že zpráva o úmrtí ŠMÍDA byla již vysílána.¹²⁰ Současně jsem se dozvěděl, že zpráva byla v našich sdělovacích prostředcích dementována jako nepravdivá. Dále jsem se dozvěděl, že došlo k zadržení ing. UHLA, ŠABATOVÉ, LITOMISKÉ a DRAŽSKÉ bezpečností.

Jak jsem již dnes vypověděl[,] přinesl jsem s sebou dobrovolně magnetofonovou kazetu se záznamem nahrávky [s] Mírkou LITOMISKOU a Drahomírou DRAŽSKOU, jak jsem byl o toto vyšetřovatelem požádán. Tuto mgt. kazetu dobrovolně vydávám pro potřeby trestního řízení v předmětné trestní věci s tím, že žádám o její vrácení po skončení trestního řízení.

To je vše[,] co mohu k celé záležitosti uvést.

Výslech ukončen v 15.35 hodin.

Po přečtení protokolu prohlašuje svědek, že obsah protokolu souhlasí s jeho výpovědí, neboť tento byl svědkem hlasitě diktován. Svědek prohlašuje, že z těchto důvodů nežadá dalších doplnění, oprav či změn protokolu.

Skončeno, přečteno, podepsáno v 15.45 hodin.¹²¹

Dokument č. 14

1989, 24. listopadu, 15.30 hod. – Praha. Protokol o výslechu svědka Jana Payna.¹²²

Obviněného ing. Petra UHLA znám asi 5 let a vím, že bydlí v Praze 2, [...], tedy poblíž mého bydliště.

Dne 18. 11. 1989 jsem byl doma společně s rodinou a ráno jsem se odebral na synotní [synodní] zasedání naší Českobratrské církve evangelické, která má svůj kostel v Praze 2, W. Piecka 60. Mezi přítomnými se již hovořilo o tom, že v předcházející den večer probíhala studentská manifestace v centru Prahy a došlo k brutálnímu zásahu pořádkových jednotek. Při manifestaci měla být zraněna řada osob a jeden z nich měl na následky

120 Srovnej dokument č. 3.

121 Protokol byl podepsán staršími vyšetřovateli specialisty I. odboru mjr. Jaroslavem Murdychem a II. odboru kpt. Michalem Pčolarem, přítomným mjr. Jiřím Jarošem a svědkem Petrem Paynem.

122 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *K výslechu předvolán písemně ze dne 24. 11. 1989 v 15.30 hod.*

těchto zranění zemřít. Mezi přítomnými byly osoby, které se též zúčastnily a utrpěly některá zranění. Vybavuji si, že na toto shromáždění jsem přišel později a mezi přítomnými jsem viděl i svého bratra Petra PAYNEA. Tento mi v průběhu sdělil, pokud to byl on, že mluvil s Mirkou LITOMISKOU, která měla být též účastnicí manifestace a též byla zraněna. LITOMISKÁ mému bratru měla sdělit i další informace o tom, že se při manifestaci setkala s jednou ženou, která měla být očitým svědkem toho[,] jak pořádkové jednotky při zásahu ubily mladého člověka. Vzhledem k tomu, že jsem se o celou věc zajímal jako lékař, požádal jsem bratra, aby LITOMISKOU, kterou jsem trochu znal a její kamarádku pozval k sobě domů na den 18. 11. 1989 k večeru.

Obě ženy, tedy Miroslava LITOMISKÁ a její kamarádka se dostavily kolem 19.00 hodiny. Přijetí byla přítomna i moje žena Lenka. Z rozhovoru jsem zjistil, že kamarádka Mirky je Drahomíra DRAŽSKÁ, upřesňuji, nejednalo se o kamarádku, ale o ženu, které Mirka poskytla určitou pomoc. DRAŽSKÁ má pracovat jako telefonistka, její adresu si nepamatuji, ale měla se nacházet buď u svého otce nebo na ubytovně ČKD v Řepích. Pro svoji potřebu jsem nepotřeboval znát přesnou adresu, neboť jsem věděl, že někdo z mých přátel jí má zaznamenanou.

DRAŽSKÁ začala líčit[,] jak mělo k údajné smrti mladého člověka dojít a toto připadalo důležité nám všem, načež můj bratr Petr přinesl magnetofon a pásek a vyprávění nahrál.

DRAŽSKÁ nám vyprávěla, že se účastnila manifestace studentů a s průvodem po Národní třídě se dostala až k Perštýnu. Tam byl průvod zastaven kordonem policistů a po delší chvíli začalo používání fyzického násilí proti demonstrantům. DRAŽSKÁ údajně viděla v zástupu lidí svého přítele Martina ŠMÍDA a posléze viděla i to[,] jak na tohoto kamaráda kdosi ukázal prstem, načež se na něj vrhlo asi 6 policistů, kteří jej mlátili[,] až spadnul na zem, kopali do něj a šlapali mu těžkou botou do obličeje[,] až ho zohavili. DRAŽSKÁ měla snahu mu pomoci, ale byla strhávána pryč, pak jí prý jakýsi policista uchopil, kopnul do břicha, dal ránu obuškem a nechal být. Na místě měla též slyšet výrok některého policisty: „ten už je hotový“, týkající se Martina ŠMÍDA.

Se zraněním se prý odebrala do některé z přilehlých ulic a další údaje o jejím osudu znám od LITOMISKÉ. Tato jí našla ležící na zemi a držící se za břicho, nabídla jí svou pomoc a odvedla jí na pohotovost na Karlově náměstí.

Vyprávění DRAŽSKÉ ovšem pokračovalo tím, že další den, tedy 18. 11. 1989 v ranních hodinách jí volal Petr Šmíd, bratr zabitého Martina. Tento jí měl sdělit, že v noci kolem 01.30 hodin téhož dne mu měl telefonovat jakýsi lékař z Motola, jméno toho lékaře však DRAŽSKÁ neuvedla a prý ho nevěděl ani Petr. Tento lékař měl oznámit, že ohledal mrtvolu Martina ŠMÍDA a na upřesnění dodal, že mrtvola se nenachází ve Studničkové ulici, ale na jakési patologii mimo Prahu. Dále Petr měl sdělit, že ještě tentýž den ráno jej navštívili dva uniformovaní policisté a sdělili rodině, že Martin ŠMÍD se „přichomýtl“ k nepovolené manifestaci a při tom zahynul.

Ve svém zaměstnání lékaře se držím zásady důvěřovat sdělení pacientů potud, pokud nemám důvod je zpochybnit. Rovněž v daném případě jsem neměl důvod zpochybňovat toto očitě svědeckví, obzvlášť, když řada dalších účastníků manifestace popisovala více-méně tytéž násilné činy. Chtěl jsem si však ověřit totožnost a tím i existenci Martina ŠMÍDA, spojit se s jeho rodinou a zároveň jí šetrným způsobem sdělit[,] oč se

jednalo a případně nabídnout pomoc. Proto jsem žádal od DRAŽSKÉ adresu Martina ŠMÍDA. Tytéž úvahy měli i mí, v té době přítomní přátelé a příbuzní. DRAŽSKÁ uvedla, že rodina Martina ŠMÍDA bydlí na Zahradním městě, kde jsme jí chtěli ihned vyhledat. DRAŽSKÁ nám však sdělila, že Petr ŠMÍD měl odvést matku v šoku mimo Prahu kamsi k Berounu a není doma. Přesto jsme chtěli jet se podívat[,] zda adresa souhlasí. DRAŽSKÁ nám sdělila, že z paměti adresu nezná, ale že by dům a byt poznala. Vyzvali jsme jí, aby tam hned jela s námi, ona však namítla, že byla zraněna, že je unavena a že chce jít domů. Předběžně jsme se dohodli, že rodinu Martina ŠMÍDA bychom další den večer navštívili. DRAŽSKÁ s LITOMISKOU pak odešly po 20.00 hodině.

Měli jsme s bratrem určité pochybnosti[,] do jaké míry má tato výpověď cenu a obrátili jsme se na naše přátele Petra UHLA a Annu ŠABATOVOU, bydlící v bezprostřední blízkosti v témže bloku domu. Kazetu s nahranou výpovědí¹²³ jsme s bratrem vzali do bytu uvedených přátel a tam jsme jí pustili. Hovořili jsme vzrušeně o celé záležitosti, vraceli se k částem výpovědi a vše průběžně hodnotili. Zdálo se mi v té době, že výpovědi DRAŽSKÉ lze v podstatě věřit a podobný úsudek, s většími či menšími pochybnostmi, měli všichni přítomní. V bytě Petra UHLA byli přítomni můj bratr Petr, Petr UHL, Petr POSPÍCHAL, Anna ŠABATOVÁ a já. V průběhu rozhovoru se zvedl Petr UHL a začal získané údaje zaznamenávat strojem na papír. My jsme pokračovali ve vzrušeném rozhovoru, mezitím jsem se však i já zvedl, odešel jsem do kuchyně a zase jsem se vrátil. Zaznamenal jsem, že Petr UHL snad s kýmisi telefonoval, podrobnostem jsem však nevěnoval pozornost. Z bytu od Petra UHLA jsem odešel mezi 22.00 a 23.00 hodin[ou], pokud si dobře vzpomínám, se svým bratrem Petrem.

Věděl jsem, že Drahomíra DRAŽSKÁ se měla setkat s Mirkou LITOMISKOU v modlitebně Na Topolce 10, Praha 4 a tam jsem se rozhodl na obě počkat, abychom upřesnili[,] kde se setkáme a jak navštívíme rodinu ŠMÍDŮ. Dohodli jsme se, že Drahomíra DRAŽSKÁ a paní ŠABATOVÁ mne navštíví tentýž den večer v 19.00 hodin ve slavnostním oblečení a že společně se vydáme za rodinou ŠMÍDŮ. Já jsem potom odjel do naší modlitebny Praha 10, Černomořská 10 a tam jsem setrval asi do 11.00 hodiny.

Odpoledne jsem navštívil Petra UHLA a tam jsem se dozvěděl, že paní ŠABATOVÁ, Mírka LITOMISKÁ a Drahomíra DRAŽSKÁ byly zatčeny při vycházení z bytu dr. Václava BENDY. To bylo příčinou opožděného příchodu DRAŽSKÉ ke mně. Hned nato jsem zavolal paní ŠABATOVOU. Nevzpomínám si, zda byl rovněž přítomen i můj bratr Petr. Společně jsme opět vymáhali adresu na Martina ŠMÍDA. DRAŽSKÁ nám však sdělila, že opět mluvila s Petrem a že ten si přeje, aby adresu vydala až v další den dopoledne, tedy 20. 11. 1989, poněvadž ve věci údajně zemřelého chce sám cosi podnikat. Za dané situace nám byl celý případ již značně podezřelý. Leč přece jsem chtěl DRAŽSKÉ vyhovět a učinil jsem s ní gentlemanskou dohodu, že adresu napíše a zalepí do obálky a že já jí otevřu až další den ráno. Toto jsem chtěl splnit, abych nezklamal důvěru DRAŽSKÉ. Hned při příchodu nám DRAŽSKÁ rovněž sdělila, že při výslechu na MO VB na Náměstí míru vypověděla a podepsala, že nezná Petra UHLA ani Martina ŠMÍDA a že vypovídala pod fyzickým nátlakem. Vyslychající jí měli zkroutit ruku a přitisknout k to-

pení. Další den ráno, t.j. 20. 11. 1989, dopoledne, v době, kdy já jsem byl v zaměstnání, zmíněnou obálku otevřel můj bratr Petr a spolu s paní ŠABATOVOU se vydali taxíkem na zaznamenanou adresu. Cestou se zastavili v zaměstnání pro paní DRAŽSKOU, která jela s nimi. V tentýž den večer po návratu ze zaměstnání jsem se dozvěděl, že byt Martina ŠMÍDA nenašli. Od této chvíle považuji celou výpověď DRAŽSKÉ za pochybnou.

Zprávu ČTK, kterou jsem se dozvěděl v neděli k večeru a která dementovala smrt Martina ŠMÍDA,¹²⁴ jsem sdělil DRAŽSKÉ, ale tato přesto tvrdila dál, že osoba jménem Martin ŠMÍDA byla jejím známým a že zemřela během brutálního zásahu.

Magnetofonová kazeta s nahrávkou výpovědi DRAŽSKÉ zůstala u mého bratra Petra a nevím[,] kde se nyní nachází. Pokusím se tuto nahrávku získat a zapůjčit pro potřeby vyšetřování.

Otázka vyšetřovatele: Vyprávěla vám DRAŽSKÁ, že disponuje informací i o dalších obětech zásahu pořádkových sil ze dne 17. 11. 1989 večer?

Odpověď: O žádných dalších obětech DRAŽSKÁ nehovořila.

Otázka: Máte vědomost o tom, že by i Petr UHL se pokoušel prověřit totožnost Martina ŠMÍDA, v kladném případě jak to prováděl.

Odpověď: Kromě toho, že paní ŠABATOVÁ, manželka Petra UHLA, se o celý případ velmi intenzivně zajímala a pomáhala při zjišťování totožnosti dotyčného Martina ŠMÍDA, nejsem obeznámen s tím, co v této věci dělal sám Petr UHL.

Otázka: Byl jste účastníkem jednání dne 18. 11. 1989 ve večerních hodinách v Realistickém divadle Zdeňka Nejedlého anebo znáte jeho obsah a výsledek?

Odpověď: V Realistickém divadle jsem dne 18. 11. 1989 nebyl a obsah neznám

Otázka: Zajímala se DRAŽSKÁ k jakému účelu bude její výpověď buď ústní anebo zachycena na magnetofonovém pásku sloužit? Nebo jí toto bylo sděleno vámi nebo vašim bratrem.

Odpověď: DRAŽSKÁ se nezajímala o další využití své výpovědi a ani já jsem jí to neříkal a neslyšel jsem, že by jí to říkal někdo jiný.

Protokol jsem si přečetl a prohlašuji, že zcela souhlasí s tím[,] co jsem vypověděl. Na jeho doplnění nic nemám, stejně tak nemám nic[,] v čem bych chtěl protokol opravit.

Ukončeno a podepsáno dne 24. 11. 1989 v 19.00 hodin.¹²⁵

124 Ve zprávě ČTK K šíření nepravdivých zpráv o úmrtí účastníka demonstrace, vydané 19. 11. 1989 v 16.24 hod., stálo: *Jak ČTK již informovala, v pátek ve večerních hodinách došlo v Praze k demonstraci. Západní sdělovací prostředky rozšiřují zprávu, že jeden z jejich účastníků zemřel na následky zranění a agentura AFP uvedla, že zemřeli čtyři lidé. A některé agentury uvádějí dokonce i jméno – Martin Šmíd. Je to však záměrně šířená dezinformace, která neodpovídá skutečnosti. Žádný z účastníků manifestace neutrpěl těžké zranění, ani nikdo nezemřel. O co tedy jde? Pravdou je, že někteří západní novináři hned jak přijeli do Prahy „informovat o studentském shromáždění“, netajili se tím, že manifestace skončí krveprolitím. O tom, že akce byla zčásti režimována ze zahraničí, svědčí i skutečnost, že po skončení oficiálního shromáždění se skupina osob, známá z různých protispolečenských vystoupení, snažila vyprovokovat záškolácký nepokoj. Na výzvy k rozchodu, které byly opakovány téměř hodinu, odpovídala provoláním besel vyzývajících mj. k odstranění vlády a k fyzické likvidaci komunistů. A dnes jim jde o to rozšířit „zaručené“ zprávy o obětech a vyvolat tak společenský neklid. Správní archiv Ministerstva obrany ČR Olomouc, f. VVS Tábor, sp. zn. T 11/91. Sv. XXI. Souhrnné zprávy ČTK týkající se údajného úmrtí účastníka manifestace M. Šmída; srovn. Pokus vyvolat společenský neklid – *Rudé právo*, č. 273, 20. 11. 1989, s. 1.*

125 Protokol podepsal starší vyšetřovatel specialista II. odboru SV StB pplk. JUDr. Jiří Smolík, zapisovatelka prap. Anna Řečková a svědek MUDr. Jan Payne.

Dokument č. 15

1989, 25. listopadu, 11.40 hod. – Litoměřice. Protokol o výslechu obviněného Petra Uhla – pokračování.¹²⁶

Obviněný byl k výslechu předveden v 11.40 hodin.¹²⁷

Před započítím výslechu byl obviněný opětovně poučen o ustanoveních trestního řádu a to o §§ 33 odst. 1, 92/2, 93/1, 95/2, 167 a 65 tr. řádu. Obviněný prohlašuje, že tomuto poučení porozuměl.

Výslech je konán bez přítomnosti obhájce JUDr. Milana HULÍKA,¹²⁸ kterého se nepodařilo vyšetřovateli předvolat. Obviněný prohlašuje, že chce napomoci urychlení celého vyšetřování a k předmětu trestního stíhání vypovídat bude. Podle povahy otázek si však vyhrazuje právo odmítnout na některou otázku odpověď a event. na ní odpovědět až v přítomnosti obhájce.

Otázka: Čím byste sám chtěl doplnit svůj protokol o výslechu ze dne 23. 11. 1989.¹²⁹

Odpověď: Dne 23. 11. 1989 jsem učinil před vyšetřovatelem StB spontánní výpověď, která byla během téhož výslechu později zaprotokolována podle jeho vlastního diktátu. Při diktování jsem však opomněl uvést jednu důležitou okolnost, o níž jsem předtím ve své souvislé výpovědi hovořil. Nechávám ji zaprotokolovat nyní:

Dne 18. 11. 1989 mezi 23.00 – 24.00 hodinou, opravuji, krátce po 23.00 hodině, jsem přehrál magnetofonový pásek, resp. kazetu, se zvukovým záznamem rozhovoru, který se uskutečnil několik hodin předtím mezi bratry PAYNOVÝMI a Drahomírou DRAŽSKOU, rozhlasové stanici Svobodná Evropa. Upřesňuji, že jsem tento záznam přehrál po telefonu paní Libuši ČEŘOVSKÉ, spolupracovnici této stanice. Tuto kazetu jsem tedy přehrál asi hodinu poté, co jsem paní ČEŘOVSKÉ přečetl zprávu VIA o úmrtí Martina ŠMÍDA, kterou jsem sám formuloval. K přehrání kazety jsem se rozhodl proto, abych podpořil hodnověrnost mimořádně závažné zprávy a vysvětlil, z jakého pramene tato zpráva vlastně pochází.

Již dne 23. 11. 1989 jsem uvedl, že chci navrhnout některé důkazy, které by vyvracely moje obvinění. Nyní upřesňuji, že navrhuji, aby byli svědecky vyslechnuti, pokud se tak již nestalo, následující svědci : MUDr. Jan PAYNE, [...], Praha 2, Petr PAYNE, bytem tamtéž, Anna ŠABATOVÁ, [...], Praha 2, Petr POSPÍCHAL, [...], Brno-Lesná, Václav BENDA, [...], Praha 2, Miroslava LITOMISKÁ, adresu neznám a zejména potom Drahomíra DRAŽSKÁ, nar. v lednu 1969, bytem Praha 10-Jižní město, ulicí si

126 Ve spodní části úvodní strany protokolu příslušníci SV StB uvedli: *Svědék se dostavil na základě osobního předvolání vyšetřovatele z dnešního dne do úřední místnosti SV StB. Po seznámení s předmětem výslechu byl svědek poučen o svých zákonných právech a povinnostech, které mu byly vysvětleny. [...] Po poučení podle shora uvedených ustanovení tr. řádu prohlašují, že poučení, které mi bylo vysvětleno, jsem porozuměl, vzal jej na vědomí a dalšího vysvětlení nepožaduji. K poučení o právu odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř. svědek prohlašuje, že mu nejsou známy skutečnosti, které by ho opravňovaly k odepření výpovědi podle tohoto ustanovení. K poučení podle § 104 tr. řádu svědek prohlašuje, že nárok na svědecké nepožaduje.*

127 Podle údajů v záhlaví protokolu byl P. Uhl od 24. 11. 1989 umístěn ve věznicí MS ČSR Litoměřice.

128 Mezi podklady je kopie vlastnoručně psané žádosti Petra Uhla z 19. 11. 1989: *Žádám, aby JUDr. Milan Hulík z AP – Bolzanova ulice převzal obhajobu v trestní věci podle §§ 112 a 199 tr. z., v níž jsem obviněn.*

129 Protokol nebyl k dispozici.

nepamatují. To je všechno[.] co bych chtěl doplnit k výsledku ze dne 23. 11. 1989.

Otázka vyšetřovatele: Ve své výpovědi dne 23. 11. 1989 jste uvedl, že od sanitáře PAVLÍČKA jste dostal lístek, který obsahoval seznam osob, účastníků manifestací [manifestace], kterým bylo poskytnuto ošetření v nemocnici na Karlovém [Karlově] náměstí. Uveďte[.] kolik osob bylo na něm uvedeno a zda si vzpomínáte, zda mezi nimi bylo jméno D. DRAŽSKÉ.

Odpověď: Jiří PAVLÍČEK mi přinesl tento lístek dne 18. 11. 1989 v dopoledních nebo poledních hodinách. Přišel do našeho bytu sám, aniž jsem ho k tomu vyzval. Nemohu si vzpomenout, zda se předtím neohlásil telefonicky u mé ženy. Byl to zcela malý lísteček asi 4x6 cm. Z jedné strany bylo uvedeno asi 10 jmen, přičemž bylo označeno u tří z nich včetně jména Drahomíry DRAŽSKÉ, že byli hospitalizováni. Ústně však Jiří PAVLÍČEK řekl, že hospitalizováni byli jenom dva lidé, přičemž Drahomíra DRAŽSKÁ hospitalizaci odmítla, i když o ní lékař rozhodl a z nemocnice ještě v noci odešla. Jiří PAVLÍČEK nedával její jméno do souvislosti s Martinem ŠMÍDEM, bezpečně si vzpomínám, že jméno Martin ŠMÍD jsem slyšel až dne 18. 11. 1989 v 18.00 hodin. Nepamatuji si na žádné jiné jméno z oněch zhruba 10 jmen, která byla na lístku uvedena. Vzpomínám si, že na druhé straně lístku bylo jméno Drahomíry DRAŽSKÉ uvedeno ještě jednou, a to s datem narození, s povoláním „spojarka“, s ulicí kde měla bydlet a s číslem domu – ulice se jmenovala Jarmíkova, Jarníkova nebo podobně – a s označením „P“, za kterýmžto písmenem byl otazník. K tomuto lístečku ještě uvádím, že když jsem přišel v 18.00 hodin domů[.] sdělila mi manželka, že bratři PAYNEOVI se rozhodli po dohodě s ní taxíkem objet tři nebo čtyři adresy DRAŽSKÝCH, které byly uvedeny v pražském telefonním seznamu. Řekla mi to zároveň s informací, že je to právě Drahomíra DRAŽSKÁ, která má být nositelkou informace o smrti Martina ŠMÍDA. Znovu podotýkám, že jsme tehdy, t.j. v 18.00 hodin, tuto zprávu považovali za neověřenou a cesta bratrů PAYNEOVÝCH po adresách různých DRAŽSKÝCH je dalším z důkazů naší snahy dopátrat se pravdy o údajné smrti Martina ŠMÍDA. Vzpomínám si, že jsem tehdy, t.j. v 18.00 hodin dne 18. 11. 1989, manželku upozornil na to, že nebylo třeba, aby PAYNOVI objížděli adresy podle telefonního seznamu, neboť, jak jsem na to manželku upozornil, adresa Drahomíry DRAŽSKÉ by[.]a přece uvedena na lístečku od Jiřího PAVLÍČKA. Manželka mi na to řekla, že adresu přehlédla vzhledem k jejímu umístění na rubu lístečku. Zkontroloval jsem ještě, že žádná z adres pražského telefonního seznamu u jména DRAŽSKÝ nebo DRAŽSKÁ neodpovídá adrese na lístečku a konstatoval jsem, že PAYNOVI jezdili po těchto adresách zbytečně. Domnívám se, že PAYNOVI sháněli Drahomíru DRAŽSKOU na různých adresách již někdy kolem 15.00[?] hodiny dne 18. 11. 1989.

Otázka vyšetřovatele: Dále jste uvedl, že vás navštívily ve vašem bytě tři studentky, údajně posluchačky MFF UK, které se vás ptaly na skutečnosti vztahující se k úmrtí Martina ŠMÍDA. Uveďte[.] z jakého důvodu se obrátily právě na vás.

Odpověď: To nevím. Nevzpomínám si, že bych v posledních měsících se s někým z MFF UK setkal, opravuji, vzpomínám si, že znám studenta této fakulty Vladimíra ŠECHOVCOVA, kterého hájí VONS. Rozhovoru s těmi posluchačkami MFF UK byl přítomen Petr POSPÍCHAL.

Otázka vyšetřovatele: Popište ještě jednou[,] co vám sdělila studentka pátrající po adrese D. DRAŽSKÉ, poté co se vrátila k vám domů.

Odpověď: Jedna ze tří studentek, o kterých jsem hovořil, přišla potom v pozdních večerních hodinách k nám do bytu. Nepamatuji si přesně hodinu, ale bylo to již poté[,] co jsem spolu s bratry PAYNOVÝMI, Petrem POSPÍCHALEM a Annou ŠABATOVOU vyslechl zvukový záznam z kazety rozhovoru s Drahomírou DRAŽSKOU. Bylo to tedy mezi 22.00 hodinou a půlnocí. Studentka mi vrátila asi 70 korun ze stokoruny, kterou jsem jí dal. Pamatuji se, že ve vrácené částce byly i nějaké mince. Bohužel si nepamatuji, zda k tomu ještě něco řekla a co řekla, jako např. zda adresu našly, ale nenašly D. DRAŽSKOU, nebo naopak, že nenašly vůbec adresu a podobně. Považoval jsem její případné vysvětlení k cestě za D. DRAŽSKOU za naprosto zbytečné, protože jsem právě vyslechl zvukový záznam rozhovoru s D. DRAŽSKOU pořízený bratry PAYNOVÝMI, kteří požívají moji plnou důvěru, a kteří uvedli, že k tomuto rozhovoru došlo před krátkou dobou, tedy v pozdním odpoledni nebo večer 18. 11. 1989. Bratři mi uvedli, že s D. DRAŽSKOU hovořili oba a že po rozhovoru s ní nahráli znovu její opakovanou výpověď na pásek. Neptal jsem se na podrobnosti, takže jsem se nedozvěděl ani čas, ani místo kde ten rozhovor probíhal. Z nahrávky samotné bylo zřejmé, že zaznamenávání rozhovoru na kazetu se účastnil jako tazatel Petr PAYNE, takže nevím, zda Jan PAYNE byl přítomen i nahrávání nebo pouze rozhovoru s D. DRAŽSKOU, který nahrávce předcházel. Na kazetě byla především nějaká jiná nahrávka, která se věci netýkala. Nahrávka rozhovoru s D. DRAŽSKOU trvala asi 7–10 minut a byly na ní hlasy pouze D. DRAŽSKÉ a Petra PAYNA. Hlas Petra PAYNA jsem prostě poznal. V průběhu rozhovoru položil Petr PAYNE asi tři nebo čtyři upřesňující otázky. Některé byly sugestivní, což jsem si vysvětloval tím, že si Petr PAYNE přeje, aby zopakovala to, co krátce předtím uvedla v rozhovoru, který nebyl nahráván.

Otázka vyšetřovatele: Uveďte ještě jednou[,] jak se k vám doneslo, že D. DRAŽSKÁ měla prověřovat u rodiny ŠMÍDŮ, že Martin ŠMÍD zemřel na následky zranění.

Odpověď: V průběhu pouhých 20 minut, kolem 21.00 hodiny dne 18. 11. 1989 jsem vyslechl jednak informace od Jana a Petra PAYNOVÝCH, jednak záznam na kazetě s rozhovorem s D. DRAŽSKOU, dále další jejich komentář k záznamu a konečně podruhé samotný záznam. Dobrozdání o zdravotním stavu, t.j. psychickém stavu D. DRAŽSKÉ mi poskytl MUDr. Jan PAYNE. Jinak nemohu odlišit informace, které mi dal Jan PAYNE od informací od Petra PAYNA a mohu se také částečně mýlit, zda některé informace, které se ke mně v průběhu oněch 20 minut dostaly, pocházejí ze záznamu z kazety nebo z jiných výroků bratrů PAYNOVÝCH. Přesto se o toto odlišení pokusím.

Pokud si vzpomínám v záznamu na kazetě uváděla D. DRAŽSKÁ zhruba toto: „Z nemocnice jsem odešla a asi o půl druhé ráno jsem telefonovala Petrovi, bratru Martina ŠMÍDA, a ten mi řekl, že před chvílí mu volal nějaký lékař a sdělil mi, že Martin je po smrti. Potom jsem ráno mluvila s rodiči Martina a Petra a ti mi řekli, že je už ráno navštívili dva příslušníci, kteří jim oznámili, že došlo k neštěstí, že Martin se „nachomejt“ ke studentské demonstraci a při zákroku bezpečnostních složek zemřel.“ Pokud si vzpomínám, neuvěděla D. DRAŽSKÁ na pásku žádné jiné další podrobnosti. Petr POSPÍCHAL, Anna ŠABATOVÁ a já jsme před přehráváním kazety, mezi přehráváním i po něm samozřejmě diskutovali o podrobnostech její výpovědi,

snažíce se zvážit její hodnověrnost. Myslím, že to byl Jan PAYNE, kdo mně vysvětloval, že nejde asi o nějakého známého lékaře Petra ŠMÍDA. Řekl mi, že D. DRAŽSKÁ neví, zda to byl lékař Petru ŠMÍDOVI osobně známý, nebo lékař jemu neznámý. Měl jsem z toho dojem, že Jan PAYNE o této otázce s D. DRAŽSKOU hovořil mimo natáčený rozhovor. Nemohu však vyloučit, že šlo o jeho hypotézu nebo dojem.

Otázka vyšetřovatele: Vysvětlíte[,] jakým způsobem došlo k prověřování a kontaktování studentů MFF UK se jménem Martin ŠMÍD, kdy vám nebylo známo jejich bydliště.

Odpověď: Já si vzpomínám na čtyři zdroje informací k této otázce. Především chci zdůraznit, že jméno Martin ŠMÍD jsem slyšel dne 18. 11. 1989 v 18.00 hodin a až do 22.00 hodin, kdy jsem vydal zprávu o jeho smrti, se mně na něj ptali [ptaly] desítky lidí[,] uvádějící jeho jméno a příjmení, a to buď telefonicky anebo osobně, když přicházeli [přicházely] do našeho bytu. Myslím, že to byly již ony tři studentky MFF UK a dále další student této fakulty, který byl současně s těmito třemi dívkami rovněž přítomen v našem bytě a jeho jméno rovněž neznám, kteří mi sdělili, že jméno Martin ŠMÍD spolu s podezřením, že zahynul, se u nich na fakultě prověřuje a že to dělá jak děkanát, resp. studijní oddělení, tak fakultní organizace SSM. Tři studentky dokonce chtěly od nás z bytu telefonovat, opravuji, pokoušely se telefonovat jedné úřednici ze studijního oddělení. Podrobnější informace o prověřování studentů tohoto jména jsem se však dozvěděl až druhý den po 11.00 hodině, upřesňuji, dne 19. 11. 1989 po 11.00 hodině, kdy jsem přišel z práce domů. Vzpomínám si nejméně na dva telefonické rozhovory. Jeden jsem uskutečnil s Václavem BENDOU, je však možné, že jsme o tom částečně hovořili již o půlnoci z 18. 11. na 19. 11. 1989 nebo že jsme o tom měli vícero telefonních hovorů. Václav BENDA, jehož syn studuje rovněž na MFF UK, mi řekl, že stále není jasné, zda studenti tohoto jména jsou na fakultě dva nebo tři a až do svého zadržení jsem se od něho ani od nikoho jiného nedozvěděl, zda byli dva nebo tři. Myslím, že mi řekl již v noci, že Martin ŠMÍD bydlí v Praze v Písecké ulici na rozhraní Vinohrad a Žižkova, je živ a že již odpoledne dne 18. 11. 1989, tedy několik hodin před vydáním mé zprávy VIA, ho navštívili pracovníci Státní bezpečnosti a velmi obezřetně se ho vyptávali na jeho účast při demonstraci dne 17. 11. 1989 a jeho eventuální zranění při ní. Řekl mi také, ale to snad až dne 19. 11. 1989 v poledních hodinách, že druhý Martin ŠMÍD bydlí na koleji, že pochází z Berouna a že měl odjet z koleje již ve čtvrtek dne 16. 11. 1989 domů. Informaci o prověřování studentů tohoto jména mi v poledních hodinách dne 18. 11. 1989 také poskytl již zmíněný Vladimír ŠECHOVCOV, který tvrdil v telefonickém rozhovoru se mnou, že děkan fakulty byl v noci přítomen na fakultě a že celá věc se na fakultě prověřovala. Nepamatuji se přesně na informace Vladimíra ŠECHOVCOVA, vím jen, že k našemu rozhovoru došlo krátce před oficiálním dementi smrti Martina ŠMÍDA, které Čs. rozhlas hlásil ve 13.00 hodin dne 19. 11. 1989 a poté, opravuji, ale poté co na Václavském náměstí bylo z tlapačů hlášeno, že student Martin ŠMÍD nezahynul. Pokud si vzpomínám, uvedl jsem Vladimíru ŠECHOVCOVOVI, že jsem až doposud považoval zprávu o smrti Martina ŠMÍDA za pravdivou, nicméně po posledních informacích připouštím, že by mohla být chybná, alespoň pokud jde o fakultu, na níž Martin ŠMÍD studoval. O tom, že by mohlo jít o studenta ekonomie, studijně zaměřeného na matematiku,

nebo o bývalého studenta MFF UK, jsem také hovořil asi ve 13.45 hodin telefonicky s Václavem BENDOU, který tuto myšlenku rovněž vyslovil nezávisle na mně.

Otázka vyšetřovatele: Uvedte[,] jakým způsobem mohla paní ŠABATOVÁ kontaktovat dne 19. 11. 1989 v dopoledních hodinách D. DRAŽSKOU.

Odpověď: Bratři PAYNOVI, myslím že spíše Petr PAYNE, uvedli, dne 18. 11. 1989 kolem 21.00 hodiny při přehrávání kazety, že jim D. DRAŽSKÁ sdělila, že je členkou baptistického sboru v Praze 4, ulice Na Topolce. Při tomto rozhovoru jsme se domluvili, že moje žena půjde druhý den, t.j. v neděli dne 19. 11. 1989 v 09.00 hodin, na bohoslužbu do tohoto sboru, neboť D. DRAŽSKÁ bratrům PAYNOVÝM řekla, že se této bohoslužby zúčastní. Domnívám se, že moje žena při této bohoslužbě D. DRAŽSKOU zastihla, neboť Václav BENDA mi téhož dne ve 13.45 hodin telefonicky sdělil, že v poledních hodinách diskutoval o celé věci ve svém bytě právě s D. DRAŽSKOU, A. ŠABATOVOU a M. LITOMISKOU. Řekl mi, že rozhovor byl velmi důkladný a trval dvě hodiny.

Otázka vyšetřovatele: Z protokolu dne 23. 11. 1989 ani z dnešního nevyplývá, že by jste se s D. DRAŽSKOU osobně setkal a jednal s ní. Podle vašeho sdělení s ní jednali vaši známí, kteří vás o průběhu těchto jednání informovali. Svěřil se vám někdo z nich, že by D. DRAŽSKÉ sdělil[,] k jakému účelu může být její sdělení nebo potom i nahrávka použita?

Odpověď: K první části otázky uvádím, že D. DRAŽSKOU osobně neznám. Při svých četných kontaktech s mnoha lidmi nemohu samozřejmě zcela vyloučit, že jsem se s ní nikdy neseťkal, mám však dobrou paměť na jména a na jméno Drahomíra DRAŽSKÁ si opravdu nevzpomínám. Svou dosavadní výpověď rekapituluji a upřesňuji v tom smyslu, že podle informací ze dne 18. 11. a 19. 11. 1989 jichž se mi dostalo, D. DRAŽSKOU kontaktovali osobně tito lidé: Miroslava LITOMISKÁ, kterou osobně také neznám, ale kterou již dříve znala moje žena, dále Petr a Jan PAYNOVI, Anna ŠABATOVÁ a Václav BENDA. Dále jí musí znát baptistický kazatel Petr MAŠEK ze sboru v Praze 4. Petr POSPÍCHAL ji do 18. 11. 1989 do 16.00 hodin také neznal. K druhé části otázky uvádím, že mi bratři PAYNOVI neuvedli, zda sdělili D. DRAŽSKÉ, že její výpověď a zejména pak výpověď nahrané na kazetu, bude použito ke zveřejnění, t.j. ke zveřejnění vůbec, nebo ke zveřejnění naší agenturou. Z rozhovoru s Václavem BENDOU jsem však nabyl dojem, že při jeho rozmluvě s D. DRAŽSKOU muselo být D. DRAŽSKÉ zřejmé, že on spolu s A. ŠABATOVOU na D. DRAŽSKOU naléhají, aby prozradila adresu rodiny ŠMÍDOVÝCH kvůli ověření celé záležitosti, a to za účelem dodatečného zveřejnění podrobností události, jejímž hlavním svědkem byla právě D. DRAŽSKÁ. S M. LITOMISKOU jsem o věci ani telefonicky nehovořil.

Otázka vyšetřovatele: Z hodnocení událostí po demonstraci studentů dne 17. 11. 1989 vyplývá, že právě vaše nepravdivá zpráva o údajné smrti účastníka této demonstrace Martina ŠMÍDA uveřejněná v zahraničí a vysílaná do ČSSR, aktivizovala ještě více studentské hnutí a vedla i k vyhlášení jejich stávk. Můžete se k tomu vyjádřit?

Odpověď: I já se obávám, že tato nepravdivá zpráva zvýšila společenské napětí. Znovu zdůrazňuji, že jsem jednal v omylu a mým záměrem nebylo toto napětí zvýšit, nýbrž bez ohledu na to, jaké to bude mít společenské následky, vydat pravdivou informaci. Hluboce lituji toho, že jsem nevyvaložil více úsilí k prověření zprávy pocházející

od D. DRAŽSKÉ. Nemohu však souhlasit s názorem, že zpráva VIA, kterou jsem formuloval, předal do zahraničí a která byla zpět vysílána do ČSSR, vyvolala studentskou stávku. Vyzvali k ní studenti DAMU při jednání s pražskými herci v Realistickém divadle již dne 18. 11. 1989 v odpoledních hodinách, rozhodně několik hodin před vydáním mé zprávy. Již tehdy, tedy před vydáním mé zprávy, vznikla výzva pražských herců s požadavkem na výstražnou generální stávku s uvedením doby jejího trvání od 12.00 do 14.00 hodin dne 27. 11. 1989. Studenti MFF UK se ke studentské stávce rovněž připojili před vydáním mé zprávy, zřejmě pod dojmem všeobecně rozšiřované informace, že student jejich fakulty Martin ŠMÍD zahynul. Tato informace kolovala po Praze v odpoledních hodinách dne 18. 11. 1989, ne-li již v dopoledních hodinách. Zpráva VIA jí pouze potvrzovala. Dne 19. 11. 1989 v poledních hodinách byla na Václavském náměstí umístěna dvě jména údajně zahynuvších účastníků demonstrace, vedle Martina ŠMÍDA ještě jedno jméno, které jsem si nezapamatoval a které jsem nikomu nesdělával. Byla tam uvedena i data narození a úmrtí. Osobně si myslím, že vydání nepravdivé zprávy o smrti Martina ŠMÍDA občanské hnutí v naší zemi poškodilo, protože vláda a stranické vedení tím získalo závažný argument proti tomuto občanskému hnutí a serióznosti zpráv, které jeho představitelé vydávají. Tohoto faktu bych si musel být vědom při vydávání zprávy a to je také důkaz o tom, že jsem zprávu považoval za pravdivou.

Upřesňuji, že v Realistickém divadle jsem dne 18. 11. 1989 nebyl a že informaci o tom, že zde byla čtena zmíněná prohlášení, t.j. výzva studentů DAMU ke studentské stávce a solidarizační prohlášení pražských herců, jsem získal jednak poslechem rozhlasové stanice Svobodná Evropa a to v programu Události a názory, vysílaném dne 18. 11. 1989 od 18.10 hodin, v němž byla tato prohlášení čtena, jednak od někoho, kdo se tohoto shromáždění v Realistickém divadle účastnil; nepamatuji se však[,] kdo to byl.

Otázka vyšetřovatele: Vysvětlíte proč jste skutečnosti, které jste uvedl k předmětu a obsahu usnesení ze dne 19. 11. 1989 a která jste nyní vypověděl dne 23. 11. 1989 a dnešního dne, neuvedl již při svém prvním výslechu jako obviněný.

Odpověď: Mohl bych vaši otázku odmítnout jako nepatřičnou, neboť je na obviněném[,] jaký způsob obhajoby volí a není snad ani vhodné, aby se ho vyšetřovatel dotazoval[,] proč v onu chvíli volí ten či onen způsob obhajoby. Chci však uvést, že i přes naprosto komisiční jednání vyšetřovatele mjr. JUDr. Jiřího SEJKORY¹³⁰ jsem mu nabídl poté, co jsem formálně vyhlásil, že se k obvinění do protokolu nevyjádřím, vysvětlení k celé věci. Nabídl jsem mu také, že jsem ochoten vše vysvětlit i jiným orgánům, státním nebo stranickým. Redaktorovi Čs. televize P. VANĚČKOVI, který mně během výslechu požádal o rozhovor, jsem nabídl, že tento rozhovor s ním skutečným u nás doma v bytě. Formální odmítnutí výpovědi bylo pokračováním mého dosavadního postoje k orgánům StB, které mne dvakrát vyšetřovaly v tr. věcech politického charakteru, v nichž jsem byl odsouzen celkem na 9 let odnětí svobody, přičemž jsem tyto tresty vykonal. Mám tedy k orgánům StB apriori nedůvěru, neboť svá předchozí

odsouzení považují za nesprávná z hlediska zájmu společnosti i z hlediska platných zákonů. Otázka správně by měla znít, proč jsem naopak porušil svou dosavadní tradici a proč jsem hned při prvním výsledku, následujícím po vznesení obvinění, za přítomnosti svého obhájce dne 23. 11. 1989 a potom dnes 25. 11. 1989 bez jeho přítomnosti upřímně a pravdivě vypověděl o celé záležitosti a odpověděl na všechny otázky vyšetřovatele. Je tomu tak proto, že i já se plně stavím za myšlenku nutnosti vysvětlit všechny dosavadní nejasnosti okolo brutálního policejního zákroku dne 17. 11. 1989 na Národní třídě i za myšlenku skutečného celospolečenského dialogu bez předchozích podmínek, o který Charta 77 usiluje už třináctý rok.¹³¹ Jsem ochoten vše vysvětlit i československé veřejnosti a omluvit se jí za nepravdivou zprávu, kterou jsem vydal.

To je vše[,] co jsem chtěl uvést k předmětu našeho výsledku a k položeným otázkám.

Vzal jsem na vědomí, že další možný výslech by se konal zde dne 28. 11. 1989 a žádám, aby se vyšetřovatel pokusil zabezpečit na tento úkon přítomnost obhájce.

Na doplnění či opravu dnešního protokolu nic nemám.

Ukončeno a podepsáno dne 25. 11. 1989 v 15.10 hodin, když byl zachován řád výkonu vazby a režimu zdejší věznice, t.j. polední přestávky v době od 11.30 do 12.30 hodin.¹³²

Dokument č. 16

1989, 25. listopadu – Praha. Protokol o ohledání věci – magnetofonové kazety zn. SONY HF 90.

I.

Část úvodní

- 1) Ohledání věci provedl: kpt. PČOLAR Michal
vyšetřovatel SV StB Praha
- 2) Ohledání věci přítomen: pplk. JUDr. Jiří SMOLÍK
vyšetřovatel SV StB Praha
- 3) Důvod ohledání: na základě výpovědi obv. ing. Petra Uhla,
svědků MUDr. J. PAYNE a P. PAYNE
- 4) Předmět ohledání: magnetofonová kazeta zn. SONY HF 90
obsahující výpověď Drahomíry DRAŽSKÉ, nar. [...] 1966
- 5) Začátek ohledání: 25. listopadu 1989, 17.10 hod. na SV StB Praha
- 6) Podmínky ohledání: úřední místnost s dostatečným umělým osvětlením,
diktafon zn. Tesla KP 400

131 Srovnej např. PREČAN, Vilém (ed.): *Charta 77. 1977–1989. Od morální k demokratické revoluci. Dokumentace.* Čs. středisko nezávislé literatury – Ústav pro soudobé dějiny ČSAV – Archa, Scheinfeld – Praha – Bratislava 1990.

132 Protokol podepsal starší vyšetřovatel specialista II. odboru SV StB pplk. JUDr. Jiří Smolík, zapisovatelka prap. Anna Řečková a obviněný Petr Uhl.

II.

Část popisná

Předmětem ohledání je mg. kazeta zn. SONY NF 90, kterou vydal v originál průhledném plastickém pouzdru svědek Petr PAYNE, nar. [...] 1960 v Praze dnešního dne pro potřeby tr. řízení. Jedná se o seriově vyráběnou kazetu uvedeného výrobce, která je na vrchní hraně označená číslem 3313428 a na str. A je rukopisně napsáno obyčejnou tužkou silvestr, na protější straně rukopisně červeným fixem „DRAŽSKÁ“.

Stranou A byla kazeta vložena do přehrávače, bylo vynulováno počítadlo a zjištěno následující:

Při stavu počítadla 002 zaznamenán počet několika hlasů hovořících osob, který posléze přechází při stavu 004 v souvislé vyprávění ženy o vlastních prožitcích události dne 17. listopadu v Praze (podle svědka P. PAYNA vyprávění Mirky LITOMISKÉ). Toto vyprávění dále pokračuje, prolíná se s hlasy několika dalších osob, které vznášejí dotazy apod. Rozhovor těchto dalších osob končí dle počítadla na čísle 390 a následuje rozhovor muže a ženy (dle svědka P. PAYNA jeho rozhovor s Drahomírou DRAŽSKOU k událostem zásahu bezpečnostních sil dne 17. 11. 1989). Rozhovor pokračuje souvislou výpovědí D. DRAŽSKÉ na čísle 391, kde jednak souvisle popisuje nejen události ze dne 17. listopadu, ale i své vlastní zjišťování k údajnému úmrtí Martina ŠMÍDA v následujícím dnu, t.j. 18. 11. 1989. Nahrávka s D. DRAŽSKOU končí jejími slovy, že dříve spolu s Martinem bydleli společně na Proseku a že minulý týden v úterý slavil dvacáté narozeniny. Dle počítadla na čísle 462.

Dále pokračuje hovor několika osob, který je na čísle 464 ukončen další nahrávkou výpovědi studenta Jana KUBÁTA, studenta Pedagogické fakulty. Rovněž tento student líčí na této nahrávce události ze 17. listopadu. Tato nahrávka končí dle počítadla na čísle 580.

Dále od čísla 583 obsahuje strana A zmiňované mg. kazety hudební nahrávky a mluvené slovo, zřejmě rozhlasové vysílání, které je zaznamenáno až do konce pásky, která dle počítadla končí na čísle 696.

Strana B mg. kazety SONY HF 90, která je předmětem ohledání, obsahuje od čísla dle počítadla 000 do čísla dle počítadla 695 různé nahrávky hudebních skupin a žánrů, jakož i mluvené slovo komentářů k těmto nahrávkám hudby.

III.

Část závěrečná

Ohledání mgt. kazety bylo ukončeno dne 25. 11. 1989 v 17.55. Protokol byl sepsán a schválen téhož dne bez připomínek.¹³³

133 Protokol podepsal starší vyšetřovatel specialista II. odboru SV StB kpt. Michal Pčolar, zapisovatelka prap. Anna Řechková; ohledání byl přítomen pplk. JUDr. Jiří Smolík.

Dokument č. 17

1989, 25. listopadu – Praha. Návrh na propuštění obviněného Petra Uhla z vazby.¹³⁴

Dne 19. 11. 1989 bylo ve smyslu ustanovení § 160 odst. 1 a § 163 odst. 1 tr. řádu zahájeno trestní stíhání a vzneseno obvinění

Ing. Petru UHLOVI, nar. [...] 1941 Praha, ženatému, topiči s.p. Metrostav Praha, trv. bytem Praha 2, [...], t.č. ve vazbě MP Praha,

pro tr. činy šíření poplašné zprávy a poškozování zájmů republiky v cizině podle §§ 199 a 112 tr. zákona, neboť na základě zjištěných skutečností byl odůvodněn závěr, že dne 18. 11. 1989 úmyslně v rozporu se skutečností informoval zahraniční agenturu REUTER, radio BBC a radio SE o průběhu demonstrací studentů v Praze, zejména o nepravdivém úmrtí studenta MFF UK Praha Martina ŠMÍDA.

Na návrh vyšetřovatele SV StB ze dne 20. 11. 1989¹³⁵ byl obviněný vzat usnesením MP Praha ze dne 22. 11. 1989 pod čj. 1Kv 1479/89 do vazby z důvodů ustanovení § 67 písm. b/, c/ tr. řádu.

Dne 23. 11. 1989 obv. Ing. Petr UHL vypověděl poprvé o tr. činnosti, pro kterou je stíhán a o skutečnostech, které ho vedly k odeslání této nepravdivé zprávy do zahraničí.

V průběhu vyšetřování byly k jednání obviněného vyslechnuty jako svědci následující osoby.

19. 11. 1989 – Drahomíra DRAŽSKÁ, PhDr. Milan ŠMÍD, Martin ŠMÍD,¹³⁶ prof. RNDr. Pavel LUKÁČ DrSc.,¹³⁷ Daniela ŠPICNEROVÁ, Ctirad BORSKÝ, Kateřina HUCLOVÁ¹³⁸

20. 11. 1989 – Martin ŠMÍD

22. 11. 1989 – Jana ŠMÍDOVÁ¹³⁹

23. 11. 1989 – Miroslava LITOMISKÁ,¹⁴⁰ Anna ŠABATOVÁ¹⁴¹

134 Správa vyšetřování StB dokument pod čj. VS-ČVS-18/4-89, včetně stejnopisu vyšetřovacího spisu, adresovala sekretariátu Generální prokuratury ČSSR v Praze.

135 Správně 19. 11. 1989. Srovnej dokument č. 1.

136 Srovnej dokument č. 4.

137 Srovnej dokument č. 5.

138 Výslechy D. Dražské, Milana Šmída, D. Špicnerové, C. Borského a K. Huclové nebyly k dispozici.

139 Podle protokolu o výslechu svědkyně z 22. 11. 1989 o 13.00 hod. byla vyslechnuta Jana Šmídová, která se dostavila do úřední místnosti SV StB na základě písemného předvolání z předchozího dne, kde uvedla, že využívá práva k odepření výpovědi [...], neboť se za současné situace důvodně domnívám, že bych svou výpověď mohla přivodit nebezpečí tr. stíhání svému synovi Martinu ŠMÍDOVI. Protokol ve 13.45 hod. podepsali starší vyšetřovatelé specialisté I. odboru mjr. JUDr. Jaroslav Murdých a II. odboru SV StB kpt. Michal Pěolar, zapisovatelka nstržm. Svatava Faltusová a svědkyně J. Šmídová.

140 Podle protokolu o výslechu svědkyně z 23. 11. 1989 o 13.00 hod. byla vyslechnuta Miroslava Litomiská, která se dostavila do úřední místnosti SV StB na základě písemného předvolání z předchozího dne, kde uvedla, že práva odepření výpovědi využívám a svědčit nebudu, chtěla bych to upřesnit, že svědčit dnes nebudu. Protokol ve 13.17 hod. podepsali starší vyšetřovatelé specialisté II. odboru kpt. Michal Pěolar, I. odboru SV StB mjr. JUDr. Murdých, zapisovatelka prap. Anna Řecková a svědkyně M. Litomiská.

141 Podle protokolu o výslechu svědkyně z 23. 11. 1989 o 13.20 hod. byla vyslechnuta Anna Šabatová, která se dostavila do úřední místnosti SV StB na základě písemného předvolání z předchozího dne, kde uvedla, že využívá svého práva a svědčit nebude. Protokol ve 13.37 hod. podepsali starší vyšetřovatelé

24. 11. 1989 – MUDr. Stanislav ČERMÁK, Milena DVORSKÁ,¹⁴³ PhDr. Václav BENDA,¹⁴³ Michal LÁZŇOVSKÝ,¹⁴⁴ MUDr. Jan PAYNE¹⁴⁵

25. 11. 1989 – Petr PAYNE,¹⁴⁶ který zároveň vydal pro potřeby tr. řízení originál magnetofonového záznamu se svědectvím Drahomíry DRAŽSKÉ o údajném úmrtí Martina ŠMÍDA.

V průběhu vyšetřování byly zajištěny lékařské zprávy a další důkazy, které vyvracejí tvrzení Drahomíry DRAŽSKÉ, které prostřednictvím svědků bylo předáno obv. Ing. Petru UHLOVI. Obv. Ing. Petr UHL toto svědectví, jak je dokumentováno[,] předal dne 18. 11. 1989 do zahraničí[,] odkud bylo zpětně odvíšláno opakovaně zpět do ČSSR. Skutečnost, že zprávu předal do zahraničí obviněný[,] je dále dokumentována vyžádaným znaleckým posudkem z oboru fonoskopie, jakož i výpovědí obv. Ing. Petra UHLA.

Jak je dosavadním vyšetřováním zjištěno, zpráva o údajném úmrtí Martina ŠMÍDA byla dementována ČTK a následně pak hromadnými sdělovacími prostředky.

Vzhledem k tomu, že ve dnech 19.–25. 11. 1989 se podařilo provést zásadní svědecké výslechy a další důkazy, přičemž svědeckými výpověďmi byla objasněna podstata stíhané tr. věci, není obava, že by obviněný mohl po propuštění z vazby působit na svědky či jinak mařit objasnění skutečnosti důležitých pro tr. řízení. Jednání obviněného pro, které je stíhán[,] bylo v daném případě ukončeno předáním neproověřené informace do zahraničí. Není zde proto odůvodněná obava, že by obviněný ve věci, pro kterou je tr. stíhán[,] mohl vůbec pokračovat.

Na základě vpředu uvedených skutečností

n a v r h u j i ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 tr. řádu propustit obv. Ing. Petra UHLA na svobodu, neboť důvody, pro které byl vzat do vazby[,] již pominuly.¹⁴⁷

Dokument č. 18

1989, 28. listopadu – Praha. Úřední záznam vyšetřovatele Správy vyšetřování StB kpt. Michala Pčolara a operativního pracovníka mjr. dr. Z. Grosse, čj. VS-ČVS-18/4-89

Dne 28. 11. 1989 z důvodů zajištění předvolání svědků Daniely HABANCOVÉ a Drahomíry DRAŽSKÉ jsme osobně s mjr. Zdeňkem GROSEM doručili do bydliště obou svědkyň předvolánky. Jedná se o matku s dcerou zdržující se na stejné adrese, jak bylo mně sděleno v osobním telefonickém rozhovoru z téhož dne v dopoledních hodinách Danielou HABANCOVOU, která sdělila skutečnost, že dcera se nachází u ní a žádá o doručení ve večerních hodinách.

specialisté II. odboru kpt. Michal Pčolar, I. odboru SV StB mjr. JUDr. Jaroslav Murdych, zapisovatelka prap. Anna Řečková a svědkyně A. Šabatová. 142 Srovnej dokument č. 10.

143 Srovnej dokument č. 11.

144 Srovnej dokument č. 12.

145 Srovnej dokument č. 14.

146 Srovnej dokument č. 13.

147 Návrh podepsal starší vyšetřovatel specialista II. odboru SV StB kpt. Michal Pčolar.

Při rozhovoru v bytě D. HABANCOVÉ, kde byla přítomna D. DRAŽSKÁ a její manžel, který se zdržoval ve vedlejší místnosti, nám D. DRAŽSKÁ předložila potvrzení o ztrátě OP, neschopenku vystavenou psychiatrem MUDr. Jiřím JANATKOU. Po předložení pozvánek k výslechu svědků D. HABANCOVÁ sdělila, že se k výslechu dostaví s tím, zda by mohla být přivezena, což jí bylo přislíbeno. D. DRAŽSKÁ sdělila, že se necítí být schopna svědecké výpovědi, že již v neděli 19. 11. 1989 asi nevěděla[,] co povídá a již si nepamatuje, co podepsala. Bylo jí vysvětleno, že bude vyžádána zpráva jejího psychiatra k možnosti provedení jejího výslechu s tím, že pokud lékař její výslech nedoporučí[,] bude to námi respektováno a bude pozvána na jiný termín. S tím D. DRAŽSKÁ souhlasila s poznámkou, [že] by sama byla ráda, aby se věc již vysvětlila. Z bytu D. HABANCOVÉ jsme odejeli v 17.55 hodin s tím, že přistavení služ. vozu bylo pro D. HABANCOVOU domluveno na 08.30 hod. dne 29. 11. 1989. [...]¹⁴⁸

Správní archiv Ministerstva obrany ČR, f. Vyšší vojenský soud Tábor, sp. zn. T 11/91, příloha III. Dokumentace SNB, sl. Materiály ke spisu ing. Petra Uhla.

Dokument č. 19

1989, 28. listopadu – Praha. Vyjádření staršího vyšetřovatele specialisty 2. odboru Správy vyšetřování StB pplk. JUDr. Jiřího Smolíka, čj. VS:ČVS-0018/4-89

Dne 19. 11. 1989 v 17.00 hodin mi bylo uloženo ZN SV StB,¹⁴⁹ abych se spojil s příslušníky S StB Praha a II. S SNB na MOVV Vinohrady, kteří tam měli jednat s předvedenou Drahomírou DRAŽSKOU, nar. [...] 1966, pracovníci ŘTP Praha 3, Olšanská 3, trvale bytem [...], okr. Mělník, přechodně ubytovna ČKD Praha, Praha 6, Makovského 1.

Na místo jsem se dostavil v 17.30 hodin a od pracovníka S StB, který se jmenovanou jednal, jsem se dozvěděl, že se mu podařilo navázat potřebný kontakt s předvedenou, že jí k návštěvě u Václava BENDY vyslechl, ale písemný materiál již předal k dalšímu využití svému nadřízenému. Vyslovil svůj názor, že DRAŽSKÁ nemluví pravdu.

Krátce jsem se jmenovanou promluvil, zjistil jsem, že nemá platný osobní doklad, ale jen potvrzení o ztrátě OP s prošlou časovou platností. Požádal jsem jí, aby se mnou odjela na SV StB, kde bude vyslechnuta jako svědek a vysvětlil jsem jí také důvod tohoto výslechu.

DRAŽSKÁ souhlasila a služebním vozidlem jsme se sami dva dopravili na SV StB v Bartolomějské ulici č. 9, kde se v kanceláři č. 17 úkon konal.

Svědky jsem poučil podle příslušných ustanovení tr. řádu, vysvětlil důvody konání jejího výslechu jako svědka. V průběhu slyšení uvedla skutečnosti, které se mi

148 Vlastnoruční podpis kpt. Pčolara a mjr. dr. Z. Grosse.

149 Od 1. 8. 1989 byl zástupcem náčelníka pplk. JUDr. Vladimír Dlouhý, a to až do 19. 12. 1989, kdy byl dočasně pověřen výkonem funkce náčelníka SV StB.

zdály být v rozporu se skutečností, ale neměl jsem k dispozici důkazy, kterými bych mohl její tvrzení vyvracet. Proto jsem vše zaprotokoloval tak, jak svědkyně DRAŽSKÁ uvedla.

Vzhledem k tomu, že byl den pracovního klidu, byli na pracovišti jen někteří pracovníci. Mezi nimi i mjr. JUDr. Jiří JAROŠ,¹⁵⁰ který měl za úkol udržovat spojení mezi organickými celky SV StB a z toho důvodu se převážně zdržoval na sekretariátu 2. odboru SV StB. Jmenovaný docházel do mé kanceláře a měl dobrý přehled o průběhu a výsledku prováděného výslechu. Se svědkyní také hovořil.

Výslech byl prováděn v příjemné atmosféře, k čemuž přispěla svým dílem i svědkyně. Po sepsání protokolu si jej mohla celý přečíst a porovnat, zda jeho obsah byl sepsán tak, jak vypověděla. K obsahu neměla žádné připomínky a proto jej jako správný a úplný také podepsala.

Závěru protokolu a výslechu svědkyně byl přítomen i s. JAROŠ, v jehož přítomnosti prohlásila, že protokol souhlasí a proto jej také podepsala. Na základě jejího prohlášení podepsal protokol o výslechu svědkyně D. DRAŽSKÉ i s. JAROŠ.

Při projednávání předmětu výslechu a jeho protokolaci nebyl na svědkyni činen žádný fyzický nebo psychický nátlak. Na jednání svědkyně nebylo zjevné, že by k věci hovořila pod vlivem alkoholu nebo po požití léků.

Svědkyně si nepostěžovala, že v průběhu jejího jednání s orgány SNB na MOV B Vinohrady byl na ní činen jakýkoliv nátlak či jinak vynucována její výpověď.

Celý úkon trval od 18.00 do 20.30 hodin. Po ukončení bylo svědkyni nabídnuto, jestli nechce odvést na ubytovnu, což však bylo z její strany odmítnuto.

Dnešního dne jsem na návštěvě u ing. Petra UHLA v jeho bytě převzal i prohlášení D. DRAŽSKÉ, kde mimo jiné uvádí, že v době výslechu na Bartolomějské ulici byl na ní činen nátlak ze strany vyslychajícího a proto měla uvést, že osoby jménem Martin ŠMÍD a ing. Petr UHL nezná.

Na základě této skutečnosti jsem dnešního dne ve 13.40 hod. požádal náčelníka 2. odboru SV StB mjr. JUDr. ZUSKU, aby mně již nepověřoval dalšími vyšetřovacími úkony v této tr. věci, dokud se neprošetří skutečnosti uvedené DRAŽSKOU v jejím prohlášení ze dne 21. 11. 1989.¹⁵¹

Dále jsem náčelníka požádal, aby služebním postupem informoval příslušné orgány, aby ve věci bylo provedeno prošetření skutečností DRAŽSKOU uvedených.
[...]¹⁵²

Správný archiv Ministerstva obrany ČR, f. Vyšší vojenský soud Tábor, sp. zn. T 11/91, příloha III. Dokumentace SNB, sl. Materiály ke spisu ing. Petra Uhla.

150 Mjr. JUDr. Jiří Jaroš byl až do 18. 12. 1989 starším vyšetřovatelem specialistou II. odboru SV StB.

151 Toto prohlášení není k dispozici.

152 Vlastnoruční podpis pplk. JUDr. Jiřího Smolíka.

Fotografie Ing. Petra Uhla a jeho manželky Anny Šabatové, tajně pořízená příslušníky Správy sledování SNB
Zdroj: ABS

2 OPV 2 11 89
Fonaz pro služební potřebu!

ZÁDAM O PŘEVODENÍ LUSTRAČE "BLESKY"
v evidencích FKU FS VB

Příjmení a jméno
Petr UHL

rodné jméno (důležité při lustr. u VB) data narození
8. 10. 1941

Praha **ČSSR** **česká**
místo narození st. příslušnost národnost

původní povolání **studující**

zaměstnán, kde **s.p. METROSTAV**

jako **topič**

bydliště **Praha 2, Anglická 8**

rodiče **Bedřich, Marie r. KOHOUTOVÁ**

Vyplní pracovníci VB
Důvod lustrace

Správa vyšetřování StB
Lustraci žádá - správa - odbor - oddělení - telefon - č. j.
pplk. Grygar Jar.

Číselný podpis pracovníka **21.11.1989** Nádelník oddělení
Datum

Doktyloskopován - fotografován, číslo desky
dne _____ u _____

MV č. skl. 701

1000 Moličnicka SVS - 302 183
16.11.1989 p. o. Jaromír
a zmiňovaní náměstci
prezidenta republiky a člen
stat. přit. soc. strany podle
č. 103 a 104 č. 12

Martha 2, p. o. Jaromír SVS - 196 148
na VC a 155102, 155111 p. Jar

Lustrační list k osobě Petra Uhla vypravený 21. 11. 1989 z SV StB na operativní evidenci Federální správy Veřejné bezpečnosti (přední strana, zadní strana)
Zdroj: VOP

Fotografie Drahomíry Dražské využívaná VOP při tzv. poznávacím řízení
Zdroj: VOP

Podle/na služební potřebu

ZÁDAM O PROVEDENÍ LUSTRACE "BLESK"

v evidencích PKU FS VB lyr. Kruce

Příjmení a jméno

DRAŽSKÁ Drahomíra

rodné jméno (důležité při lustr. u VB) data narození

HABANCOVÁ **11. 1. 1966**

Praha ČSSR česká
místo narození st. příslušnost národnost

původní povolání technik

zaměstnán, kde ŘTP Olšanská 3, Praha 3

jako technická pracovnice

bydliště Nová Ves čp. 17, okr. Mělník

rodiče Vojtěch Habanec, Daniela roz. HEJDUKOVÁ

Vyplní pracovníci VB

Důvod lustrace

Správa vyšetřování StB

Lustrační žádá - správa - odbor - oddělení - telefon - čj.

PRÁV. BRIGÁD J. lyr. Kruce

Číslo vyšetřovacího oddělení 22.11.1989
Datum

Daktyloskopován - fotografován, číslo desky

dne _____ u _____

MV č. skl. 701

Lustrační list k osobě Drahomíry Dražské, vypravený 22. 11. 1989 z SV StB vrátila stálá služba Statisticko-evidenčního odboru VOS FMV, byl bez nálezu (přední strana)
Zdroj: VOP

